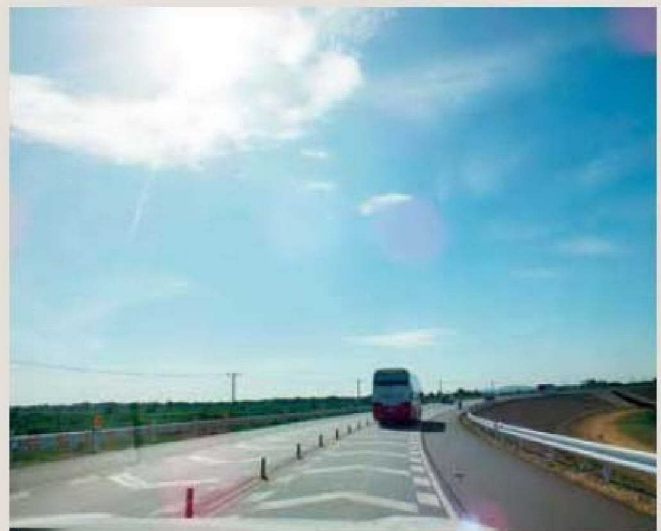
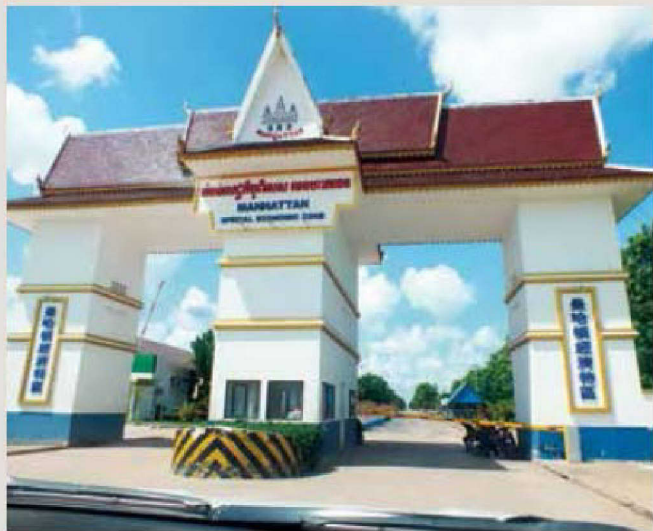

បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

ការបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែងលើការនាំចេញ
ជាគន្លឹះនៃភាពជោគជ័យផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចក្នុងពេលអនាគតរបស់កម្ពុជា

ប្រធានធានបទពិសេស
វិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់តទៅអនាគត

ការបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែងលើការនាំចេញ
ជាគន្លឹះនៃភាពជោគជ័យផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចក្នុងពេលអនាគតរបស់កម្ពុជា

បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦

@ រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង

បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាគឺជាផលិតផលរបស់ធនាគារពិភពលោក។

របកគំហើញ បំណកស្រាយ និងសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលមានបញ្ជាក់នៅក្នុងរបាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាពនេះគឺជា
របកគំហើញ បំណកស្រាយ និងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក និងមិនឆ្លុះបញ្ចាំងទស្សនៈ
អ្នកគ្រប់គ្រង ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិធនាគារ ឬរដ្ឋាភិបាលដែលពួកគេពិពណ៌នាឡើយ។

ធនាគារពិភពលោកមិនធានាភាពត្រឹមត្រូវនៃទិន្នន័យដែលបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងកិច្ចការនេះឡើយ។

ការអ្នកថា និងសេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

របាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា (CEU) គឺជាផលិតផលរបស់បុគ្គលិករបស់ធនាគារពិភពលោក។ របាយការណ៍នេះត្រូវបានរៀបចំដោយលោក លី សូដេត និងដាក់បញ្ចូលនូវការរួមចំណែករបស់លោក មីហ្គែល អេដូអាដូ សាន់ឆេស ម៉ាទីនី (Miguel Eduardo Sánchez Martín) ទាំងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងការអនុវត្តសាកល នៃការគ្រប់គ្រងសារពើពន្ធ (MFM GP)។ លោកស្រី គី លីនណា ជាជំនួយការស្រាវជ្រាវ។ ក្រុមនេះធ្វើការក្រោម ការដឹកនាំ របស់លោក ម៉ាធូ អា វេហ្គីស (Mathew A. Verghis) ប្រធានគ្រប់គ្រងការអនុវត្តន៍, MFM GP។ ក្រុមការងារសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះមតិយោបល់ ដំបូន្មាន និងការណែនាំ ដែលផ្តល់ដោយលោក អ៊ុលរិច ហ្សាកៅ (Ulrich Zachau) នាយកប្រចាំកម្ពុជា លោកស្រី អ៊ីងហ្គូណា ឌូប្រាចា (Inguna Dobrajca) ប្រធានគ្រប់គ្រងនៅកម្ពុជា និង លោកស្លាប៊ី អាលី ម៉ូហ៊ីប (Shabih Ali Mohib) ប្រធានកម្មវិធី។

របាយការណ៍នេះត្រូវបានផលិតរៀងរាល់ឆមាស ដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានថ្មីៗ អំពីការអភិវឌ្ឍម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា។ របាយការណ៍នេះត្រូវបានបោះពុម្ព និងចែកចាយទូលំទូលាយទៅឲ្យអាជ្ញាធរកម្ពុជា សហគមន៍ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ វិស័យឯកជន ក្រុមធនាគារខ្យល់ អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ បច្ចុប្បន្នភាពនេះត្រូវបាន កំណត់ពេលឲ្យត្រូវគ្នាជាមួយការបោះពុម្ពផ្សាយរៀងរាល់ប្រាំមួយខែម្តងនូវបច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ីខាងកើត និង តំបន់ប៉ាស៊ីហ្វិក ដោយ MFM GP នៃធនាគារពិភពលោក។

យើងទទួលបានធាតុចូល មតិយោបល់ និងសំណើមានតម្លៃពីលោក អាម៉ាដ អាសាន (Ahmad Ahsan) ប្រធាន ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ីខាងកើត និងតំបន់ប៉ាស៊ីហ្វិក ចំណែកឯផ្នែកភាពក្រីក្រ បានទទួលការរួមចំណែកពី លោក អូប៊ែត ភីមហ៊ីដៃ (Obert Pimhidzai) និងលោក តុង គីមស៊ិន ផ្នែកអនុវត្តន៍សាកលនៃភាពក្រីក្រ។ របាយការណ៍នេះ ក៏បានទទួលដំបូន្មាន មតិយោបល់ និងទស្សនៈរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធនានាក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា វិស័យឯកជន ស្ថាប័នដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ ក្រុមរៀបរៀងរបាយការណ៍នេះ សូមថ្លែងអំណរគុណជាពិសេស ចំពោះពេលវេលា និងធាតុចូលរបស់អ្នកទាំងអស់គ្នា។

យើងខ្ញុំសូមថ្លែងនូវសេចក្តីដឹងគុណជ័យជ័យចំពោះអាជ្ញាធរកម្ពុជា ពិសេសក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាចំពោះកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការគាំទ្រក្នុងការរៀបចំរបាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ច កម្ពុជានេះ។

ក្រុមទំនាក់ទំនងនៃការិយាល័យធនាគារពិភពលោកនៅកម្ពុជា រួមមាន លោក ប៊ូ សារឿន និងលោកស្រី សំអឿន សុភីនិត បានរៀបចំការផ្តល់ព័ត៌មានដល់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ការបង្ហាញលើបណ្តាញអ៊ិនធើនេត និងការផ្សព្វផ្សាយ។

ចំពោះព័ត៌មានអំពីធនាគារពិភពលោក និងសកម្មភាពរបស់ធនាគារនេះនៅកម្ពុជា សូមចូលមើលគេហទំព័ររបស់យើងតាមអាស័យដ្ឋាន www.worldbank.org/cambodia។

ដើម្បីឲ្យមានឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីចែកចាយរបាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានេះ និងឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយពាក់ព័ន្ធ សូមទាក់ទង លោកស្រី គី លីនណា (lky@worldbank.org) ។ ចំពោះសំណួរលើខ្លឹមសារនៃការបោះពុម្ពផ្សាយនេះសូមទាក់ទង លោក ប៊ូ សារឿន (sbou@worldbank.org) ។

តារាងមាតិកា

ខ្លឹមសារសង្ខេប	1
ការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចកាលពីពេលថ្មីៗ	7
ទិដ្ឋភាពទូទៅ	7
វិស័យផលិត	7
ក) សម្លៀកបំពាក់	7
ខ) ស្បែកជើង	10
គ) សំណង់និងអចលនទ្រព្យ	10
ឃ) វិស័យទេសចរណ៍	12
ង) កសិកម្ម	13
ភាពក្រីក្រ	15
វិស័យពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស	16
ក) ការនាំចេញទំនិញ	16
ខ) ចំណូលសេវាកម្ម និងប្រាក់បង្វែរ	17
គ) ការនាំចូលទំនិញ	18
ឃ) វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស	18
អតិផរណា	19
វិស័យរូបិយវត្ថុ	20
ក) បរិមាណរូបិយវត្ថុសរុប អត្រាការប្រាក់ និងអត្រាប្តូរ ប្រាក់	20
ខ) វិស័យធនាគារ	21
គ) មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ	23
វិស័យសារពើពន្ធ	24
ក) សមាសភាពចំណូល	25
ខ) សមាសភាពចំណាយ	26
គ) តុល្យភាពសារពើពន្ធ	27
ទស្សនវិស័យអនាគត និងហានិភ័យ	28
សារ និងជម្រើសគោលនយោបាយ	29
សំខាន់ៗ	29
កម្ពុជា: សូចនាករសំខាន់ៗ	50

ខ្លឹមសារសង្ខេប

សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជាបន្តរីកចម្រើន ដោយសារកំណើនយ៉ាងរឹងមាំ ក្នុងការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ និងកំណើនយ៉ាងខ្លាំង នៃសកម្មភាពសាងសង់។ កំណើនពិតត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងឡើងដល់ 7,0 ភាគរយនៅឆ្នាំ 2016 ស្របជាមួយនឹងសមិទ្ធិកម្មរឹងមាំនៅក្នុងតំបន់ ។ សេដ្ឋកិច្ច របស់ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថា នៅមានគន្លង កំណើនខ្ពស់ក្នុងកម្រិត 6,9 ភាគរយ ទាំងក្នុងឆ្នាំ 2017 និងឆ្នាំ 2018 ជំរុញដោយការនាំចេញ និងការប្រើប្រាស់ របស់រដ្ឋាភិបាល។ វិស័យកសិកម្ម ត្រូវបានរំពឹងថានឹង មានភាពប្រសើរឡើងបន្តិច ដោយសារលក្ខខណ្ឌ អាកាសធាតុឆ្នាំនេះល្អប្រសើរ និងរីកចម្រើនជាបណ្តើរ ក្នុងរយៈពេលខ្លីខាងមុខ ដោយមានកិច្ចប្រឹងប្រែងរួម ពីភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ពិសេសគឺវិស័យសាធារណៈ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ហានិភ័យ រួមមាន ភាពមិនច្បាស់លាស់ដែលអាចកើតមាន ទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោត ឃុំ-សង្កាត់ក្នុងឆ្នាំ 2017 និងការបោះឆ្នោតទូទៅក្នុងឆ្នាំ 2018 ការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកនៃវិស័យសំណង់ និង អចលនទ្រព្យ ផលវិបាកនៃការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ របស់សហរដ្ឋអាមេរិក ភាពតានតឹងក្នុងតំបន់ និងការ ធ្លាក់ចុះនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។ ទោះបីជា គ្រោះរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរបង្កឡើងដោយអែលនីណូ គឺជា បញ្ហាប្រឈមមួយក្តី និន្នាការធ្លាក់ចុះនៃភាពក្រីក្រត្រូវ បានរំពឹងថា នឹងមានជាបន្តក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខ ទោះបីជាមានការនាំមុខជាចម្បងដោយវិស័យ កាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ វិស័យសំណង់ និងវិស័យសេវាកម្មក្តី។ វិស័យកសិកម្មដែលជាកត្តាជំរុញចម្បង មួយនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងពេលកន្លងមក បាន ធ្លាក់ចុះកាលពីពេលថ្មីៗ។

ការអភិវឌ្ឍថ្មីៗ

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិត ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងឡើងដល់ 7,0 ភាគរយ នៅឆ្នាំ 2016 ខ្ពស់ជាងការប៉ាន់ស្មានលើកមុនដែលថាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចស្មើ 6,9 ភាគរយ។ ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ ដែលបានចាប់ផ្តើមបង្កើនល្បឿនក្នុងឆមាសទីពីរនៃឆ្នាំ 2015 នៅរក្សាគន្លង កំណើនខ្ពស់រហូតដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ដែលកើនឡើង 10,5 ភាគរយ (គិតជាទឹកប្រាក់) ធៀបនឹងឆ្នាំមុនធៀបនឹង 7,8 ភាគរយក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នា កាលពីឆ្នាំមុន។ ការវិលត្រឡប់នៃទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្មដែលកាន់តែស្ថិរភាព គាំទ្រដោយយន្តការកំណត់ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាដែលមានការចូលរួម និងសមិទ្ធផលជំហានដំបូង ក្នុងការដាក់បញ្ចូលជាបណ្តើរៗនូវតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ដែលទ្រទ្រង់ដោយការងើបឡើងវិញនៃតំបន់បាយប្រាក់អ៊ីរ ទំនងជាបានជួយឧស្សាហកម្មកាត់ដេរឲ្យរីកចម្រើន ទោះបីជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក ឡើងថ្លៃក្តី។

នៅឆ្នាំ 2016 សកម្មភាពខ្លាំងក្លាក្នុងវិស័យសំណង់បានបន្ត ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការរីកចម្រើនរយៈពេលវែងនៃវិស័យសំណង់បានបង្កើនឲ្យមានហានិភ័យ ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងសន្ទុះ នៃការរីកចម្រើននៃវិស័យនេះ។ វិនិយោគិននៅតែមានបំណងខ្លាំងក្លា ក្នុងការវិនិយោគលើវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ធ្វើឲ្យបរិមាណទឹកប្រាក់វិនិយោគដែលបានឯកភាពលើគម្រោងសាងសង់កើនឡើងដល់ 6,8 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងនោះមានគម្រោងជាង 1.000 ដែលបានអនុម័តត្រឹម ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ប៉ុណ្ណោះ ធៀបនឹង 3,3 ពាន់លាន ដុល្លារដែលមានប្រមាណជា 2.000 គម្រោងក្នុងទូទាំងឆ្នាំ 2015។ ការនាំចូលបរិក្ខារ និងសម្ភារៈសំណង់កំពុងកើនឡើង។ ការនាំចូលដែក (គិតជាបរិមាណ) នៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ ស្មើនឹង 42,4 ភាគរយ ក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹងឆ្នាំមុន។ ដោយសារការរីកចម្រើននៃវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យមានរយៈ

ពេលវែង គប្បីកាត់បន្ថយហានិភ័យពាក់ព័ន្ធនឹងសន្ទុះរីកចម្រើន នៃវិស័យសំណង់ឲ្យបានទាន់ពេលវេលា។

ទន្ទឹមនឹងការរីកចម្រើនជាបន្ត ចំនួនមកដល់នៃភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិបានថយចុះ។ កំណើនចំនួនភ្ញៀវទេសចរសរុបក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 បានថយចុះមកត្រឹម 2,6 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន ធៀបនឹង កំណើន 4,6 ភាគរយក្នុងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំមុន។ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា ភាគច្រើនអាចត្រូវបានទាក់ទាញ ដោយសារប្រាសាទអង្គរវត្តថ្មីដ្បិតតែកម្ពុជាសម្បូរណាទៅដោយរមណីយដ្ឋាន ប្រវត្តិសាស្ត្រ វប្បធម៌ និងធម្មជាតិក៏ដោយ។

អាស្រ័យដោយស្ថានភាពអាកាសធាតុ មានលក្ខណៈល្អប្រសើរនៅឆ្នាំនេះ វិស័យកសិកម្មទំនងជាទទួលផលបានច្រើនជាងមុនបន្តិច។ ខណៈត្រូវរង់ចាំមើល ការកែលម្អផលិតកម្ម និងទិន្នផលដំណាំស្រូវដែលស្មើ នឹង 60 ភាគរយនៃតម្លៃបន្ថែមលើវិស័យកសិកម្ម ក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប បានកើនឡើង 13,5 ភាគរយ ក្នុងរយៈពេលប្រាំបីខែដើមឆ្នាំនៃឆ្នាំនេះ ធៀបនឹង រយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំមុន។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការធ្លាក់ចុះថ្លៃទំនិញកសិកម្ម ក៏នៅតែដាក់សម្ពាធមកលើការនាំចេញផលិតផលកសិកម្មដែរ។

ការនាំចេញនៅតែមានចំនួនច្រើន ចំណែកឯការធ្លាក់ចុះថ្លៃប្រេង បានរួមចំណែកដល់ការកាត់បន្ថយឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម ដែលជាទម្រង់ដល់ស្ថានភាពពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស។ ឱនភាពគណនីចរន្ត(មិនរាប់បញ្ចូលបង្វែរផ្លូវការ) ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងរួមតូចបន្តិចមកត្រឹម 10,2 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 10,6 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015។ ឱនភាពនេះត្រូវបានបំរើបញ្ចប់ទាន់ជាចម្បង ដោយលំហូរចូលវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសជាបន្ត ដែលត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងឡើងដល់ 1,7 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ 2016 ឬស្មើនឹង 8,5 ភាគរយនៃផសស។ ទុនបម្រុងអន្តរជាតិដុលបានបន្តកើនឡើង យ៉ាងឆាប់រហ័ស ឡើងដល់ 6,4 ពាន់លានដុល្លារ (ឬស្មើនឹងការនាំចូលរយៈ

ពេល 5,4 ខែ) នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 5,6 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ 2015។

ការអភិវឌ្ឍស៊ីជម្រៅផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ នាំឲ្យមានកំណើនចំណែកឯតម្រូវការក្នុងស្រុកកាន់តែធំ ធ្វើឲ្យកើនសម្ពាធអតិផរណា។ ទោះបីជាមានសញ្ញាបង្ហាញថា កំណើនឥណទានពិសេស ក្នុងវិស័យមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុធ្លាក់ចុះក្តី កំណើនឥណទានវិស័យធនាគារ នៅមានកម្រិតខ្ពស់ក្នុងកម្រិត 26,9 ភាគរយ ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងឆ្នាំ 2015 ដែរ។ ការកើនឡើងនូវទំនុកចិត្ត បានទាក់ទាញប្រាក់បញ្ញើរបស់វិស័យឯកជនដែលកើនពី 16,6 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015 ដល់ 19,3 ភាគរយ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹងឆ្នាំមុន។ អនុបាតឥណទានធៀបនឹងប្រាក់បញ្ញើនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ ស្មើនឹង 97 ភាគរយ។ តម្រូវការខ្ពស់ក្នុងស្រុកជាបន្ត ជំរុញដោយការប្រើប្រាស់ អមដោយការនាំចូលយានយន្តកើនឡើង 29 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន (គិតជាទឹកប្រាក់) បានធ្វើឲ្យអតិផរណាកើនឡើង ធ្វើឲ្យសន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ (CPI) កើនដល់ 3,3 ភាគរយ នៅពាក់កណ្តាល ឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 2,8 ភាគរយ នៅចុងឆ្នាំ 2015 ។ កាលពីពេលថ្មីៗប្រាក់រៀលកម្ពុជាបានធ្លាក់ថ្លៃធៀបនឹងដុល្លារអាមេរិក ប្រាក់បាតថៃ និងប្រាក់ដុលរៀតណាម។ អត្រាប្តូរប្រាក់រៀលធៀបនឹងដុល្លារអាមេរិក បានកើនដល់ 4,080 រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិកក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 4.050 រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិកក្នុងខែធ្នូឆ្នាំ 2015។ អត្រាប្តូរប្រាក់ខ្មែរពិតក៏បានធ្លាក់ថ្លៃផងដែរ។

បន្ទាប់ពីការពង្រឹងសារពើពន្ធជាច្រើនឆ្នាំ ការពង្រីកគោលនយោបាយសារពើពន្ធ ចាប់ផ្តើមក្នុងឆ្នាំ 2016 ខណៈដែលការប្រមូលចំណូលបានច្រើន នៅតែបន្ត។ ចំណាយសាធារណៈ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងកើនដល់ 21,7 ភាគរយនៃផសស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 20,5 ភាគរយនៃផសសនៅឆ្នាំ 2015។ ការប្រមូលចំណូលនៅតែមានបរិមាណគួរឲ្យកត់សម្គាល់ និងត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងប្រមូលបាន 18,8 ភាគរយនៃផសស ធៀប

នឹង 18,5 ភាគរយនៃផសស នៅឆ្នាំ 2015។ ហេតុនេះ ឱនភាពសារពើពន្ធសរុប (រួមទាំងជំនួយឥតសំណង) ត្រូវបានរំពឹងថានឹងកើនឡើង 1,2 ភាគរយ នៃផសស នៅឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 0,1 ភាគរយ នៃផសសនៅឆ្នាំ 2015។ ចំណាត់ថ្នាក់សម្ពាធបំណុលរបស់កម្ពុជានៅក្នុង ការវិភាគចុងក្រោយ អំពីនិរន្តរភាពបំណុលរបស់ ធនាគារពិភពលោក និង មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ក្នុងឆ្នាំ 2016 នៅតែមានកម្រិតទាប មួយផ្នែកធំគាំទ្រ ដោយគោលការណ៍សំខាន់នៃការខ្ចីប្រាក់ ដោយខ្ចីតែ កម្ចីដែលមានសម្បទានប៉ុណ្ណោះ។

ជាងមួយទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ កម្ពុជាសម្រេចផល បានយ៉ាងច្រើនក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដោយ សារផ្នែកសិទ្ធិ ការកើនឡើងនូវផ្ទៃដីដាំដុះ និង កំណើនទិន្នផល។ គ្រួសារនៅជនបទទទួលបាន ប្រយោជន៍នៃកំណើនក្នុងវិស័យកសិកម្ម ខណៈរយៈ ពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ គ្រួសារនៅទីក្រុងបាន ទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពី ការពង្រីកវិស័យកាត់ដេរ សម្លៀកបំពាក់ និងវិស័យសំណង់។

ទស្សនវិស័យ

សង្ខេបឆ្ពោះទៅមុខ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅតែមាន អំណោយផល។ នៅឆ្នាំ 2017 និងឆ្នាំ 2018 កំណើន សេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹង នៅមានកម្រិតស្មើ នឹង 6,9 ភាគរយ មួយផ្នែកគឺដោយសារការកើនឡើង នៃចំណាយរដ្ឋាភិបាល។ ផ្នែកផលិត ការនាំចេញ សម្លៀកបំពាក់ខ្លាំងក្លានឹង បន្តជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ខណៈដែលវិស័យសំណង់ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងធ្លាក់ចុះ ជាបណ្តើរៗ។ វិស័យទេសចរណ៍អាចកើនឡើងខ្លះ ដោយសារទើបមានដើងហោះហើរត្រង់ និងមានគំនិត ផ្លាស់ប្តូរនានា ដើម្បីជំរុញការមកដល់នៃភ្ញៀវទេសចរ។ វិស័យកសិកម្មត្រូវបានរំពឹងថានឹង មានភាពប្រសើរ បន្តិចបន្តួច ឡើងខ្លះដោយសារ ស្ថានភាពអាកាសធាតុ ល្អប្រសើរ នៅឆ្នាំនេះ និងវិភាគច្រើនខ្លះក្នុងពេលឆាប់ៗ ខាងមុខ អាស្រ័យដោយកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាពី សំណាក់ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ជាពិសេស វិស័យ

សាធារណៈ ក្នុងការលើកកម្ពស់កម្មវិធីគ្រាប់ពូជ និង ធារាសាស្ត្រ។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម ស្ថានភាពអំណោយ ផលទំនងជាមានជាបន្ត ដែលទ្រទ្រង់ដោយយុទ្ធសាស្ត្រ សមាហរណកម្ម ក្នុងតំបន់។

ភាពក្រីក្រនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នៅតែអាចកាត់បន្ថយ បាន ទោះមានវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចនានានៅក្នុងពេល កន្លងទៅ ក្តី។ មានការរំពឹងថានឹងមានការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ បន្ថែមទៀត ចំពោះទាំងគ្រួសារនៅទីប្រជុំជន និង គ្រួសារនៅជនបទពីឆ្នាំ 2015 ដល់ឆ្នាំ 2016 ប៉ុន្តែមាន កត្តាជំរុញខុសពីមុន។ ចំពោះគ្រួសារនៅទីប្រជុំជន កាត់ បន្ថយភាពក្រីក្រនឹងត្រូវ ជំរុញដោយកំណើនក្នុងវិស័យ សំណង់ កាត់ដេរ និងសេវាកម្ម។ ចំពោះគ្រួសារនៅ ជនបទ ប្រភពប្រាក់ចំណូលមិនមែន កសិកម្មបានកើន ឡើង។ ឥឡូវនេះ កសិកម្មរួមចំណែក បានត្រឹមតែ 25 ភាគរយ នៃប្រាក់ចំណូលរបស់គ្រួសារក្រីក្រ 40 ភាគ រយ នៅតំបន់ជនបទប៉ុណ្ណោះហើយ ពិពិធកម្មនេះបាន ជួយទប់គ្រួសារទាំងនោះ ពីផលប៉ះពាល់ដោយសារការ ធ្លាក់ចុះនូវថ្លៃស្បៀងអាហារ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការ ធ្លាក់ចុះថ្លៃស្បៀងអាហារ នឹងធ្វើឲ្យគ្រួសារបាត់បង់ ប្រភពកំណើនប្រាក់ចំណូល ដែលធ្លាប់រកបានកាលពី មុន។ ដូច្នេះការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រត្រូវ បានរំពឹងថា នឹងមានល្បឿនយឺតជាងឆ្នាំមុន។

ហានិភ័យចំពោះទស្សនវិស័យនេះ រួមមានភាពមិន ច្បាស់លាស់ ដែលអាចកើតមានទាក់ទងនឹងការបោះ ឆ្នោតឃុំ-សង្កាត់នៅឆ្នាំ 2017 និងការបោះឆ្នោតទូទៅ នៅឆ្នាំ 2018 ការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកនៃវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ផលវិបាកនៃកំណើនការប្រាក់ ភាព តានតឹងក្នុងតំបន់ និងការធ្លាក់ចុះនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ពិភពលោក ។

សារ និងជម្រើសគោលនយោបាយសំខាន់ៗ

ពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចមានសារៈសំខាន់ តាមរយៈកំណែ ទម្រង់ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង។ សេដ្ឋកិច្ច នៅតែពឹងផ្អែកភាគច្រើនលើការនាំចេញ ដែលមាន

មូលដ្ឋានចង្អៀតក្នុងការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ (និង ស្បែកជើង) ប្រមាណជា 80 ភាគរយនៃការនាំចេញ ទំនិញសរុប។ ហេតុនេះ ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងគឺជាគន្លឹះដើម្បីធានាបាននូវភាពជោគជ័យសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសកម្ពុជានាពេលអនាគត។ ឧស្សាហកម្មកាត់ដេររបៀបមុខទៅនឹងការប្រកួតប្រជែង កាន់តែខ្លាំងពីប្រទេសវៀតណាម ដែលបានអភិវឌ្ឍវិស័យនេះតាំងពីដើមខ្សែ (សូមមើលប្រអប់លេខ 1៖ ការនាំចេញមុខទំនិញវាយនភ័ណ្ឌ និងសម្លៀកបំពាក់៖ *ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាគូប្រកួតប្រជែងខ្លាំងក្លាមួយសម្រាប់វៀតណាមក្នុងទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប*) និងការប្រកួតប្រជែងពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ដែលកំពុងលើកទ្វារទទួលការវិនិយោគពីបរទេស។ បន្ថែមពីលើនេះដោយសារអាចមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ពីកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្ម សេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុប និងវៀតណាម (EVFTA) និង ភាពជាដៃគូអន្តរជាតិស៊ីហ្វិក (TPP) លើការនាំចេញ សម្លៀកបំពាក់របស់ប្រទេសកម្ពុជា ការបង្កើតផែនការច្បាស់លាស់ដើម្បី លើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងការធ្វើពិពិធកម្មលើការនាំចេញ គឺជាចំណុចសំខាន់។ បច្ចុប្បន្ននេះមានហានិភ័យយ៉ាងច្រើនចំពោះការបង្វែរទិសវិនិយោគ និងការបង្វែរទិសនាំចេញពីប្រទេសកម្ពុជា លុះត្រាតែឧសគ្គចម្បងៗដូចជា ការចំណាយលើថាមពល និងការដឹកជញ្ជូនខ្ពស់ និងឧបសគ្គផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ត្រូវបានដោះស្រាយដោយជោគជ័យ។ កំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធធ្វើឱ្យវិស័យពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជាកាន់តែមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង គឺជាស្នូលក្នុងការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ច (ចំពោះព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម សូមមើល the Selected Issue on the Garment Sector in Perspective - ប្រធានបទពិសេសស្តីពីវិស័យកាត់ដេរតទៅអនាគតកាល) ។

ការលើកកម្ពស់ការចូលរួមក្នុងស្រុកនៅក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរនិងមានសារៈសំខាន់ រួមទាំងការជំរុញបន្ថែម ឲ្យមានរោងចក្រគាំទ្រវិស័យកាត់ដេរពី វិស័យសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមក្នុងស្រុក។ ជាមួយនឹង

លក្ខណៈ "ងាយរុះរើ" នៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេររួមជាមួយនឹង រចនាសម្ព័ន្ធកម្មសិទ្ធិមានស្រាប់ ដែលមានតែអ្នកវិនិយោគក្នុងស្រុកមួយចំនួនតូច គេអាចរុះរើរោងចក្រកាត់ដេរយ៉ាងឆាប់រហ័សពីកម្ពុជា ទៅកាន់បណ្តាប្រទេសដែលមានលក្ខណៈទាក់ទាញ ប្រសិនបើពួកគេប្រឈមនឹងការលំបាក ក្នុងការរកប្រាក់ចំណេញដោយ-សារវត្ថុធាតុដើមឡើងថ្លៃពន្ធឡើងថ្លៃ ភាពអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្មមិនសូវអំណោយផល ឬដោយសារការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ចនៅទីផ្សារនាំចេញ។ ការលើកកម្ពស់ការ វិនិយោគរួមគ្នានិងភាពជាដៃគូរវាងវិនិយោគិនក្នុងស្រុក និងវិនិយោគិនបរទេសក៏អាចជាមធ្យោបាយមួយឆ្ពោះទៅមុខមួយផងដែរ។

ការគ្រប់គ្រងហានិភ័យដែលកើតចេញពីសន្ទុះនៃការរីកចំរើនវិស័យសំណង់ និងមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការរក្សាឲ្យសេដ្ឋកិច្ចមានភាពធន់។ ខណៈដែលវិស័យសំណង់នៅតែមានសកម្មភាពខ្លាំងក្លា គាំទ្រដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ហានិភ័យដែលទាក់ទងនឹងសន្ទុះរីកចំរើននៃវិស័យសំណង់ក៏កំពុងកើនឡើងដែរ។ ទោះជាការរីកចំរើននេះ មិនបានទទួលហិរញ្ញប្បទានពីឥណទានក្នុងស្រុកទាំងស្រុងក្តី ការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកនៃវិស័យ សំណង់អាចធ្វើឲ្យសេដ្ឋកិច្ចអាក់អន់ដំណើរការប៉ះពាល់ ជាអវិជ្ជមានដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការងារ។ មានលិទ្ធភាពដែលអាចប៉ះពាល់ដល់គ្រួសារចំពោះកំណើនអចលនទ្រព្យ។ ហេតុនេះ ចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយហានិភ័យ ដែលកើតឡើងពីសន្ទុះរីកចំរើននៃវិស័យសំណង់ឱ្យបានឆាប់រហ័ស និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន នៃសន្ទុះរីកចំរើននោះឲ្យបានទាន់ពេលវេលា។ ការតាមដានវិស័យសំណង់ ច្បាស់លាស់ដើម្បីរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចមាន សារៈសំខាន់ខ្លាំង។ ពិសោធន៍អន្តរជាតិបានបង្ហាញ ថាជម្រើសគោលនយោបាយនានា ដើម្បីទប់សន្ទុះនៃ ការរីកចំរើន (មុនពេលឈានដល់កម្រិតគ្រោះថ្នាក់) រួមមានការរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ និងសារពើពន្ធ និងវិធានការម៉ាក្រូដែលមានលក្ខណៈប្រុងប្រយ័ត្ន (សូមមើលការពិភាក្សាលម្អិតបន្ថែមទៀតក្នុងផ្នែកវិស័យសំណង់)។ ជំហានវិជ្ជមាន

ដំបូងត្រូវបានបង្កើត ដើម្បីរៀបចំគ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍ
លំនៅដ្ឋាន តាមរយៈការដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ស្តីពីការ
គ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍលំនៅដ្ឋានកាលពីខែសីហាឆ្នាំ២០១៦។

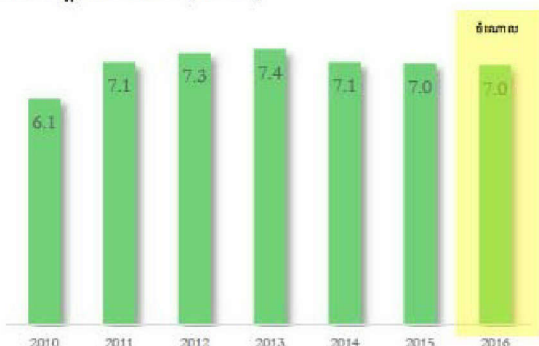
**បន្តអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍បន្ថែម ឲ្យទៅជាក្បាល
ម៉ាស៊ីនកំណើន។** ខណៈពេលដែលកម្ពុជាមានសក្តានុពលសម្បូណ៌ដោយ គោលដៅប្រវត្តិសាស្ត្រវប្បធម៌
និង ធម្មជាតិរាប់មិនអស់ប៉ុន្តែមិនទាន់បានទាញផល
វិស័យទេសចរណ៍ អាចត្រូវបានធ្វើឲ្យមានដំណើរការ
ឡើងវិញ ដើម្បីឲ្យវិស័យនេះក្លាយជាក្បាលម៉ាស៊ីន
រីករាលដាលជាថ្មីម្តងទៀត។ ខណៈបានអនុវត្ត
ជំហានវិជ្ជមានដំបូងនានា តាមរយៈការបង្កើតជើង
ហោះហើរភ្ជាប់ពីប្រទេសជប៉ុន និងពីប្រទេស (និង
តំបន់)ផ្សេងៗទៀត ការដាក់ឱ្យអនុវត្តគំនិតផ្តួចផ្តើម
"ចិនត្រៀមខ្លួនជាស្រេច" ក្នុងបំណងទាក់ទាញភ្ញៀវ
ទេសចរចិន ២លាននាក់នៅឆ្នាំ ២០២០ និងការអនុម័ត
«ព្រះរាជាណាចក្រទាំងពីរ គោលដៅតែមួយ» ជាគំនិត
ផ្តួចផ្តើមវិស័យទេសចរណ៍រួមគ្នា ជាមួយប្រទេសថៃ
ចេញទិដ្ឋាការតែមួយ ការធ្វើពិពិធកម្មតំបន់ទាក់ទាញ
ភ្ញៀវទេសចរ លើសពីប្រាសាទអង្គរវត្ត ទំនងជាមាន
ការចាំបាច់ (សូមមើលវិស័យទេសចរណ៍សម្រាប់ការ
ពិភាក្សាលម្អិតបន្ថែម)។

លុបបំបាត់គម្លាតកាលានុវត្តភាពធនធានមនុស្ស។ ចាប់
តាំងពីឆ្នាំ ២០០៩ មក ទោះបីភាពក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបាន
កាត់បន្ថយក្តី ចំនួនគ្រួសារមិនក្រប៉ុន្តែគ្មានសន្តិសុខ
សេដ្ឋកិច្ចបាន និងកំពុងកើនឡើង ពួកគេមានលទ្ធភាព
តិចតួចណាស់ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរប្រព័ន្ធសន្តិសុខ ទៅកាន់
សន្តិសុខផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច។ មួយផ្នែកគឺដោយសារធនធាន
មនុស្ស ឬទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀតនៅមានកម្រិត ដូចជា
ជីវិតជាដើម។ បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា គឺ
ការលុបបំបាត់គម្លាត នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស
និងការកសាងគ្រឹះសម្រាប់សង្គមថ្នាក់កណ្តាល ទន្ទឹម
នឹងនោះ ក៏វិនិយោគលើកម្មវិធីនានា ដើម្បីលើកកម្ពស់
ភាពធន់របស់គ្រួសារ និងជួយកាត់បន្ថយភាពងាយរង
គ្រោះរបស់ពួកគេ (សូមមើលវិស័យភាពក្រីក្រសម្រាប់
ការពិភាក្សាលម្អិតបន្ថែម) ។

ក្រឡេកមើលសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

កម្ពុជាបន្តមានកំណើនដោយសារការនាំចេញ...

កំណើនបន្តមានភាពរឹងមាំ (ភាគរយ)

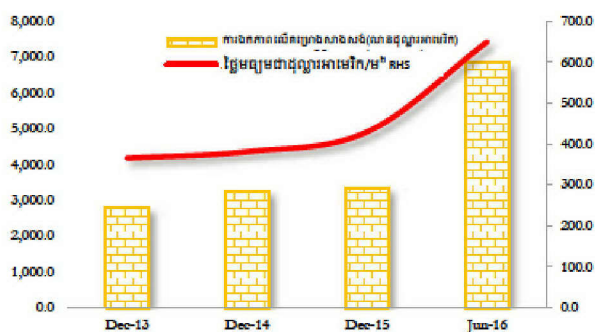
...នាំមុខដោយការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់និងស្បែកជើងយ៉ាងរឹងមាំ...

ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់និងស្បែកជើងបន្តកើនឡើង (លានដុល្លារអាមេរិក)

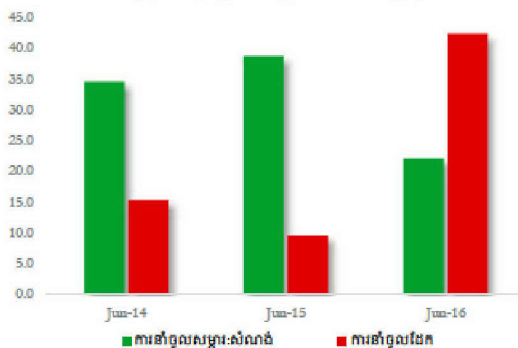
...រឹងរឹតយ៉ាងរឹងមាំមានសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍រ៉ាប់រងជាបន្ត...

ការផ្តល់លិខិតអនុញ្ញាតិសាងសង់បន្ទីរកើនឡើង (គិតជាដំណើរការដុល្លារអាមេរិក ពីដើមឆ្នាំដល់ចុងឆ្នាំ)

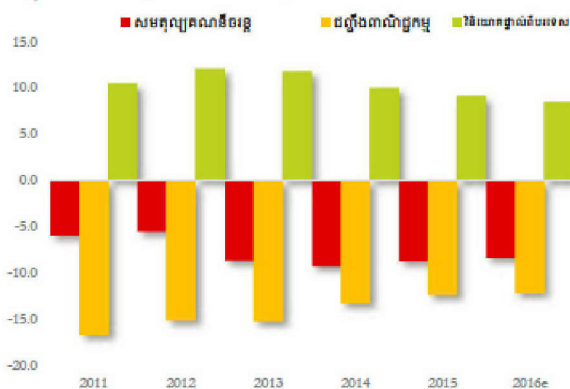
...បង្ហាញដោយការកើនឡើងនូវការនាំចូលសម្ភារៈសំណង់...

ការបន្តនាំចូលយ៉ាងច្រើននូវបរិក្ខារសំណង់និងដែក (គិតជាគោន ពីដើមឆ្នាំដល់ចុងឆ្នាំ បំពេញបន្ថែមនឹងឆ្នាំមុន)

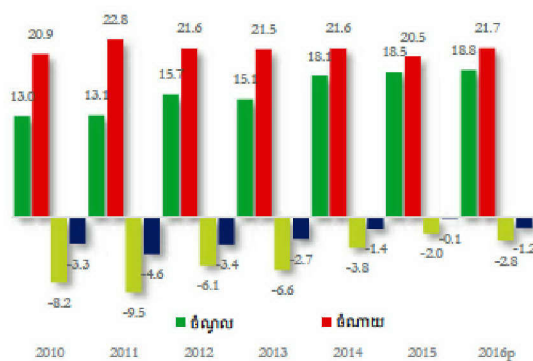
...នរណាការនាំចេញច្រើនទ្រទ្រង់ស្ថានភាពពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស...

ការកាត់បន្ថយនិរន្តរភាពគណនីចរន្តមួយផ្នែកធំហើយប្រឡូកដោយវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (ភាគរយនៃផលសរុប)

...ហើយការប្រមូលចំណូលបានច្រើនជាងការចំណាយបំណុលនៃការបង្កើនសារពើពន្ធ

បន្ទាប់ពីការពង្រីកសារពើពន្ធច្រើនឆ្នាំ គោលនយោបាយពង្រីកសារពើពន្ធចាប់ផ្តើមក្នុងឆ្នាំ 2016 (ភាគរយនៃផលសរុប)

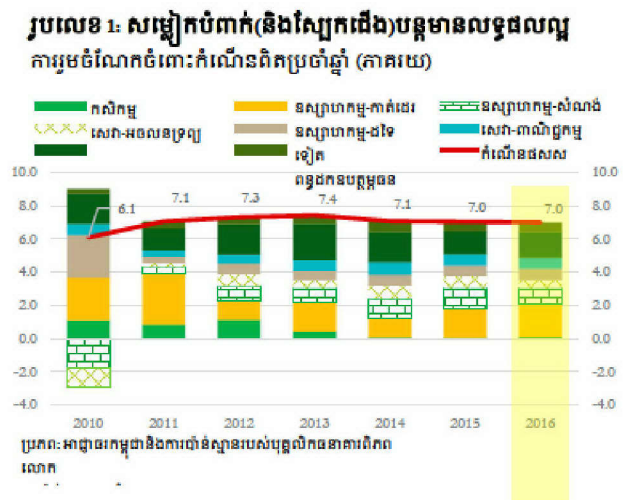

ការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចកាលពីពេលថ្មីៗ

ទិដ្ឋភាពទូទៅ

កំណើនខ្ពស់ទ្រទ្រង់ដោយ ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់សំណង់និងសេវាកម្ម។ ជាផ្នែកមួយនៃកត្តាជំរុញជាចម្បងចំពោះកំណើនវិស័យកាត់ដេរ (និងស្បែកជើង) បានរួមចំណែកមួយភាគបួននៃកំណើនពិត ក្នុងឆ្នាំ 2015 (រូបលេខ1)។ វិស័យសំណង់ក៏បានបន្តរីកចម្រើនផងដែរ មួយផ្នែកគឺដោយសារមានលំហូរចូលនូវវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI)។ លទ្ធផលអនុវត្តនៃវិស័យទេសចរណ៍ មានកម្រិតទាបជាងការរំពឹងទុកចំនួនភ្ញៀវទេសចរសរុបនៅឆ្នាំ 2016 កើនឡើង 2,6 ភាគរយ ធៀបនឹង 4,6 ភាគរយ អំឡុងពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំមុន។ វិស័យកសិកម្មទំនងជាមានភាពប្រសើរឡើងតិចតួច នៅឆ្នាំនេះដោយសារ តែស្ថានភាពអាកាសធាតុប្រសើរជាងមុន។

ហេតុនេះ កំណើនផលសព្វិត ត្រូវបានរំពឹងថានឹងឡើងដល់ 7,0 ភាគរយ នៅឆ្នាំ 2016 ខ្ពស់ជាងតិចតួចធៀបនឹងការប៉ាន់ស្មានកាលពីមុនដែលស្មើនឹង 6,9 ភាគរយ ហើយស្រដៀងគ្នាទៅនឹងកំណើនឆ្នាំ 2015 ។

¹ គណៈកម្មការប្រឹក្សាការងារត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ 2006 នៅក្រោមច្បាប់ការងារ។ សម្រាប់លទ្ធផលបន្ថែមសូមមើល។ ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែមសូមអាន http://www.cambodiainvestment.gov.kh/press-release-of-labor-advisory-committee-molvt-lac_061019.html

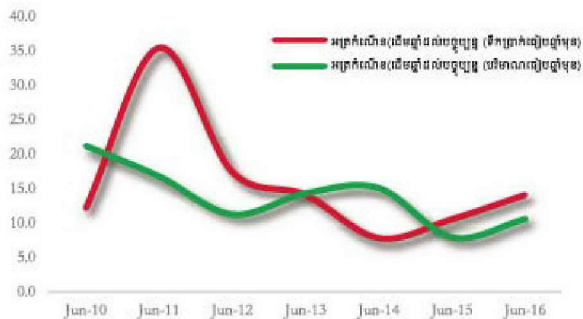
វិស័យផលិត

ក) សម្លៀកបំពាក់

ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់រក្សាបាន អត្រាកំណើនខ្ពស់ស្មើនឹង 10,5 ភាគរយ (គិតជាទឹកប្រាក់) ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ធៀបនឹង 7,8 ភាគរយ ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំមុន។ ទិដ្ឋភាពនេះទ្រទ្រង់ដោយទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្ម ដែលមានស្ថិរភាពជាបង្អួច ដោយសារកន្លែងមកគណៈកម្មការប្រឹក្សាការងារត្រីភាគីប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា បានដោះស្រាយដោយជោគជ័យនូវការចរចាប្រាក់ឈ្នួល¹ តាំងពីឆ្នាំ 2014 ទ្រទ្រង់ដោយការងើបឡើងវិញនូវសេដ្ឋកិច្ចនៅតំបន់អឺរ៉ុបក្នុងល្បឿនមធ្យម អមដោយកម្រិតគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុពិសេស ខណៈប្រេងមានតម្លៃថោក និងគោលនយោបាយពង្រីកសារពើពន្ធខ្លះៗ² (រូបលេខ2)។ បរិមាណនាំចេញបានបន្តកើនឡើង ជំរុញឱ្យមានកំណើនការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ ក្នុងរយៈពេលបួនឆ្នាំកន្លងមក មួយផ្នែកធំជំរុញដោយការ នាំចេញទៅកាន់ទីផ្សារអឺរ៉ុបខណៈបច្ចុប្បន្ននេះ ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងទទួលបានការអនុគ្រោះឲ្យនាំចូល "អ្វីៗគ្រប់យ៉ាងលើកលែងតែអាវុធ» (EBA) ក្រោមកម្មវិធីការអនុគ្រោះទូទៅរបស់សហភាពអឺរ៉ុប (GSP)។ សូមមើលកំណត់ត្រាវិភាគអំពីវិស័យកាត់ដេរបស់ប្រទេសកម្ពុជា នៅក្នុងប្រធានបទពិសេស ដែលមានចំណងជើងថា " វិស័យកាត់ដេរនៅអនាគតកាល " ។

² Development economics - prospects ធនាគារពិភពលោក (វិច័យឆ្នាំ 2016)

រូបលេខ 2: ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់កើនឡើងនៅឥណ្ឌូនេស៊ី មួយឆ្នាំ 2016 ពីដើមឆ្នាំដល់បច្ចុប្បន្ន (បំបែកតាមភាគរយរៀបចំឆ្នាំមុន)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ក្នុងអំឡុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ទៅកាន់ទីផ្សារអឺរ៉ុបបានកើនឡើង 248 លានដុល្លារ សហរដ្ឋអាមេរិក រួមចំណែក 83 ភាគរយ នៃកំណើន ទឹកប្រាក់នាំចេញសរុប ចំណែកនាំចេញទៅកាន់ ទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្លាក់ចុះចំនួន 114 លាន សហរដ្ឋអាមេរិក។ ទោះបីជារៀតណាម បានប្តូរ សកម្មភាពទៅកាន់ផលិតផល ដែលមានតម្លៃបន្ថែម ខ្ពស់ហើយក្តី រៀតណាមនៅតែប្រកួតប្រជែងជាមួយ ប្រទេសកម្ពុជា ចំពោះចំណែកទីផ្សារនាំចេញសម្លៀក បំពាក់ និងទាក់ទាញវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសផងដែរ។ (សូមមើលប្រអប់ទី 1៖ ការនាំចេញវាយនភ័ណ្ឌនិងមុខ ទំនិញសម្លៀកបំពាក់ កម្ពុជាជាគូប្រជែងខ្លាំងក្លាចំពោះ រៀតណាមក្នុងទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប)។ សូមកត់សម្គាល់ ថាខុសពីកម្ពុជា រៀតណាមមិនបានទទួល “EBA” ទេ។

ប្រអប់លេខ1: ការនាំចេញវាយនភ័ណ្ឌនិងមុខទំនិញសង្កេតបំពាក់ នៅទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប កម្ពុជាជាតួប្រដែងខ្លាំងក្លាសម្រាប់វៀតណាម¹

វាយនភ័ណ្ឌនិងមុខទំនិញវាយនភ័ណ្ឌ (គាត់ច្រើនជាសង្កេតបំពាក់ គ្រឿងតែងសង្កេតបំពាក់) គឺជាប្រភពសំខាន់នៃការនាំចេញទំនិញសម្រាប់ទាំងប្រទេសកម្ពុជានិង ប្រទេសវៀតណាម។ នៅពេលបច្ចុប្បន្ន ចំណែកនៃការនាំចេញសង្កេតបំពាក់ក្នុងការនាំចេញទំនិញសរុបប្រមាណជា 70 ចេញពីប្រទេសកម្ពុជា និង16 ភាគរយ ចេញពីវៀតណាម (រូបភាពB1)។ ជាទូទៅទំនិញដែលនាំចេញសង្កេតបំពាក់របស់វៀតណាមមាន ស្ថេរភាព ចំណែកនាំចេញរបស់ប្រទេសកម្ពុជាចាក់ដូចជាគ្នានស្ថេរភាព ហើយធ្លាក់ចុះជា បណ្តើរៗ (និងធ្លាក់ចុះខ្លាំង) មុនពេលមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោកឆ្នាំ 2008-09 ។ ឧស្សាហកម្មនេះ ផ្តល់ការងារប្រហែលមួយភាគបួននៃការងារសរុបសម្រាប់ប្រទេស កម្ពុជា និងជិត10 ភាគរយ នៃការងារនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈរបស់ប្រទេសវៀតណាម។

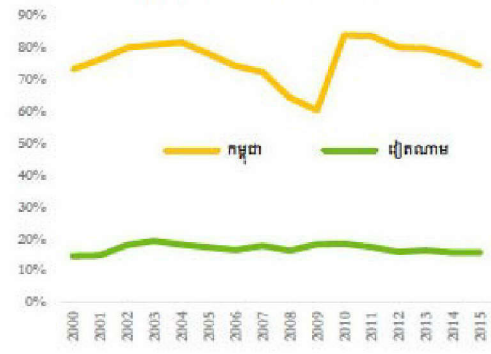
ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប (EU) គឺជាទីផ្សារសំខាន់បំផុតសម្រាប់ការនាំចេញសង្កេតបំពាក់ពី ប្រទេសកម្ពុជាចំណែក ឯសហរដ្ឋអាមេរិកគឺជាទីផ្សារធំបំផុតសម្រាប់ការនាំចេញសង្កេត បំពាក់ពីប្រទេសវៀតណាម។ រយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំមកនេះ ប្រទេសទាំងពីរទទួលបាន ចំណែកទីផ្សាររបស់ខ្លួនដោយជោគជ័យនៅក្នុងទីផ្សារទាំងនេះ។ ចំណែកទីផ្សារនាំចូល សង្កេតបំពាក់របស់កម្ពុជានៅកាន់សហភាពអឺរ៉ុបបានកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ពី 0,7 ភាគរយនៅឆ្នាំ 2010 ដល់ 2,2ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015។ ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នានេះវៀតណាម បានបង្កើនចំណែកទីផ្សាររបស់ខ្លួនក្នុងទីផ្សារសង្កេតបំពាក់អាមេរិកពី 7,0 ភាគរយទៅ 10,6 ភាគរយ (រូបភាព B2) ។

បច្ចុប្បន្ន វៀតណាម និងកម្ពុជាមានចំណែកទីផ្សារប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៅក្នុងទីផ្សារ សហភាពអឺរ៉ុបចំពោះសង្កេតបំពាក់នាំចូល។ ទោះយ៉ាងណាក្តីប្រទេសកម្ពុជាមានប្រៀប ជាងវៀតណាមក្នុងការនាំចេញសង្កេតបំពាក់ចាក់ និងប្រទាក់ក្រឡា (លេខកូដ HS 61) ទៅកាន់ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប។ រីឯចំណែកទីផ្សាររបស់វៀតណាមនៃប្រភេទ សង្កេត បំពាក់នេះនៅក្នុងទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុបវៀតណាមមិនបានប្រែប្រួលច្រើន ឡើយពីឆ្នាំ 2010-15 ចំណែកទីផ្សាររបស់ប្រទេសកម្ពុជាកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង ពី 1,4 ភាគរយដល់ 3,5 ភាគរយ (រូបភាពទី B3)។ នៅនឹងដាក់ស្តែង ប្រទេសកម្ពុជាបាននាំចេញសង្កេតបំពាក់ ចាក់និងប្រទាក់ក្រឡាប្រមាណជា 2.0 ពាន់លានដុល្លារទៅកាន់ សហភាពអឺរ៉ុប នៅក្នុងឆ្នាំ 2015 ច្រើនជាងវៀតណាមពីរដង។

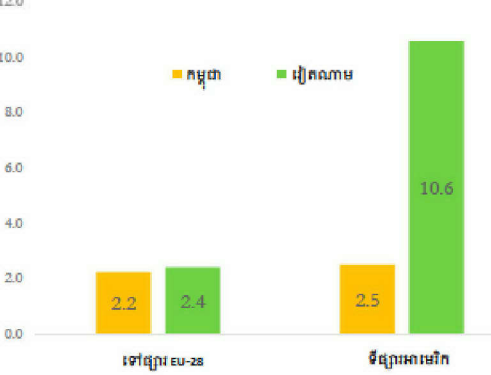
ទោះបីជាវិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរមានសារៈសំខាន់ ក្នុងការបង្កើតការងារនិងរកប្រាក់ ចំណូលសម្រាប់កម្មករដែលមានជំនាញទាបទាំងនៅប្រទេសកម្ពុជានិងនៅវៀតណាមក្តី សកម្មភាពនៃឧស្សាហកម្មទាំងនៃឧស្សាហកម្មនេះនៅប្រទេសទាំងពីរ ជាសកម្មភាពនៅ កម្រិតទាបបំផុតនៃខ្សែសង្វាក់តម្លៃជាចម្បងគឺ CMT (កាត់ដេរតម្រើម) ។ ដំណើរការកាត់ ដេរតម្រើម ភាគច្រើនប្រើក្រណាត់និងគ្រឿងបន្លាស់។ ការអភិវឌ្ឍជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ ឧស្សាហកម្មគាំទ្រចំពោះឧស្សាហកម្មកាត់ដេរនៅក្នុងប្រទេសទាំងពីរ អាចមានសារៈ សំខាន់ខ្លាំងដើម្បីទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមទៀត។ លើសពីនេះទៀត ការធ្វើ ពិពិធកម្មទីផ្សារនាំចេញ នឹងជួយប្រទេសទាំងពីរកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានពីការ ប្រែប្រួលតម្លៃការពិបទេសចំពោះការនាំចេញសំខាន់ៗ។

1/ និករដោយ Viet Tuan Dinh, សេដ្ឋកិច្ចជាតិខ្ពស់នៃការិយាល័យប្រចាំវៀតណាម និង លោក ស៊ី សូ ជេត, សេដ្ឋកិច្ចជាតិខ្ពស់នៃការិយាល័យប្រចាំកម្ពុជានៃក្រុមធនាគារពិភពលោក

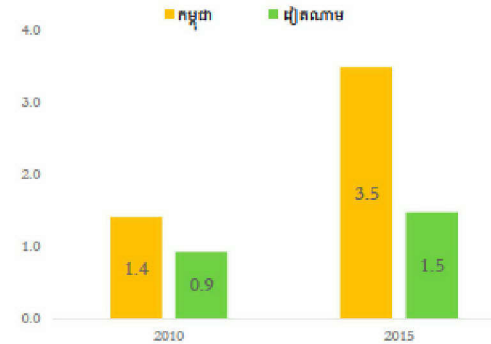
រូប B1: ការនាំចេញវាយនភ័ណ្ឌនិងមុខទំនិញវាយនភ័ណ្ឌ (អត្រានៃការនាំចេញទំនិញសរុប)

រូប B2: ការនាំចេញវាយនភ័ណ្ឌនិងមុខទំនិញវាយនភ័ណ្ឌ

រូប B3: ចំណែកទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប-28 ឆ្នាំ 2015 (មុខទំនិញសង្កេតបំពាក់និងគ្រឿងតែងសង្កេតបំពាក់ ប្រភេទចាក់ឬ ប្រទាក់ក្រឡា - HS 61)

ប្រភព: ទិន្នន័យពី UN Comtrade និង WITS របស់ធនាគារពិភពលោក

ខ) ស្បែកជើង

វិស័យស្បែកជើង គឺជាឧស្សាហកម្មនាំចេញជោគជ័យសម្រាប់កម្ពុជា ភាគច្រើនសម្រាប់ទីផ្សារអឺរ៉ុប។ ក្នុងឆ្នាំ 2015 ទីផ្សារអឺរ៉ុបមានចំនួនស្បែកជើង 50 ភាគរយនៃការ

រូបលេខ 3 ៖ ការនាំចេញស្បែកជើងបន្តកើនឡើង

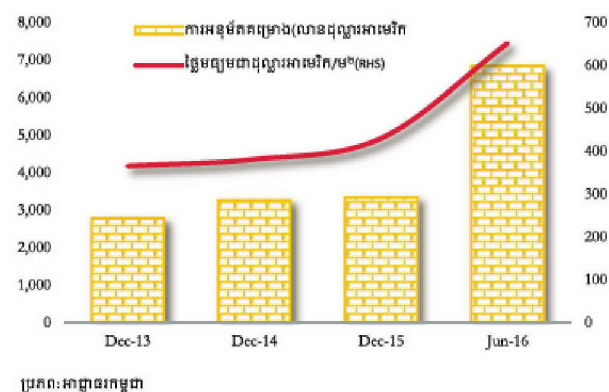
នាំចេញស្បែកជើងសរុប។ ទីផ្សារអាមេរិកទទួលបាន 16 ភាគរយ រីឯទីផ្សារជប៉ុនទទួលបាន 13 ភាគរយ។ ការនាំចេញស្បែកជើងបានកើនឡើង 11,6 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន មានទំហំទឹកប្រាក់ដល់ 353 លានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងអំឡុងពេលនៃឆ្នាំ 2016 (រូបលេខ 3) ធៀបនឹងការកើនឡើង 40 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុនក្នុងឆ្នាំ 2015។ ឥទ្ធិពលកម្រិតទាបហាក់ដូចជាបានរួមចំណែក ធ្វើឲ្យកំណើននាំចេញស្បែកជើងមានអត្រាខ្ពស់ក្នុងបណ្តាឆ្នាំថ្មីៗនេះ។

គ) សំណង់និងអចលនទ្រព្យ

នៅឆ្នាំ 2016 សកម្មភាពខ្លាំងក្លាក្នុងវិស័យសំណង់បានបន្ត ទោះជាយ៉ាងណាក្តី វឌ្ឍនភាពរយៈពេលវែងនៃវិស័យសំណង់ បានបង្កើនហានិភ័យពាក់ព័ន្ធនឹងការរីកចម្រើនការសាងសង់។ ការពង្រីកខ្លួននៃវិស័យសំណង់ (និងអចលនទ្រព្យ) មានចំនួនជិត 30 ភាគរយ នៃកំណើនពិតនៅឆ្នាំ 2015 ហើយត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានៅតែជាកត្តាជំរុញទីផ្សារសកម្មបំផុតនៃកំណើនបន្ទាប់ពី

វិស័យកាត់ដេរ។ ការនាំចូលបរិក្ខារសំណង់និងសម្ភារៈសំណង់កំពុងកើនឡើង។ ការនាំចូលដែក(ជាបរិមាណ) នៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ស្មើនឹង 42,4 ភាគរយ ក្នុងអំឡុងពេលនៃឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ដែលឆ្លុះឲ្យឃើញនូវការបន្តសកម្មភាពខ្លាំងក្លា (ចំពោះការពិភាក្សាបន្ថែមអំពីការនាំចូល សូមមើល ផ្នែកវិស័យក្រៅប្រទេស)។ បំណងប្រាថ្នារបស់វិនិយោគិនចំពោះគម្រោងសាងសង់ និងគម្រោងវិនិយោគអចលនទ្រព្យពិសេសចំពោះអគារលំនៅដ្ឋាន និងអគារពាណិជ្ជកម្មខ្ពស់ៗសម័យទំនើប ហាក់ដូចជានៅតែមានទំហំធំដូចបានឃើញស្រាប់ ការបង្កើនល្បឿនអនុម័តលើទឹកប្រាក់គម្រោងសាងសង់ចំនួន 1.200 មានទំហំដល់ 6,8 ពាន់លានដុល្លារ ត្រូវបានអនុម័តត្រឹមពាក់កណ្តាល ឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹងគម្រោងចំនួន 2.000 មានទឹកប្រាក់ ចំនួន 3,3 ពាន់លានដុល្លារ សម្រាប់ឆ្នាំ 2015 ទាំងមូល (រូបលេខ 4)³។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ដោយសារមានការព្រួយបារម្ភអំពីការផ្គត់ផ្គង់លើស ក្រុមហ៊ុនសាងសង់មួយចំនួនត្រូវបានរាយការណ៍ថា បានបង្ខំចិត្តផ្អាកគម្រោង (ឬមួយផ្នែកខ្លះនៃគម្រោង) របស់ខ្លួននៅទ្រឹង ខណៈដែលការរស់នៅក្នុងអគារខ្ពស់ៗ នៅតែជាពិសោធន៍ថ្មីសំរាប់ប្រជាជនក្នុងស្រុកនៅឡើយ។

រូបទី 4 ៖ គម្រោងសាងសង់កម្រិតខ្ពស់កំពុងពង្រីក ដូចបានឃើញកំណើនចំណាយមធ្យមក្នុងមួយម៉ែត្រការ៉េ ខណៈដែលចំនួននៃគម្រោងដែលបានអនុម័តបានកើនឡើង

³ កង្វះទិន្នន័យគម្រោងសាងសង់លម្អិតចំនួនអនុញ្ញាតឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតថាមាន គម្រោងធំៗ(៧) ដែលបានជំរុញឱ្យមានការកើនឡើងប្រយោជន៍។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ចំនួនសរុបនៃគម្រោងបានកើនឡើង

⁴ អត្ថបទចំណងជើងថា "Developer puts condo project The Bay on hold as supply glut looms", កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ច្បាប់ចេញថ្ងៃទី 29 ខែ សីហា ឆ្នាំ 2016

ខណៈដែលវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យបានពង្រីកខ្លួនក្នុងរយៈពេលវែង គប្បីយកចិត្តទុកដាក់កាត់បន្ថយហានិភ័យទាក់ទងនឹងសន្ទុះការរីកចម្រើនខ្លាំងក្លា ដែលកំពុងមានក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន។ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2000-15 វិនិយោគបរទេសនៅក្នុងវិស័យសំណង់មានចំនួន 3,5 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ស្មើនឹង 27,3 ភាគរយនៃតម្លៃវិនិយោគសរុប ដែលបានចុះបញ្ជីក្នុងវិស័យសំណង់⁵។ ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង ទំនងជាប្រទេសវិនិយោគធំបំផុតនៅក្នុងវិស័យសំណង់ ដែលមានចំនួនទឹកប្រាក់ប្រហែល 1,6 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ឬ 44,6 ភាគរយនៃទឹកប្រាក់វិនិយោគសរុប ដែលបានចុះបញ្ជីក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2000-15 (រូបទី 5)។ ការវិនិយោគរបស់កូរ៉េខាងត្បូងហាក់ដូចជា ផ្ដោតលើគម្រោងសាងសង់ទំនើបមានថ្លៃចំណាយខ្ពស់បំផុតក្នុងមួយម៉ែត្រការ៉េ ជាមធ្យមចំនួន 433,6 ដុល្លារអាមេរិក/ម² បានវិនិយោគលើគម្រោងចំនួន 44 ឬ 17 ភាគរយនៃគម្រោងសាងសង់ដោយមូលនិធិពីបរទេសសរុបដែលបានចុះបញ្ជី។ បន្ទាប់មកគឺការវិនិយោគរបស់ចិនក្នុងវិស័យនេះ មានចំនួនទឹកប្រាក់ជិត 1 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ឬ 27 ភាគរយនៃទឹកប្រាក់វិនិយោគពីបរទេសសរុប ដែលបានចុះបញ្ជី។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ចិនហាក់ដូចជាវិនិយោគជាចម្បងលើគម្រោងសាងសង់មិនទំនើប មានថ្លៃចំណាយទាបបំផុតក្នុងមួយម៉ែត្រការ៉េជាមធ្យម 262,5 ដុល្លារអាមេរិក/ម² លើគម្រោងច្រើនបំផុតចំនួន 94 ឬ 37 ភាគរយនៃគម្រោងសរុប។

ប្រអប់លេខ2: កម្ពុជានិងថៃ៖ វិស័យទេសចរណ៍

ចំណុចសំខាន់ៗ	កម្ពុជា	ថៃ
ការមកដល់នៃទេសចរអន្តរជាតិ(2015)	4.7 លាននាក់	29.3 លាននាក់
(បំបែប្រូលពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ)	6.1 ភាគរយ	17.7 ភាគរយ
តាមដឹងអាកាស(្រៃនៃចំនួនសរុប)	52.0 ភាគរយ	34.3 ភាគរយ
ទីផ្សារធំបំផុត	វៀតណាម	ចិន
(ចំនួនភ្ញៀវទេសចរ)	1 លាននាក់	8 លាននាក់
(ចំណែក %)	20.7 ភាគរយ	30.0 ភាគរយ
ចំណែកក្នុងធនស	16.0 ភាគរយ	19.3 ភាគរយ
(ចំណាត់ថ្នាក់)	ទី 74	ទី 14
ចំនួនការងារផ្ទាល់ ('000)	985.4	2,210.2
(ចំណាត់ថ្នាក់)	ទី 17	ទី 8
(% នៃចំនួនការងារសរុប)	11.9 ភាគរយ	5.8 ភាគរយ
ចំណាយរបស់ទេសចរក្នុងមួយថ្ងៃ	US\$ 94.0	US\$ 149.4
ចំនួនថ្ងៃស្នាក់នៅមធ្យម	6.5 ថ្ងៃ	10.0 ថ្ងៃ

ប្រភព៖ World Travel and Tourism Council-វិស័យទេសចរណ៍ពិភពលោកនិងក្រុមប្រឹក្សាទេសចរណ៍ (2015), នាយកដ្ឋានទេសចរណ៍ ក្រសួងទេសចរណ៍។ ចំពោះព័ត៌មានលម្អិត សូមមើល <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/thailand2015.pdf>

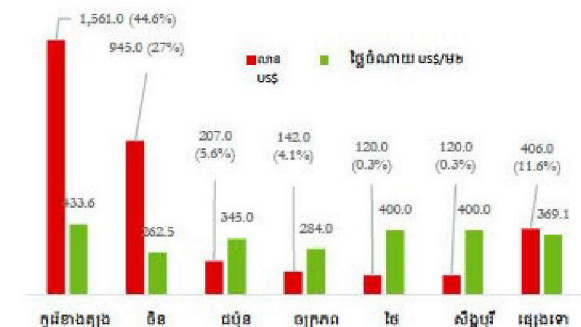
ចាំបាច់ត្រូវត្រួតពិនិត្យវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យឱ្យបានជិតដល់ដើម្បីរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ហើយបទពិសោធន៍អន្តរជាតិបង្ហាញថា ជម្រើសគោលនយោបាយនានា ដើម្បីកាត់បន្ថយសន្ទុះរីកចម្រើននៃវិស័យនេះមុនពេលឈានដល់កម្រិតគ្រោះថ្នាក់ រួមមានទាំងការរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ និងការរឹតបន្តឹងសារពើពន្ធដូចជា ពន្ធអចលនទ្រព្យ ពន្ធលើការទិញលក់ និងពន្ធលើចំណេញមូលធន និងវិធានការប្រុងប្រយ័ត្នផ្នែកម៉ាក្រូដូចជា ការញែកឲ្យច្បាស់រវាងទុនកាតព្វកិច្ចសម្រាប់កម្ចីអចលនទ្រព្យ និងទម្ងន់ហានិភ័យខ្ពស់លើកម្ចីអចលនទ្រព្យ⁶។

ជំហានវិជ្ជមានដំបូងត្រូវបានប្រកាន់យក ដើម្បីត្រួតពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍នៅដ្ឋាន

⁵ របាយការណ៍ស្តីពីអន្តរជាតិវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសឆ្នាំ2014 ខែ កក្កដាឆ្នាំ 2016 ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា

⁶ How to Deal with Real Estate Booms: Lessons from Country Experiences-វិធីដោះស្រាយជាមួយសន្ទុះរីកចម្រើននៃវិស័យអចលនទ្រព្យ ឯកសារពិភាក្សារបស់មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (2011).

រូបលេខ៥: កូដខាងត្បូងគឺជាប្រទេសវិនិយោគច្រើនបំផុតក្នុង វិស័យសំណង់លើគម្រោងទំនើបៗ វិនិយោគបរទេសក្នុង វិស័យសំណង់តាមប្រទេស (2000-15)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

តាមរយៈការចេញប្រកាសស្តីពីការគ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍ លំនៅដ្ឋានកាលពី ខែសីហាឆ្នាំ២០១៦^៧។ ប្រកាសនេះ មានគោលបំណងធ្វើឱ្យប្រសើរឡើង នូវការគ្រប់គ្រង ទីផ្សារលំនៅដ្ឋានតាមរយៈ ការតាមដានយ៉ាងជិតស្និទ្ធនូវ សកម្មភាពអភិវឌ្ឍលំនៅដ្ឋាន ហើយក៏បង្កើនតម្លាភាព នៃសកម្មភាពនេះ។ ឥឡូវនេះ គម្រោងអភិវឌ្ឍ លំនៅ ដ្ឋាន ត្រូវតែអនុវត្តតាមកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់អាជ្ញាប័ណ្ណ ដែល អនុញ្ញាត ឱ្យនិយ័តករពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ក្នុង ការត្រួតពិនិត្យបានល្អប្រសើរ និងគ្រប់គ្រងការ អភិវឌ្ឍ ទីផ្សារអចលនទ្រព្យដើម្បីការពារអតិថិជន និងដើម្បីទប់ ស្កាត់សកម្មភាពសម្អាតប្រាក់។

យ) វិស័យទេសចរណ៍

តារាងលេខ ១: ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ២០១៦ ចំនួនទេសចរមកកាន់កម្ពុជាថយចុះ ខណៈដែលទេសចរទៅកាន់ប្រទេសថៃធ្លាក់ចុះ (លាននាក់)

	កម្ពុជា			ថៃ		
	2014	2015	6ខែ 2016	2014	2015	6ខែ 2016
មកដល់សរុប	4.5	4.8	2.4	24.8	29.3	16.6
បំរែបំរួល (%ធៀប ឆ្នាំមុន)	6.9%	6.1%	2.6%	6.4 %	17.7 %	12.1%
ក្នុងនោះមកតាម						
អាកាស	2.3	2.5	1.3	15.5	18.4	13.6
បំរែបំរួល(%ធៀបឆ្នាំ មុន)	12.7 %	8.9%	6.0%	1.0 %	18.6 %	47.6%

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងអាជ្ញាធរទេសចរណ៍ថៃ

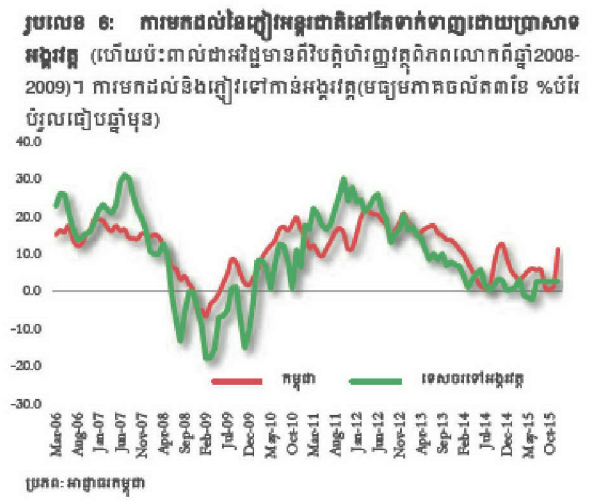
ខណៈកំពុងបន្តកើនឡើង ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិបាន ធ្លាក់ចុះនៅក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ 2016។ ចំនួនភ្ញៀវ ទេសចរមកដល់សរុបនៅឆមាសទីមួយ ឆ្នាំ 2016 កំណើនទេសចរបានបានបន្ថយល្បឿនមកត្រឹម 2,6 ភាគរយធៀប នឹងឆ្នាំមុន (តារាងលេខ១)។ តួលេខនេះ ធៀបនឹងកំណើន 4,6 ភាគរយក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា កាលពីឆ្នាំមុន។ ខណៈដែលត្រឹមពាក់កណ្តាល ឆ្នាំ 2016 ការមកដល់តាមដើងអាកាសនៅមានកំណើន ខ្ពស់ ស្មើនឹង 6.0 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ចំនួន ទេសចរមាន កំណើន 8,2 ភាគរយ ក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា កាលពីឆ្នាំ មុនការមកដល់តាមដើងគោក (និងដើងទឹក) ធ្វើឲ្យខកចិត្ត ដោយកំណើនធ្លាក់ចុះ 1,4 ភាគរយ ធៀប កំណើន 0,6 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន។ ការងើបឡើង វិញជាខ្លាំង កាលពីដំបូងចំពោះសកម្មភាពទេសចរណ៍ ក្នុងតំបន់ ជាពិសេសភ្ញៀវទេសចរទៅកាន់ប្រទេសថៃ មានរយៈពេលខ្លី រីឯផលវិជ្ជមាននៃការងើបឡើងវិញ នេះ ដែលរំពឹងទុកកាលពីមុនមកលើវិស័យទេសចរណ៍ នៅប្រទេសកម្ពុជាមិនបានសម្រេចឡើយ។ សំខាន់ ត្រូវកត់សំគាល់ថា នៅមានភាពពឹងផ្អែកនៃវិស័យ ទេសចរណ៍ក្មេងខ្ចី របស់កម្ពុជា ទៅលើវិស័យ ទេសចរណ៍របស់ថៃ ដែលមានកម្រិតអភិវឌ្ឍខ្ពស់ជាង (សូមមើលប្រអប់លេខ 2៖ កម្ពុជា និងថៃ៖ ព័ត៌មាន សំខាន់ៗ ស្តីពីវិស័យទេសចរណ៍នៅប្រទេសទាំងពីរ)។

ការបង្កើនតំបន់ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរក្រៅពី ប្រាសាទ អង្គរវត្តអាចមានការចាំបាច់ ដើម្បីស្តារឡើងវិញនូវ កំណើន នៃការមកដល់របស់ភ្ញៀវទេសចរឲ្យបានច្រើន ធ្លាប់មានពីមុនរហូតដល់ឆ្នាំ 2013។ ខុសពីប្រទេសថៃ ដែល 80 ភាគរយ នៃភ្ញៀវទេសចរចូលចិត្តសមុទ្រខ្សាច់ និងព្រះអាទិត្យ និងគោលដៅធម្មជាតិ។ ចំនួនភ្ញៀវមក ដល់ប្រទេសកម្ពុជា បន្តទាក់ទាញដោយប្រាសាទ អង្គរវត្ត (រូបទី ៦) ទោះបីជាប្រទេសកម្ពុជាសម្បូណ៌ ទៅ ដោយគោលដៅទេសចរណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រ វប្បធម៌ និង ធម្មជាតិរាប់មិនអស់ក្តី។ ការបង្កើនគោលដៅ

⁷ ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើលប្រកាសត្រួតពិនិត្យស្តីពីការអភិវឌ្ឍលំនៅដ្ឋាន ១៩៥ ចុះថ្ងៃទី 24 ខែសីហា ឆ្នាំ 2016

ទេសចរណ៍ និងជួយបង្កើនអត្រាច្រឡប់មកវិញ នៃភ្ញៀវទេសចររបស់កម្ពុជា ដែលបច្ចុប្បន្នមានប្រហែល 16 ភាគរយ ធៀបនឹងជាង 50 ភាគរយសម្រាប់ប្រទេសថៃ និងពង្រីកមូលដ្ឋានទីផ្សារក្នុងស្រុក ជំរុញការវិនិយោគបន្ថែមក្នុងវិស័យសេវាកម្ម ដូចជាសេវាទេសចរណ៍ ទូរគមនាគមន៍ និងដឹកជញ្ជូន បដិសណ្ឋានកិច្ច និងជាច្រើនមុខទៀត។

ចំនួនភ្ញៀវមកពីប្រទេសវៀតណាម និងចិននៅតែមានលំដាប់រៀងគ្នាទីមួយ និងទីពីរ ត្រូវជា 19,6 ភាគរយ និង 16.0 ភាគរយនៃចំនួនភ្ញៀវសរុប។ ប្រទេសភូមិខាងត្បូង (ជំនួសប្រទេសឡាវ) បានក្លាយជាទីផ្សារធំបំផុតលំដាប់ទីបី ដែលស្មើនឹង 8,2 ភាគរយនៃចំនួនសរុបត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ចំណែកប្រទេសថៃជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទីបួន។ តំបន់អាស៊ីនៅតែជាប្រភពចម្បងនៃភ្ញៀវទេសចរ និងការមកដល់នៃភ្ញៀវទេសចរមកពីទីផ្សារធំៗទាំងបួន (វៀតណាម ចិន ភូមិខាងត្បូង និងឡាវ) មានចំនួន 51 ភាគរយនៃចំនួនសរុបក្នុងឆមាស ទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 ។

ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមក ប្រទេសដែលជាទីផ្សារទេសចរណ៍កំពូលទាំងដប់របស់កម្ពុជា ស្ទើរតែមិនប្រែប្រួល។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយភាពក្នុងរង្វង់ប្រទេសកំពូលទាំងដប់ បានប្តូរទៅកាន់ប្រទេសចិន

ដែលបន្តមានកំណើនទេសចរ ខណៈពេលដែលភ្ញៀវមកពីភូមិខាងត្បូង និងឡាវបានធ្លាក់ចុះចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2014 មកម្ល៉េះ ទោះបីជាពួកគេនៅមានចំណែកធំក្តី។ គំនិតផ្តួចផ្តើមកាលពីពេលថ្មីៗ “ចិនត្រៀមខ្លួនជាស្រេច” ផ្តោតលើការទាក់ទាញភ្ញៀវចិនបន្ថែមទៀត ដែលណែនាំដោយអាជ្ញាធរទំនង ដោយកម្រៀបក្នុងការប្រែប្រួលនេះ។

អាជ្ញាធរនានាបានខិតខំប្រឹងប្រែង ធ្វើឲ្យវិស័យនេះមានដំណើរការឡើងវិញតាមរយៈការបង្កើតឲ្យមានការភ្ជាប់ជើងហោះហើរពីប្រទេសជប៉ុន និងប្រទេសផ្សេងៗទៀត (តំបន់) គំនិតផ្តួចផ្តើម“ចិនត្រៀមខ្លួនជាស្រេច” មានបំណងទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរចិន 2 លាននាក់ នៅឆ្នាំ 2020 និងផ្តួចផ្តើមទេសចរណ៍រួមគ្នា “វាជាណាចក្រពីរគោលដៅតែមួយ” ជាមួយប្រទេសថៃមានទិដ្ឋាការតែមួយ។ ផលិតផលទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា នៅតែត្រូវធ្វើពិពិធកម្ម។ ការឡើងថ្លៃនៃប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកក៏បានធ្វើឱ្យដំណើររបស់ភ្ញៀវទេសចរមកកាន់កម្ពុជាកាន់ត្រូវចំណាយខ្ពស់ផងដែរ។

ង) កសិកម្ម

លទ្ធផលអនុវត្តនៃវិស័យកសិកម្មនេះទំនងជាកើនឡើងខ្លះនៅឆ្នាំនេះ ដោយសារអាកាសធាតុល្អប្រសើរជាងមុន។ ខណៈដែលត្រូវរង់ចាំមើលថាតើមានកំណើនផលិតកម្ម និងកំណើនទិន្នផលដែរឬយ៉ាងណានោះ ការដាំដុះដំណាំស្រូវ ដែលស្មើនឹង 60 ភាគរយ នៃតម្លៃបន្ថែមនៃវិស័យកសិកម្ម នៅក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបបានកើនឡើង 13,5 ភាគរយ ក្នុងរយៈពេលប្រាំបីខែដើមឆ្នាំនេះ ធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំមុន (តារាងទី 2) ដោយសារមានភ្លៀងបង្គុះ។ ការដាំដុះដំឡូងមី ពោតនិងបន្លែ ក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា ក៏ឃើញថាបានរីកចម្រើនផងដែរ។

តារាងលេខ២៖ ដំណាំកសិកម្មបានកើនឡើងដោយសារឆ្នាំនេះស្ថានភាពអាកាសធាតុល្អប្រសើរ

ផលិតកម្មកសិកម្ម (ថ្លៃដើម្បីដាំដុះ, ០០០ ហិកតា)	៨២០-២០១៥	៨២០-២០១៦	បំរែបំរួល (%)
ស្រូវ	1,988.39	2,256.58	13.5
ដំឡូងមី	541.28	627.88	16.0
ពោត	53.88	69.03	28.1
បន្លែ	23.69	25.29	6.7
សណ្តែក	37.59	32.32	-14.0

ប្រភព: អង្គការកម្ពុជា <http://www.maff.gov.kh/eng/sectors/62-agriculture/1338-crop-lift-response-17-08-16.html>

ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2004-2012 កសិកម្មមានកំណើនគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ក្នុងកម្រិតជាមធ្យម 6.0 ភាគរយ (ថ្លៃថេរ)។ ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នានេះ ទិន្នផលស្រូវរបស់ប្រទេសកម្ពុជា បានកើនឡើងជិតពីរភាគបីឡើងដល់ 3,1 តោនក្នុងមួយហិកតា នៅក្នុងឆ្នាំ 2012 គឺឡើងពី 1,9 តោន ក្នុងមួយហិកតាក្នុងឆ្នាំ 2002។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2013-15 កសិកម្មមានកំណើនយឺតគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលមានកំណើនជាមធ្យម 0,2 ភាគរយ ភាគច្រើនបណ្តាលមកពីទិន្នផលនៅទ្រីង ខណៈដែលប្រទេសកម្ពុជា ប្រឈមមុខនឹងស្ថានភាពមិនសូវអំណោយផល និងមានឧបសគ្គក្នុងការពង្រីកផ្ទៃដីដាំដុះ។

តារាងលេខ ៣: ទិន្នផលស្រូវជាមធ្យមរបស់កម្ពុជានៅតែមានកម្រិតទាប ធៀបជាមួយបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ ទិន្នផលមធ្យមពីឆ្នាំ 2010-13 តោនក្នុងមួយហិកតា

ប្រទេស	ស្រូវ	ដំឡូងមី	ពោត
កម្ពុជា	3.0	22.0	4.1
ថៃ	3.0	20.5	4.3
វៀតណាម	5.5	17.7	4.3
ឥណ្ឌូនេស៊ី	5.0	21.1	4.7
ហ្វីលីពីន	3.8	10.2	2.3

ប្រភព: Cambodian agriculture in transition: opportunities and risks-កសិកម្មកម្ពុជាក្នុងអន្តរកាលៈ ការស្រាវជ្រាវកសិកម្ម និងហានិភ័យ ឧត្តាភាពសកលលោក (2015)

ទិន្នផលស្រូវមធ្យមរបស់កម្ពុជា (និងទិន្នផលដំណាំដទៃ) នៅតែមានកម្រិតទាបជាងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ លើកលែងតែថៃមួយចេញ (តារាងលេខ ៣) ។

* របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សមិទ្ធផលឆ្នាំ 2015 និងផែនការ 2016។

ក្នុងឆ្នាំ 2015 បើទោះបីថ្លៃឆ្នាក់ចុះក្តី ផលិតកម្មនៃផលិតផលកសិកម្មចម្បង ដូចជាកៅស៊ូ និងដំឡូងមីនៅតែ កើនឡើង។ ក្នុងឆ្នាំ 2015 ផលិតកម្មកៅស៊ូបានកើន ឡើង 126,800 តោន ឬ 30,7 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ចំណែកផលិតកម្មដំឡូងមី បានកើនឡើងដល់ 12,5 លានតោន ឬកើន 4,6 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន (សូមអានការពិភាក្សាអំពីការនាំចេញផលិតផលកសិកម្មនៅក្នុងផ្នែកវិស័យពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស)⁹។ ទោះជាយ៉ាងក្តី ផលិតកម្មកៅស៊ូបានធ្លាក់ចុះ 0,6 លានតោន ត្រូវនឹងការធ្លាក់ចុះ 57,7 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន។

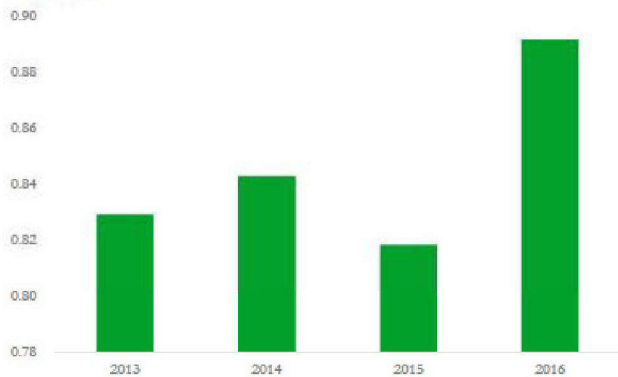
មានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជំហានដំបូង ដើម្បីធ្វើឱ្យវិស័យកសិកម្ម ដែលគាំទ្រដោយភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ពោលគឺ វិស័យសាធារណៈ វិស័យឯកជន ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ និងបណ្តុះបណ្តាលកសិកម្មមានដំណើរការជាថ្មីឡើងវិញ។ ដើម្បីធានាបាននូវគោលដៅសមស្របនៃកម្មវិធីសាធារណៈ និងគាំទ្រដល់វិស័យកសិកម្ម សិក្ខាសាលាពិគ្រោះយោបល់បានប្រព្រឹត្តទៅជាទៀងទាត់ និងមានអ្នកចូលរួមយ៉ាងទូលំទូលាយ។ លើសពីនេះទៀត កាលពីប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ កញ្ចប់ថវិកាសម្រាប់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយម និងក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ដែលគាំទ្រដោយផ្ទាល់ចំពោះវិស័យកសិកម្មត្រូវបានបង្កើនឡើងជាបណ្តើរៗ (រូបទី 7)។ នៅឆ្នាំ 2015 ធនាគារពិភពលោក បានផលិតរបាយការណ៍មួយមានចំណងជើងថា « *Cambodian Agriculture in Transition: Opportunities and Risks - កសិកម្មកម្ពុជាក្នុងអន្តរកាលៈ កាលានុវត្តភាពនិងហានិភ័យ* » បង្ហាញថា ការធ្វើឱ្យវិស័យកសិកម្មមានដំណើរការជាថ្មីឡើងវិញ មានមូលដ្ឋានផ្អែកលើកញ្ចប់គោលនយោបាយចំនួនបួន ៖

- (i) រក្សាឱ្យមានបរិស្ថានគោលនយោបាយកសិកម្មល្អប្រសើរជាមួយវិស័យឯកជន ដោយយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមក្នុងការកាត់បន្ថយបន្ទុកប្បញ្ញត្តិច្បាប់ លើវិស័យ

⁹ របាយការណ៍ពីស្ថានភាពកសិកម្មនៅ <http://documents.worldbank.org/curated/en/2015/08/24919384/cambodian-agriculture-transition-opportunities-risks>.

ធាតុចូលកសិកម្ម (iii) ពង្រឹងចីរភាពបរិស្ថាននៃ ផលិតកម្មកសិកម្ម (iii) ការកែលម្អគុណភាពនៃកម្មវិធី កសិកម្ម ហើយបង្កើនវិភាជន៍ទៅកាន់កម្មវិធី ដែលមាន ប្រសិទ្ធ ភាពខ្ពស់ និង (iv) អភិវឌ្ឍកសិពាណិជ្ជកម្ម និង ឧស្សាហកម្មកែច្នៃកសិកម្ម។

រូបលេខ ៧: ថវិកាប្រចាំឆ្នាំ (ស្រុក) សម្រាប់ប្រកួតប្រជែង កសិកម្ម ក្រៅប្រចាំឆ្នាំ និងនេសាទ ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍បទ និងក្រសួងធនធានទឹកនិងឧតុ និងមច្ចុលរួមដោយផ្ទាល់ក្នុងវិស័យកសិកម្មត្រូវបានបង្កើនជាបណ្តើរៗ (ភាគរយ នៃផលស)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ភាពក្រីក្រ

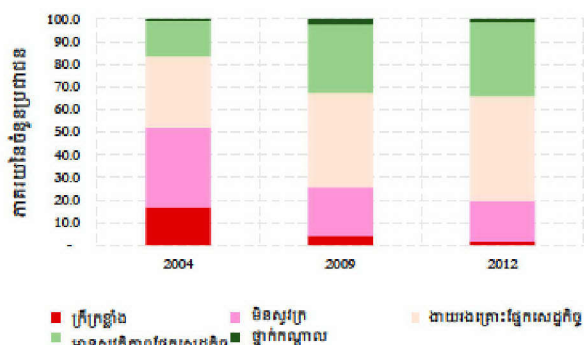
ប្រទេសកម្ពុជាបានទើបត្រូវ បានក្រុមធនាគារពិភព លោក (WBG) ចាត់ជាថ្មីឡើងវិញថា ជាប្រទេសដែល មានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប។ បោះផ្សាយ ដោយ WBG នៅលើថ្ងៃទី 1 ខែកក្កដាឆ្នាំ 2016 ចំណូល ជាតិដុល (GND) ក្នុងពេលរដ្ឋម្នាក់ៗរបស់កម្ពុជានៅឆ្នាំ 2015 គឺ 1.070 ដុល្លារអាមេរិក លើសកម្រិតគោលរបស់ ធនាគារ ពិភពលោកសម្រាប់ក្រុម ដែលមានប្រាក់ ចំណូលទាប ដែលត្រូវបានកំណត់ត្រឹម 1.025 ដុល្លារ សម្រាប់ឆ្នាំ សារពើពន្ធឆ្នាំ 2017។

មួយទសវត្សរ៍កន្លងទៅ ប្រទេសកម្ពុជាសម្រេចផលបាន យ៉ាងច្រើនចំពោះការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដែលជំរុញ ដោយផ្នែកសិក្សាសិក្សា ការពង្រីកដីដាំដុះ និងការបង្កើន ទិន្នផល។ គ្រួសារនៅតាមជនបទ បានទទួលផល ប្រយោជន៍ពីកំណើនក្នុងវិស័យកសិកម្ម ចំណែក គ្រួសារនៅតាមទីក្រុង កាលពីប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងទៅបាន

ទទួលផលពីវឌ្ឍនភាពនៃវិស័យកាត់ដេរ និងសំណង់។ ដូចបានពិភាក្សា នៅក្នុងផ្នែកវិស័យកសិកម្មខាងលើ ដោយប្រឈមមុខនឹង អាកាសធាតុមិនសូវអំណោយ ផលកាលពីពេលថ្មីៗកន្លងទៅ កំណើនបានធ្លាក់ចុះ។ ហើយនៅឆ្នាំនេះ ទោះបីជាស្ថានភាពអាកាសធាតុល្អ ប្រសើរបន្តិចក្តី ព្រឹត្តិការណ៍អែលនីណូឆ្នាំ 2015-16 បានបង្កឱ្យមានភាពរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងផ្នែកភាគ ច្រើនបំផុតនៃប្រទេស និងជាបញ្ហាប្រឈមចំពោះការ កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។

ទោះជាយ៉ាងណាក្តី និន្នាការធ្លាក់ចុះនៃភាពក្រីក្រត្រូវ បានរំពឹងថានឹងមានជាបន្តនៅប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខ ប៉ុន្តែ ជំរុញដោយកត្តាខុសពីមុន។ ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ នៅប្រទេសកម្ពុជា នៅតែអាចធន់បានទៅនឹងវិបត្តិ សេដ្ឋកិច្ចផ្សេងៗក្នុងពេលកន្លងទៅ។ ហេតុនេះមានការ រំពឹងថានឹងមានការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រចំពោះ គ្រួសារ នៅទីប្រជុំជន និងគ្រួសារនៅជនបទពីឆ្នាំ 2015-16 ប៉ុន្តែ ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនេះកើតឡើងដោយកត្តាជំរុញ ផ្សេងៗទៀតខុសពីមុន។ ចំពោះគ្រួសារនៅទីប្រជុំជន ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ នឹងនាំមុខដោយវិស័យ សំណង់ វិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវិស័យសេវា កម្ម។ ចំណែកគ្រួសារនៅជនបទ គេឃើញមានកំណើន ប្រភពចំណូលពីវិស័យមិនមែនកសិកម្ម។ សព្វថ្ងៃ កសិកម្មបង្កើតបានប្រាក់ចំណូលត្រឹមតែ 25 ភាគរយ នៃ ប្រាក់ចំណូលរបស់ពលរដ្ឋក្រីក្រជាងគេ ចំនួន 40 ភាគរយ នៅជនបទប៉ុណ្ណោះ ហើយពិពិធកម្មនេះជួយ

រូបលេខ ៨: ទោះបីជាមានការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរក្តី ចំណែកនៃ

ប្រភព: ការប៉ាន់ស្មានរបស់ប្រព័ន្ធលើកធនាគារពិភពលោក

ទប់គ្រួសារ ពីផលប៉ះពាល់នៃការធ្លាក់ចុះថ្លៃស្បៀងអាហារ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការធ្លាក់ចុះថ្លៃស្បៀងអាហារ នៅតែប៉ះពាល់ប្រភពកាលពីមុននៃកំណើនប្រាក់ចំណូល។ ហេតុនេះ ល្បឿននៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រទំនងជាមានកម្រិតយឺតជាងឆ្នាំមុនៗ។

តារាងលេខ 4: កម្ពុជានៅតែមានកង្វះធនធានមនុស្សយ៉ាងច្រើន

	KHM	LAO	VNM	LMglx C
អប់រំ (2013)				
អត្រាបញ្ចប់មធ្យមសិក្សាបឋម	43.6	48.9	77.4	71.2
ភូមិសរុប (% នៃក្រុមអាយុពាក់ព័ន្ធ)				
អត្រាបញ្ចប់បឋមសិក្សាសរុប	93.9	98.8	99.2	91.2
(% នៃក្រុមអាយុពាក់ព័ន្ធ)				
សុខាភិបាល (2015)				
អត្រាស្លាប់របស់ទារក (ក្នុង 1,000 កំណើតរស់)	24.6	50.7	17.3	40.0
អត្រាស្លាប់កុមារអាយុក្រោម 5 ឆ្នាំ (ក្នុង 1,000 កំណើតរស់)	28.7	66.7	21.7	52.8
សេវាជាមូលដ្ឋាន (2015)				
បង្គន់អនាម័យដែលបានកែលម្អ (%នៃប្រជាជនដែលអាចប្រើប្រាស់)	42.4	70.9	78.0	52.0
ប្រភពទឹកដែលបានកែលម្អ (%នៃប្រជាជនទឹកស្អាតប្រើ)	75.5	75.7	97.6	89.5
មានភ្លើងអគ្គិសនី (% នៃប្រជាជនមានភ្លើងប្រើឆ្នាំ 2012)	31.1	70.0	99.0	78.0

សម្គាល់: KHM: កម្ពុជា; LAO: ឡាវ, VNM: វៀតណាម និង LMC: ប្រទេសមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប
ប្រភព: WDI (2016)

ទោះបីជាមាន ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរក្តី ចំណែកនៃគ្រួសារមិនក្រ ប៉ុន្តែមានអសុវត្ថិភាពលើផ្នែក សេដ្ឋកិច្ចបាននិងកំពុងកើនឡើង ចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2009 មកការផ្លាស់ប្តូរទឹកនៃឆ្នេរ ទៅរកសន្តិសុខសេដ្ឋកិច្ចមាន កម្រិតមួយផ្នែកគឺបណ្តាលមកពីមានមូលធនមនុស្ស ឬមានទ្រព្យធនដទៃទៀតមិនគ្រប់គ្រាន់ ដូចជា មានដីធ្លីគិតតួចជាដើម (រូបលេខ៨)។ ដូច្នេះការលំបាកសម្រាប់កម្ពុជា គឺការលុបបំបាត់ភាពខ្វះចន្លោះលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដែលនៅមានទំហំធំនៅឡើយ (តារាងលេខ 4) និងកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់សង្គមថ្នាក់

កណ្តាល ទន្ទឹមនឹងការវិនិយោគលើកម្មវិធីនានា ដែលលើកកម្ពស់ភាពធន់របស់គ្រួសារ និងកាត់បន្ថយភាពងាយរងគ្រោះរបស់ពួកគេឲ្យនៅកម្រិតទាបបំផុត។

វិស័យពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស

ស្ថានភាពពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេសរបស់កម្ពុជា មានភាពប្រសើរឡើងជាមួយនឹង ការបន្តការនាំចេញវិសម័យនិងការធ្លាក់ចុះថ្លៃប្រេង។ ឱនភាពគណនីចរន្ត (មិនរួមបញ្ចូលបង្វែរផ្លូវការ) ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងរួមតូចត្រឹម 10,2 ភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 10,6 ភាគរយ នៅក្នុងឆ្នាំ 2015 ដែលហិរញ្ញប្បទានជាចម្បង ពីវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស។ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសត្រូវបានរំពឹងថា នឹងឡើងដល់ 1,7 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ឬ 8,5 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅឆ្នាំ 2016 ដែលប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹង 1,6 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ 2015 ឬស្មើនឹង 9,1 ភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (រូបទី 9)។ ការថយចុះខ្លះនៃលំហូរចូលវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស គិតជាភាគរយនៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកអាចបណ្តាលមកពីការកើនឡើង នូវការប្រកួតប្រជែងក្នុងតំបន់ និងប្រហែលអាចបណ្តាលមកពីការពន្យារពេលនៃការសម្រេចចិត្ត វិនិយោគរហូតដល់ក្រោយការបោះឆ្នោតផងដែរ។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ទុនបម្រុងអន្តរជាតិដុលបានបន្តកើនឡើង យ៉ាងឆាប់រហ័សឡើងដល់ 6,4 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក (ឬការនាំចូលរយៈពេល 5,4 ខែ) ត្រឹមកណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 5,6 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ 2015¹⁰។

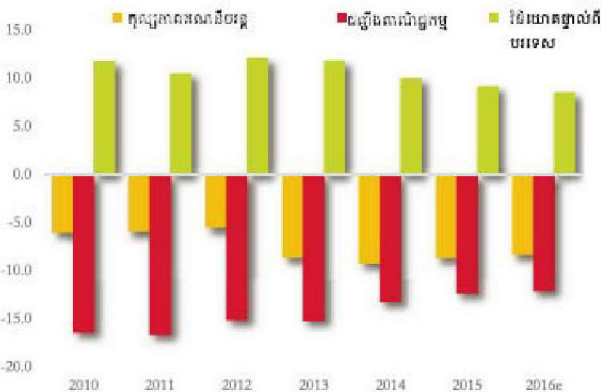
ក) ការនាំចេញទំនិញ

ការនាំចេញខ្លាំងក្លាបាន ជួយកាត់បន្ថយឱនភាពគណនីចរន្ត។ នៅឆ្នាំ2016កំណើននៃការនាំចេញទំនិញសរុបត្រូវបានរំពឹងថានឹងនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ស្មើនឹង 10 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ធៀបនឹង 10,8 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015 ដែលរួមចំណែកធ្វើឲ្យឱនភាពគណនីចរន្តរួម

¹⁰ រួមទាំងប្រាក់យាន់របស់ចិនផងដែរ
បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៦ >> 16

តូច។ ការណ៍នេះគឺដោយសារកំណើនការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ (និង ស្បែកជើង) យ៉ាងច្រើនមានចំនួនប្រមាណជា 80 ភាគរយនៃការនាំចេញសរុប។ ទោះជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកឡើងថ្លៃក្តី ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់និងស្បែកជើងកំពុងកើនឡើង ភាគច្រើនគឺបណ្តាលមកពីការមានទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្ម មានស្ថិរភាពជាថ្មី និង ការងើបឡើងវិញនៃសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងតំបន់អឺរ៉ុប (សូមមើលការ ពិភាក្សាលើបញ្ហានេះនៅត្រង់ចំណុចស្តីពីប្រធានបទពិសេស អំពីវិស័យកាត់ដេរតទៅអនាគតកាល។

វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសមួយផ្នែកធំធ្វើបញ្ញប្បទាននិងភាពគណនីចរន្តឲ្យរួមតូច (ជាភាគរយនៃផលសស)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

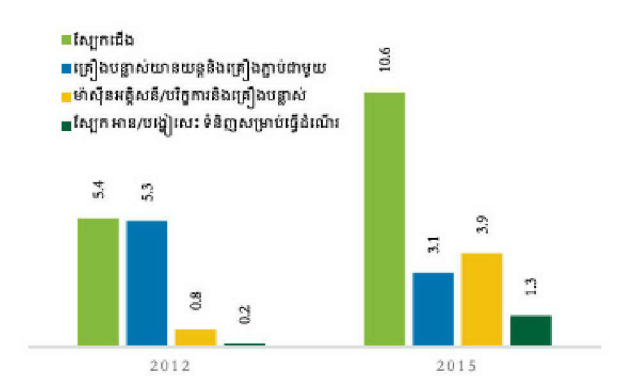
តម្លៃកសិផលទាបអស់រយៈពេលវែង បានរាំងស្ទះមួយផ្នែកនូវកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដែលទទួលជោគជ័យ ក្នុងការធ្វើពិពិធកម្មនាំចេញផលិតផលកសិកម្ម ឆ្ពោះទៅកាន់ផលិតផលកសិកម្មដែលមានតម្លៃខ្ពស់ ពោលគឺកៅស៊ូ ដំឡូងមី អំពៅ និងដំណាំផ្សេងទៀត (ក្រៅពីស្រូវ) ដែលមានសក្តានុពល ក្នុងការពង្រីកឧស្សាហកម្មកែច្នៃកសិផល លើសពីការកិន និងកែច្នៃស្រូវ។ ការនាំចេញផលិតផលទំនិញកសិកម្មទាំងនេះ នៅតែធ្លាក់ចុះក្នុងរយៈពេលប្រាំមួយខែដើមឆ្នាំនៃឆ្នាំ 2016។ ការនាំចេញកៅស៊ូជួបផលប៉ះពាល់ខ្លាំងបំផុត ខណៈដែលបរិមាណទឹកប្រាក់នាំចេញធៀបនឹងឆ្នាំមុន ធ្លាក់ចុះ

ចំនួន 30,4 ភាគរយ រីឯការនាំចេញអង្ករធ្លាក់ចុះ 9 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ធៀបនឹងការកើនឡើងចំនួន 50 ភាគរយ នៅឆ្នាំ 2015 ដែលនាំចេញបានត្រឹមតែ 147 លានដុល្លារអាមេរិកប៉ុណ្ណោះ ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ¹¹ ។

វឌ្ឍនភាពលើការធ្វើពិពិធកម្មនាំចេញ មានជាបន្ត ចំពោះផលិតផលកម្ពុជាកសិកម្ម។

បន្ថែមលើការនាំចេញស្បែកជើងដែលបាន និងកំពុងរីកលូតលាស់យ៉ាងឆាប់រហ័សនោះ គេឃើញមានផលិតផលដែលបានផលិតថ្មី ហើយកាន់តែទំនើបជាច្រើនមុខទៀតជាពិសេស គ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត និងគ្រឿងបន្លាស់បន្សំ រាប់ទាំងទោចក្រយាន គ្រឿងចក្រ បរិក្ខារអេឡិចត្រូនិក និងមុខទំនិញស្បែក ទំនិញសម្រាប់ធ្វើដំណើរ និងកាបូប (រូបលេខ 10) ។

រូបលេខ 10: ពិពិធកម្មក្រៅពីសម្លៀកបំពាក់បានចាប់ផ្តើម នាំមុខដោយស្បែកជើង ទោចក្រយាន គ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត គ្រឿងម៉ាស៊ីនអគ្គិសនី/គ្រឿងបរិក្ខារ និងទំនិញធ្វើពីស្បែក និងទំនិញសម្រាប់ធ្វើដំណើរ (ភាគរយនៃបរិមាណទឹកប្រាក់នាំចេញទំនិញ)

ប្រភព: UN COMTRADE

ខ) ចំណូលសេវាកម្ម និងប្រាក់បង្វែរ

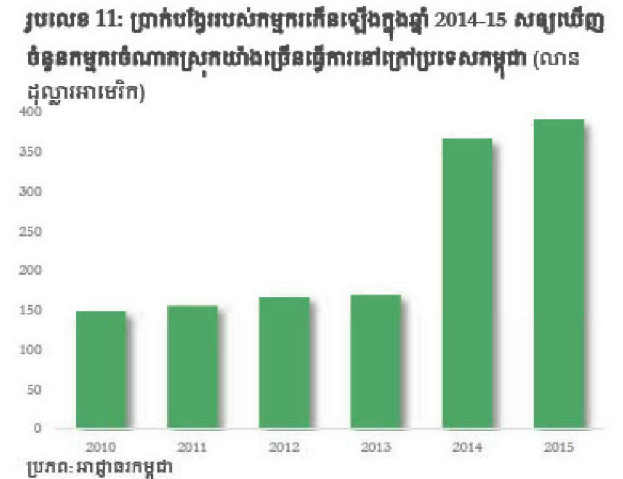
ចំណូលសេវាកម្មស្ថិតក្នុងលំដាប់ទីពីរ បន្ទាប់ពីចំណូលពីការនាំចេញទំនិញដែលស្មើនឹង 15 ភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ការធ្វើដំណើរយ៉ាងសកម្ម និងសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ដែលជំរុញដោយការប្រើប្រាស់យ៉ាងច្រើនរបស់គ្រួសារ និងរដ្ឋាភិបាល

¹¹ ស្រូវប្រមាណជា 20 ភាគរយត្រូវបានកិន ហើយអង្ករត្រូវបាននាំចេញ (ចំណែក 80 ភាគរយទៀតគឺជាស្រូវលើសពីតម្រូវការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ហើយត្រូវបាននាំចេញក្នុងទម្រង់ជាស្រូវ)។

១)។ ការនាំចេញអង្ករទទួលបានប្រាក់ស្មើនឹង 30 ភាគរយនៃបរិមាណទឹកប្រាក់នាំចេញអង្ករសរុប។ ការនាំចេញស្រូវនិងដំឡូងមីមិនត្រូវបានកត់ត្រាឡើយ។

បានបន្តបង្កើនចំណូលពីសេវាកម្ម។ ក្នុងចំណូលសេវាកម្មសរុប ចំណូល 80 ភាគរយត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងទទួលបានពីសេវាធ្វើដំណើរនៅឆ្នាំ 2016។

ចំពោះចំណូលពីប្រាក់បង្វែរ បរិមាណទឹកប្រាក់បង្វែរ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាមានចំនួនប្រហែល 400 លាន ដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ 2015 (រូបទី 11)។ បរិមាណទឹកប្រាក់នេះត្រូវបានផ្តល់ជូនដល់កម្មវិធីស្រុកកម្ពុជា កម្ពុជាយ៉ាងច្រើន ដែលបច្ចុប្បន្នត្រូវបានប្រទេសជិតខាងផ្តល់ការងារធ្វើ ជាពិសេសនៅប្រទេសថៃ។ ប្រាក់បង្វែរនេះ ទំនងជានឹងនៅតែមានចំនួនច្រើននៅ ក្នុងឆ្នាំនេះ។

គ) ការនាំចូលទំនិញ

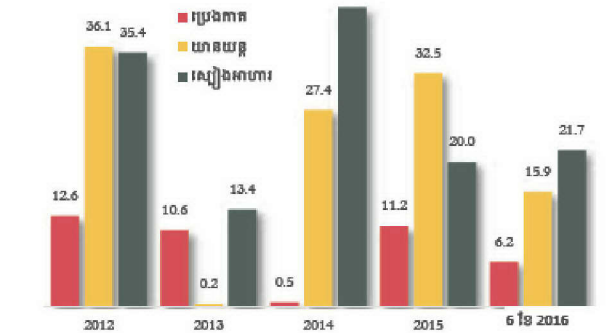
កំណើននៃការនាំចូលទំនិញកើនឡើងពី 8,4 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015 ដល់ 9,6 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ដោយសារតម្រូវការក្នុងស្រុកសម្រាប់ការសាងសង់ និងការប្រើប្រាស់មានចំនួនច្រើន ទោះបីជាឧស្សាហកម្មជំនួសការនាំចូល ជាពិសេសរោងចក្រផលិតភេសជ្ជៈ រោងចក្រផលិតស្ករស រោងចក្រថ្នាំជក់ និងរោងចក្រផលិតស៊ីម៉ង់ត៍កំពុងរីកចម្រើនឆាប់រហ័សក្តី។ ដូចបានពិភាក្សាក្នុងផ្នែកស្តីពីវិស័យសំណង់រួចមកហើយ សន្ទុះនៃការសាងសង់ដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ នៅតែបន្តជំរុញការនាំចូលសម្ភារៈសំណង់ និងដែក (រូបទី 12)។

រូបលេខ 12: បរិមាណសម្ភារៈសំណង់និងការនាំចូលដែកកើនឡើងដោយសារសន្ទុះសាងសង់បច្ចុប្បន្ន (តោន ពីដើមឆ្នាំរហូតដល់ពេលនេះ)

ដូចគ្នានេះដែរ ការនាំចូលទំនិញប្រើប្រាស់សំខាន់ៗ ដូចជា ថាមពល គ្រឿងអេឡិចត្រូនិក និងស្បៀងអាហារ នៅតែមានសន្ទុះរឹងមាំ ខណៈការនាំចូលផលិតផល ប្រេងកំពុងកើនឡើងយឺតៗ ដោយសារប្រេងបន្លំធ្លាក់ថ្លៃ (រូបទី 13)¹² ។

រូបលេខ 13: ការនាំចូលទំនិញប្រើប្រាស់កំពុងកើនឡើង (បំរែបំរួលធៀបឆ្នាំមុនជាភាគរយ)

ឃ) វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស

កាលពីទសវត្សរ៍កន្លងទៅ ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលជោគជ័យ ក្នុងការទាក់ទាញលំហូរចូលវិនិយោគផ្ទាល់ ពីបរទេស។ រហូតដល់ទៅឆ្នាំ 2014 អាស៊ីបានរួម ចំណែកជិត 90 ភាគរយនៃទឹកប្រាក់វិនិយោគផ្ទាល់ពី បរទេសសរុបដែលកម្ពុជាបានទទួល¹³។ វិនិយោគ ផ្ទាល់ពីចិន

¹² មុនចំនួននាំចូលមួយទៀតដែលមានសារៈសំខាន់គឺកំណត់ដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការផលិតសម្លៀកបំពាក់ដែលស្ទើរតែសម្រាប់នាំចេញទៅស្រុក

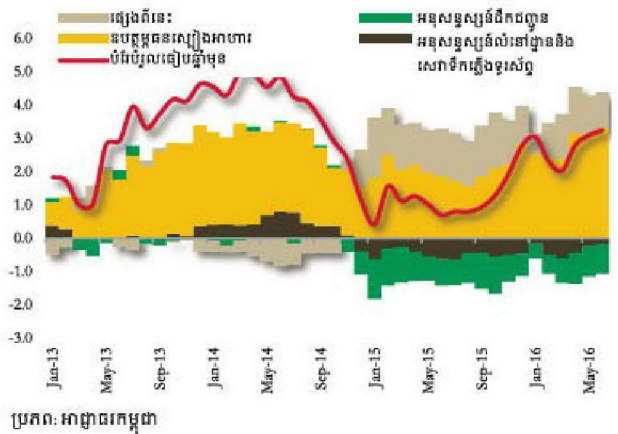
¹³ របាយការណ៍ស្តីពីវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសឆ្នាំ 2014 របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា និងវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ

មានទឹកប្រាក់ធំបំផុត ចំនួន 8,4 ពាន់លាន ដុល្លារ អាមេរិក ឬ 44 ភាគរយ នៃបរិមាណទឹកប្រាក់ វិនិយោគ ផ្ទាល់ពីបរទេសសរុបចំនួន 19,2 ពាន់លាន ដុល្លារ អាមេរិក ផ្ដោតលើផ្នែកកម្មន្តសាល ជាពិសេស វិស័យ កាត់ដេរ ស្នាក់នៅ និងកំសាន្ត (ចំពោះព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម អំពីការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសចិន សូមមើល ប្រធាន បទពិសេស អំពីវិស័យកាត់ដេរនៅអនាគតកាល)¹⁴។ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសក្នុងខាងត្បូងជាប់ ចំណាត់ ថ្នាក់ទីពីរ មានចំនួនទឹកប្រាក់ 2,8 ពាន់លាន ដុល្លារអាមេរិក ឬ 15 ភាគរយ នៃបរិមាណទឹកប្រាក់ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសសរុប ដែលបានវិនិយោគជា ចម្បងនៅក្នុង វិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ។ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសរៀបចំណាម ដែលផ្ដោតលើ វិស័យកសិកម្ម និងវិស័យទូរគមន៍ ជាប់លំដាប់ទីបី ស្មើ នឹង 8 ភាគរយ បរិមាណទឹកប្រាក់វិនិយោគផ្ទាល់ ពី បរទេសសរុប បន្ទាប់មកគឺ ម៉ាឡេស៊ី ថៃ សិង្ហបុរី និង ជប៉ុនស្ថិតក្នុងលំដាប់ចុះនៃទំហំទឹកប្រាក់វិនិយោគ។

អតិផរណា

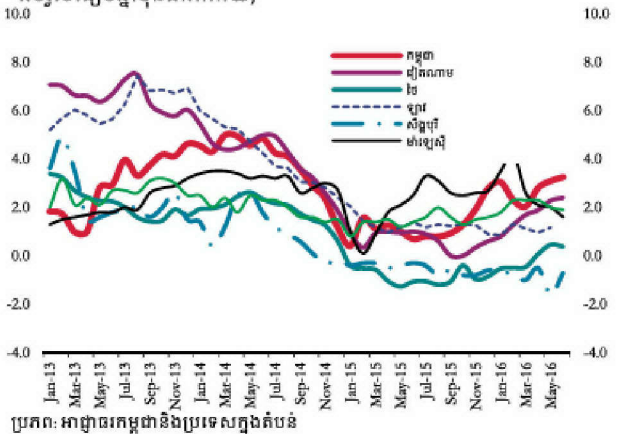
ការឡើងថ្លៃស្បៀងអាហារធ្វើឲ្យ កើនឡើងនូវសម្ពាធអតិផរណា។ ជាលទ្ធផល សន្ទស្សន៍តម្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ (CPI) បានកើនឡើង 3.0 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ត្រឹមខែកក្កដាឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹងកំណើន 2,8 ភាគរយ នៅ ចុងឆ្នាំ 2015 មួយផ្នែកធំគឺបណ្តាលមកពីការកើនឡើង នូវថ្លៃស្បៀងអាហារ ពិសេស សាច់ ត្រី និងផ្លែឈើ ដោយសារក្នុងស្រុកមានតម្រូវការយ៉ាងច្រើន (រូបលេខ 14)។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ថ្លៃប្រេងថោកបានជួយទប់ អនុសន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀត ដូចជា លំនៅដ្ឋាន សេវាទឹក-ភ្លើង-ទូរគមនាគមន៍ និងការដឹក ជញ្ជូនដែលភាគច្រើននៅមាន លក្ខណៈអវិជ្ជមាននៅ ឡើយ។

រូបលេខ 14: អតិផរណាបានកើនឡើងដោយសារថ្លៃស្បៀងអាហារ និងថ្លៃផ្នែក ដទៃទៀតកើនឡើង (គោដនីយដ្ឋាន សុខភាព សង្ហារឹម និងសម្លេងបំបាក់) នៃ បញ្ជីសន្ទស្សន៍ទំនិញប្រើប្រាស់ ការរួមចំណែកធ្វើឲ្យមានអតិផរណារយៈពេល 12 ខែ (ភាគរយ)

អតិផរណាក្នុងតំបន់ ក៏បានកើនឡើងផងដែរ។ សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់របស់កម្ពុជា ខណៈមាន កម្រិតទាបត្រឹមតួលេខមួយខ្ទង់ បានកើនឡើងជាប់ បំផុតក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 ខណៈដែល អតិផរណាក្នុងតំបន់ក៏បានកើនឡើងផងដែរ។

រូបលេខ 15: សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់កម្ពុជាបានកើនឡើងលោះបំផុត នាពេលចុងក្រោយនេះខណៈដែលអតិផរណាក្នុងតំបន់ក៏បានកើនឡើង (បំប៉នរូបរៀបរៀងផ្ទាល់ជាភាគរយ)

អត្រាអតិផរណាភាគច្រើន របស់បណ្តាប្រទេសនានា ក្នុងតំបន់ ឥឡូវកំពុងស្ថិតក្នុងដែនវិជ្ជមាន (រូបលេខ 15) ជាមួយនឹងការបញ្ចប់សម្ពាធបរិវត្តន៍អតិផរណា ទោះជាថ្លៃ ប្រេង និងថ្លៃស្បៀងអាហារអន្តរជាតិបន្តធ្លាក់ចុះក្តី។

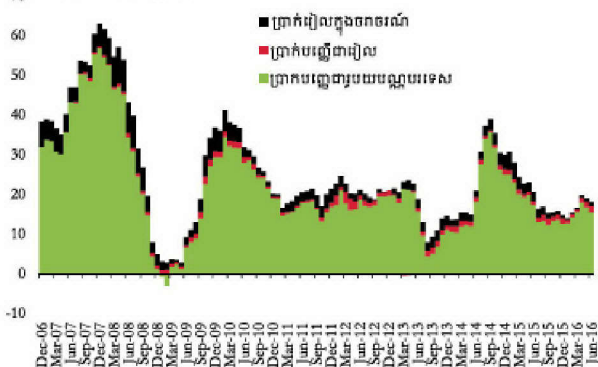
¹⁴ ចិន រួមទាំងតំបន់រដ្ឋបាលពិសេសហុងកុង ចិន ចិន រួមទាំងតំបន់រដ្ឋបាលពិសេសម៉ាកាវ ចិន និងតៃវ៉ាន់ ចិន

វិស័យរូបិយវត្ថុ

ក) បរិមាណរូបិយវត្ថុសរុប អត្រាការប្រាក់ និងអត្រាប្តូរប្រាក់

ការបង្កើនទំនុកចិត្តនៅក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារ ហាក់ដូចជាបានគាំទ្រការបង្កើនប្រាក់បញ្ញើជារូបិយប័ណ្ណបរទេស។ កំណើនរូបិយវត្ថុទូទៅបានកើនឡើង ក្នុងអំឡុងពេលមានទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 កើនដល់ 18,0 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំ

រូបលេខ 16: មានកំណើនរូបិយវត្ថុទូទៅនៅពេលដែលបញ្ញើជារូបិយប័ណ្ណរើបឡើងវិញ។ ការរួមចំណែកចំពោះកំណើនរូបិយវត្ថុទូទៅ (បំរែបំរួលធៀបឆ្នាំមុនជាភាគរយ)

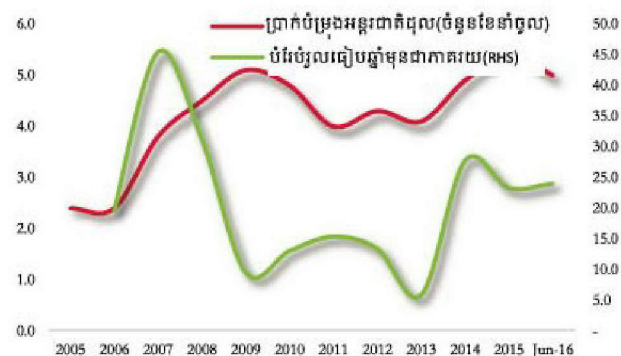

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

មុន ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 14,7 ភាគរយ នៅឆ្នាំ 2015 (រូបលេខ 16)។ ការរួមចំណែកពីប្រាក់បញ្ញើចរន្តជារូបិយប័ណ្ណបរទេសដែលរ៉ាប់រង ចំពោះកំណើនប្រាក់ទូទៅ ស្មើនឹង 15,5 ភាគរយ ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 កើនឡើងពី 12,6 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015។ ការរួមចំណែកពីប្រាក់បញ្ញើ ជាប្រាក់រៀលស្មើនឹង 1,6 ភាគរយ និងប្រាក់រៀលក្នុងចរាចរណ៍ស្មើនឹង 1,0 ភាគរយ ។ ការរួមចំណែកតិចតួច នៃប្រាក់បញ្ញើជាប្រាក់រៀល និងប្រាក់រៀលនៅក្នុងចរាចរណ៍ ចំពោះកំណើនប្រាក់ទូទៅ ឆ្លុះឲ្យឃើញជានិច្ចកាលនូវ កម្រិតដុល្លារបន្ថយកម្ពុខ្ពស់នៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ ទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធរបស់ធនាគារកណ្តាល បន្តកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សនូវទុនបម្រុងបរទេសដុលក្នុងកំណើន 24 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន កើនដល់ចំនួន 6,4 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ត្រឹម

ខែមិថុនាឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 5,6 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកនៅចុងឆ្នាំ 2015 (រូបទី 17)¹⁵។ ចំនួនទឹកប្រាក់នេះមានលទ្ធភាពនាំចូលសម្រាប់រយៈពេល 5,4 ខែ ។

រូបលេខ 17: កំណើនប្រាក់បម្រុងអន្តរជាតិដុលនិង វិសាលភាពនាំ

ប្រភព: រូបលេខប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

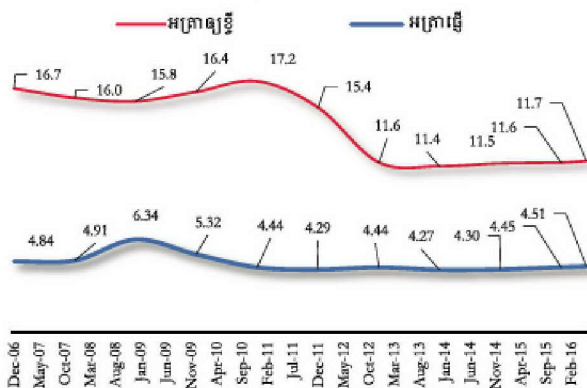
គម្រូវការឥណទានយ៉ាងខ្ពស់ ភាគច្រើនជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក អាចនឹងនាំឲ្យមានសម្ពាធមួយចំនួនមកលើអត្រាការប្រាក់ផ្តល់កម្ចី(និងប្រាក់បញ្ញើ) ដែលបានកើនឡើងចាប់តាំងពីខែឧសភាឆ្នាំ 2015 មកម្ល៉េះ (រូបទី 18)។ ជាមធ្យម អត្រាការប្រាក់បញ្ញើជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក រយៈពេល 12 ខែ បានកើនឡើងដល់ 4,52 ភាគរយ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 គឺកើនពី 4,45 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015 ចំណែកឯអត្រាការប្រាក់ផ្តល់ប្រាក់កម្ចីជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិករយៈពេល 12 ខែ ក៏បានកើនឡើងដល់ 11,74 ភាគរយផងដែរ គឺឡើងពី 11,60 ភាគរយ ក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា។ គម្លាតអត្រាការប្រាក់ដែលជាផលដករវាងអត្រាការប្រាក់ផ្តល់កម្ចី និងអត្រាការប្រាក់បញ្ញើ បានកើនឡើងដល់ 7.22ភាគរយ ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 គឺកើនពី 7.16 ភាគរយ ក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ 2015 ដោយសារកំណើនអត្រាការប្រាក់ផ្តល់កម្ចីមានចំនួនច្រើនលើស កំណើនអត្រាការប្រាក់លើប្រាក់បញ្ញើ។ ជាមួយនឹងសេដ្ឋកិច្ចដែលមានកម្រិតដុល្លារបន្ថយកម្ពុខ្ពស់របស់កម្ពុជា ហើយមួយភាគបីនៃការនាំចេញពីកម្ពុជា ត្រូវបាននាំចេញទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិក ប្រទេសកម្ពុជាហាក់ដូចជារងឥទ្ធិពល ពីគោល

¹⁵ រួមទាប្រាក់យាន់របស់ចិន

នយោបាយរូបិយវត្ថុអាមេរិក និងរងឥទ្ធិពលនៃរដ្ឋធុរកិច្ចរបស់អាមេរិកផងដែរ។

ធនាគារកណ្តាលនៅតែបន្ត រក្សាស្ថិរភាពប្រាក់រៀល ធៀប ជាទូទៅធៀបនឹងអត្រាប្តូរដុល្លារអាមេរិក ដើម្បីឲ្យមានស្ថិរភាពថ្លៃជាទូទៅ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តីប្រាក់រៀលធ្លាក់ថ្លៃបន្តិច គឺធ្លាក់ដល់ 4,084 រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក ក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 4.050 រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក ក្នុងខែធ្នូឆ្នាំ 2015។ ដូចគ្នាដែរ ក៏មានការធ្លាក់ថ្លៃប្រាក់រៀលធៀបនឹងប្រាក់បាតថៃ (និងប្រាក់ដុល្លែរកាមបូឌី)ផងដែរ គឺប្រាក់រៀលបានធ្លាក់ចុះដល់ 117.8 រៀលក្នុងមួយបាត ក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 114,3 រៀលក្នុងមួយបាត ក្នុងខែធ្នូឆ្នាំ 2015 (រូបលេខ 19)។

រូបលេខ 18: អត្រាការប្រាក់បញ្ញើមធ្យមនិងអត្រាការប្រាក់ឡឌីមធ្យមរយៈពេល12ខែបានថយចុះ (ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ)

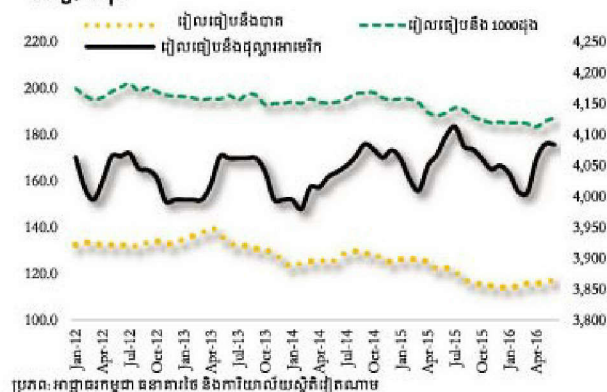
ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ភាពប្រកួតប្រជែង នៃអត្រាប្តូរប្រាក់ខ្មែររបស់កម្ពុជា មានភាពល្អប្រសើរខ្លះៗ¹⁶។ អត្រាប្តូរប្រាក់ខ្មែរជាក់ស្តែង (NEER) និងអត្រាប្តូរប្រាក់ខ្មែរពិត (REER) បានធ្លាក់ថ្លៃកាលពីពេលថ្មីៗ¹⁷។ សន្ទស្សន៍ NEER (2010 = 100) បានធ្លាក់ចុះពី 113.1 ក្នុងខែធ្នូ 2015 មក ត្រឹម 110.55 ក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ 2016 ខណៈដែល សន្ទស្សន៍ REER (2010 = 100) បានធ្លាក់ចុះពី 122.3 ដល់ 119.58

¹⁶ នៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចមូលដ្ឋានកម្រិតដុល្លារបន្ថយកម្រិត អត្រាប្តូរប្រាក់ប្រាក់រៀលកម្ពុជាធៀបនឹងប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកបាត់បង់និយមភាពច្រើនរបស់វា។ អត្រាប្តូរប្រាក់នេះមានន័យតែនៅពេលណាដែលប្រាក់រៀលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាតម្លៃប៉ុណ្ណោះ។

ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នានេះ។ ការធ្លាក់ថ្លៃ នេះនឹងជួយគាំទ្រដល់ជញ្ជីងទូទាត់ និងកំណើន។

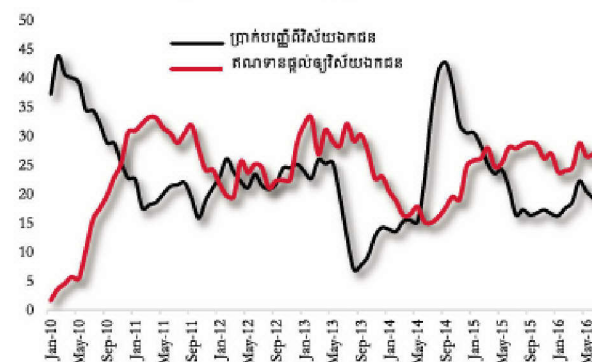
រូបលេខ 19: ឥឡូវប្រាក់រៀលធ្លាក់ថ្លៃធៀបនឹងដុល្លារអាមេរិក ប្រាក់បាត និងប្រាក់ដុល្លែរកាមបូឌី

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា ធនាគារកម្ពុជា និងការិយាល័យស្ថិតិរៀនណាម

ខ) វិស័យធនាគារ

រូបលេខ 20: វិស័យធនាគារប្រមូលនិធិកំណើនឥណទានខ្ពស់ទន្ទឹមនឹងកំណើនឥណទានកាលពីពេលថ្មីៗ។ ឥណទានផ្តល់ឲ្យនិងប្រាក់បញ្ញើពីវិស័យឯកជន (បំរែបំរួលធៀបភាគរយឆ្នាំមុន)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ការបន្តអភិវឌ្ឍហិរញ្ញវត្ថុស៊ីជម្រៅ បានគាំទ្រដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ទោះបីជាមានសញ្ញា នៃការធ្លាក់ចុះក្តី ជាពិសេសក្នុងវិស័យមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុកំណើនឥណទានក្នុងវិស័យធនាគារនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ ស្មើនឹង 26,9 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុនត្រូវជា 11,2 ពាន់លានដុល្លារ

¹⁷ REER គឺអត្រាប្តូរប្រាក់ខ្មែរជាក់ស្តែង (ថ្លៃសន្លឹកប្រាក់ប័ណ្ណមួយធៀបនឹងមធ្យមភាពនៃរូបិយប័ណ្ណបរទេសជាច្រើន) ចែកនឹងមធ្យមថ្លៃសន្លឹកប្រាក់ប័ណ្ណ (អតិបរិក្ខេបណា) ឬសន្ទស្សន៍ថ្លៃចំណាយ។ សូមមើល <http://datahelp.imf.org/knowledgebase/articles/537472-what-is-real-effective-exchange-rate-reer>

អាមេរិកត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 27.0 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015 (រូបទី 20) ¹⁸។ ផ្ទុយទៅវិញ កំណើននៃប្រាក់បញ្ញើពីវិស័យឯកជន បានកើនឡើង នៅពេលដែលទំនុកចិត្ត នៅក្នុងវិស័យធនាគារ ត្រូវបាន លើកកម្ពស់ គឺកើនដល់ 19,3 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 16,6 ភាគរយ នៅ ក្នុងឆ្នាំ 2015។ ខណៈដែលកំណើនប្រាក់បញ្ញើចាប់ផ្តើម កើនឡើងវិញ ហើយមានកម្រិតច្រើនជាងទំហំកាត់កង ជាមួយកំណើនឥណទានដែលកើនជាបន្ត អនុបាត ប្រាក់កម្ចីធៀបនឹងប្រាក់បញ្ញើបាន កើនឡើងដល់ 97,0 ភាគរយ ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016។ អនុបាតប្រាក់កម្ចី មិនដំណើរការ (NPL) បានប្រសើរឡើងបន្តិច គឺស្មើ នឹង 1.99 ភាគរយ នៅចុងឆ្នាំ 2015 និងស្មើ 2,22 ភាគ រយ នៅចុងឆ្នាំ 2014¹⁹។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី សំខាន់ត្រូវ កត់សំគាល់ថា ជាទូទៅអត្រាទូទាត់សងមានសភាពល្អ ប្រសើរក្នុងបរិយាកាសមាន កំណើនខ្ពស់ប្រមាណជា 30 ភាគរយ នៃអត្រាកំណើនប្រាក់កម្ចីធៀបនឹងឆ្នាំមុន ព្រោះថាជារឿយៗភាគបែង (ទំហំទឹកប្រាក់កម្ចីសរុប) ច្រើនតែកើនលឿនជាងប្រាក់កម្ចីមិនដំណើរការ។

យ៉ាងហោចណាស់ ឥណទានក្នុងស្រុកបានបន្ថយ ចំណែកមួយផ្នែកដែរ ចំពោះសន្ទុះរីកចំរើននៃការ សាងសង់ដែលកំពុងមានសកម្មភាព។ ចំណែកនៃ ឥណ ទានក្នុងស្រុក ដែលបានផ្តល់ទៅឱ្យផ្នែកសំណង់ អចលនទ្រព្យ និងប្រាក់កម្ចីទិញផ្ទះបានកើនឡើង បន្ថែមដល់ 21 ភាគរយ នៃឥណទានក្នុងស្រុកសរុប ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2015 ឬត្រូវជា 2,6 ពាន់លាន ដុល្លារអាមេរិកធៀបនឹង 20 ភាគរយ ឬត្រូវជា 2,2 ពាន់ លានដុល្លារអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ 2015 (រូបទី 21)។

ចំណែកនេះ ស្ថិតនៅកៀកនឹងកម្រិតខ្ពស់បំផុត ស្មើនឹង 23ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ2008 នៅមុនពេលមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ ពិភពលោក ខណៈដែលពុទ្ធិសន្ទុះផុរកំពូលនៅដ្ឋាន នៅរាជធានីភ្នំពេញ បានផ្ទុះបែកដោយថាហេតុ។

វដ្តសន្ទុះ និងដួលរលំនៃអចលនទ្រព្យ មានផលប៉ះ ពាល់តិចតួចលើគ្រួសារ និងលើវិស័យធនាគារ ព្រោះថា វិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ទទួលហិរញ្ញប្បទាន មួយផ្នែកធំពីបរទេស ចំណែកឯសេដ្ឋកិច្ចវិញ ភាគច្រើន ចាយសាច់ប្រាក់។

រូបលេខ 21: ប្រាក់កម្ចីនិងកម្ចីទិញផ្ទះវិស័យសំណង់កើនឡើងបន្តិច ទៀតនៅឆ្នាំ 2015 (ភាគរយនៃកម្ចីសរុប)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ការពង្រីកវិស័យធនាគារ បានបន្តដាក់សម្ពាធចំពោះ ទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធរបស់ធនាគារ។ ទ្រព្យសកម្ម បរទេសសុទ្ធរបស់ធនាគារបានធ្លាក់ចុះ ដោយហេតុថា បំណុលបរទេសកើនឡើងខ្ពស់ ជាងកម្រិតកាត់កងនៃ កំណើនទ្រព្យសកម្មបរទេស (រូបភាពទី 22) ។

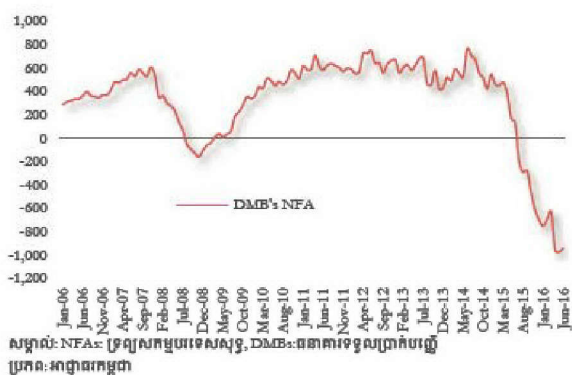
¹⁸ ប្រសិនបើមិនរួមបញ្ចូលឥណទាន (បន្ថែម) ពីធនាគារពាណិជ្ជកម្មថ្មីមួយដែលទើបតែត្រូវ បានផ្ទេរពីស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនៅក្នុងខែមេសាឆ្នាំ 2016 កំណើនឥណទានក្នុងវិស័យ ធនាគារនឹងធ្លាក់ចុះដល់ 20,2 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន (ជាជាងស្មើនឹង 28,8 ភាគរយ)។

¹⁹ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ របស់អន្តរាយកម្មគ្រួសារនិងស្ថាប័នធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (2015) ។

នៅក្នុងទិដ្ឋភាពនេះ ធនាគារកណ្តាលបានតម្រូវឲ្យមានទុនបម្រុងកាតព្វកិច្ចស្មើ 12,5 ភាគរយចំពោះការខ្ចីប្រាក់ពីបរទេស រួមជាមួយវិធានការប្រុងប្រយ័ត្នផ្នែកម៉ាក្រូមួយចំនួន ពោលគឺតម្លើងទ្រូងនូវទុនកាតព្វកិច្ចរបស់ធនាគារ និងបង្កើនអនុបាតគ្របដណ្តប់សន្ទនីយភាព។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ជាការសំខាន់ផងដែរដែលត្រូវលើកកម្ពស់ការត្រួតពិនិត្យ ការសម្របសម្រួល និងគុណភាពនៃទិន្នន័យ។

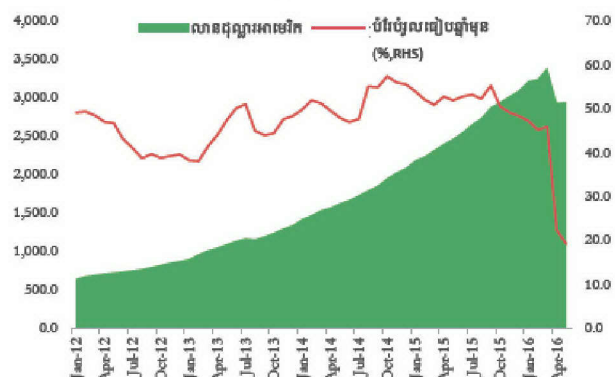
គ) មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ

រូបលេខ 22: ប្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធរបស់ធនាគារទទួលប្រាក់បញ្ញើធ្លាក់ចុះនៅពេលដែលកំណើនចំណូលបរទេសមានច្រើនជាងការកាត់កងកំណើនទ្រព្យ

ក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ 2016 កំណើនឥណទានរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានធ្លាក់ចុះ 19,3 ភាគរយ ធៀប នឹងឆ្នាំមុន រីឯឥណទានក្នុងចរាចរមានចំនួន 2,9 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ធ្លាក់ចុះពី 48,3 ភាគរយ ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ 2015 ដែលមានឥណទានក្នុងចរាចរមាន ចំនួន 3.0 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក (រូបទី 23)។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (MFI) ដែលបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យប្រជាជនជនបទ ទទួលបានហិរញ្ញវត្ថុ មានកំណើនឥណទានលឿនជាងវិស័យធនាគាររហូតដល់ពេលបច្ចុប្បន្ន (ចំពោះការពិភាក្សាស៊ីជម្រៅបន្ថែមទៀតអំពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូ ហិរញ្ញវត្ថុ សូមអាន April 2016 Cambodia Economic Update-បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ខែមេសា ឆ្នាំ2016)។

រូបលេខ 23: ជាមួយនឹងការទទួលស្គាល់គ្រឹះស្ថានមួយ ឥណទានដែលបានផ្តល់ដោយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចុះនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016

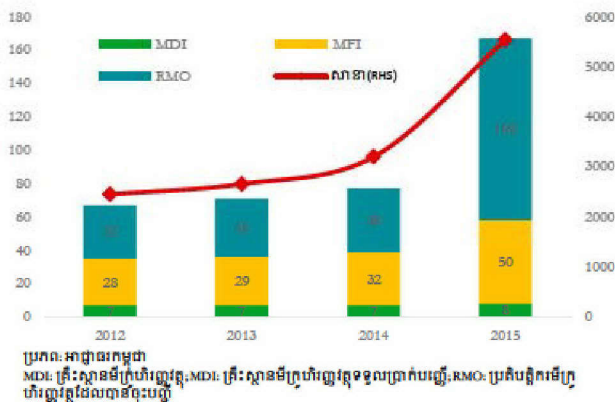

ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងនូវកំណើនឥណទានរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុពី 45,9 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ 2016 មកត្រឹម 22,3 ភាគរយ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ 2016 គឺបណ្តាលមកពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមួយ ត្រូវបានតម្លើងទៅជាធនាគារពាណិជ្ជ (ដែលឥណទានរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនោះ ត្រូវបានកត់ត្រាជាឥណទានរបស់ធនាគារពាណិជ្ជ)។ ក្រោយខែមេសា ឆ្នាំ 2016 ក៏មានការធ្លាក់ចុះបន្ថែមទៀត នូវកំណើនឥណទានរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុផងដែរ ចំណែកឯមូលហេតុនៅពីក្រោយការធ្លាក់ចុះនេះ នៅតែមិនទាន់ដឹងច្បាស់នៅឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការវិភាគជំហានដំបូងមួយចំនួន បានភ្ជាប់ជាមួយការធ្លាក់ចុះតម្រូវការហិរញ្ញប្បទានដោយសារ សកម្មភាពអាជីវកម្មថយចុះបណ្តាលមកពី សម្ពាធលើផលិតផលកសិកម្មនៅតំបន់ជនបទ ក៏ដូចជាការលំបាកមួយចំនួនក្នុងការនាំចេញផលិតផលនានាទៅកាន់ប្រទេសជិតខាង នៃប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ។

ចំនួនគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ និងសាខាគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ក្នុងឆ្នាំ 2015 គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមានចំនួន 167 ហើយប្រតិបត្តិ-កមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (RMOs) ដែលបានចុះបញ្ជីមានសាខាសរុបចំនួន 5.533។ ក្នុងចំណោមគ្រឹះស្ថាន

មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុទាំងនេះ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចំនួន 8 ទទួលបានប្រាក់បញ្ញើ អតិថិជន (MDIs) គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចំនួន 50 និងប្រតិបត្តិករមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចំនួន 109 (រូបភាពលេខ 24)²⁰។ ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នានេះ វិស័យមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមានកំណើនអ្នកខ្ចីយ៉ាងឆាប់ ដល់ចំនួន 2,037 លាននាក់ ពោលគឺកើនឡើង 14,8 ភាគរយ

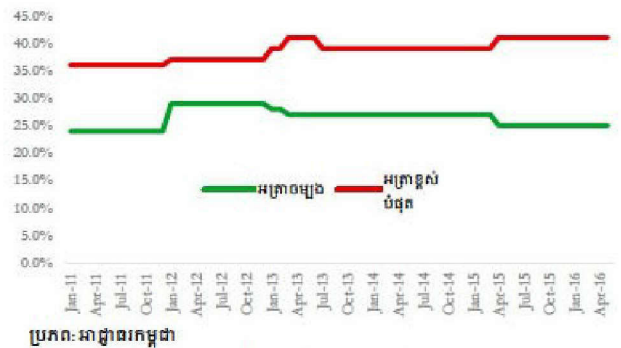
រូបលេខ 24: ចំនួនគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនិងសាខាមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានកើនឡើងយ៉ាងខ្ពស់នៅឆ្នាំ 2015.

ហើយទំហំប្រាក់កម្ចីជាមធ្យមកើនឡើង ប្រមាណជា 1,500 ដុល្លារអាមេរិក កើនឡើង 30 ភាគរយធៀបនឹងទំហំប្រាក់កម្ចីជាមធ្យមឆ្នាំ 2014។ អនុបាតឥណទានមិនដំណើរការរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ មានចំនួន 0,77 ភាគរយ នៅឆ្នាំ 2015 ទាបជាងអនុបាតឥណទានមិនដំណើរការក្នុងវិស័យធនាគារ ដែលស្មើនឹង 1.99 ភាគរយ។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមានចំណូលទុន 22 ភាគរយ។

អត្រាការប្រាក់ ដែលគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុយកពីអតិថិជននៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ ខណៈគ្មានហានិភ័យ រូបិយវត្ថុដោយសារគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុខ្ចី និងផ្តល់ ឥណទានជាដុល្លារអាមេរិក។ ចំណុចនេះឆ្លុះបញ្ចាំងអំពី អប្រសិទ្ធភាពក្នុងវិស័យមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ។ បន្ថែមពីលើ នេះ ភាពខុសគ្នារវាងអត្រាការប្រាក់អប្បបរមា និងអត្រា ការ

រូបលេខ 25: ចោទជាអត្រាការប្រាក់របស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ក្តីខណៈដែលការបែងចែកទីផ្សារមានកម្រិតកាន់តែខ្លាំងដោយសារការប្រកួតប្រជែងរវាងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុកាន់តែក្តៅកក (ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ)

ប្រាក់អតិបរមា បានកើនឡើងចាប់ពីខែមេសាឆ្នាំ 2015 មកម្ល៉េះ ដែលអាចឆ្លុះឲ្យឃើញនូវការប្រៀតប្រូល ជ្រៅពីវិស័យនេះជាមួយនឹងការកើនឡើងការកើនឡើងនូវបំណែកទីផ្សារ (រូបភាពលេខ 25) ក្នុងពេលដែលការប្រកួតប្រជែងមានសភាពតឹងតែង។ ជាលទ្ធផលគុណភាពឥណទានបានធ្លាក់ចុះ ជាមួយនឹងការកើនឡើងនូវឥណទានមិនដំណើរការ កើនដល់ 0,77 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015 គឺកើនឡើងពី 0.59 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2014²¹។ នៅពេលដែលកំណើនឥណទានធ្លាក់ចុះ ឬក្លាយជាអវិជ្ជមាន អនុបាតឥណទានមិនដំណើរការទំនងជាចាប់ផ្តើមកើនឡើង។

វិស័យសារពើពន្ធ

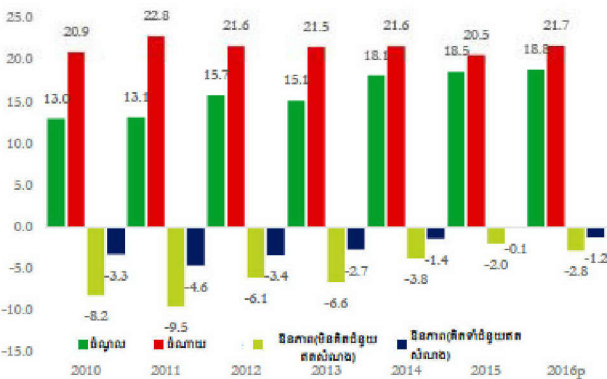
បន្ទាប់ការពង្រឹងសារពើពន្ធ អស់រយៈពេលច្រើនឆ្នាំ មកគោលនយោបាយសារពើពន្ធ ក្លាយជាគោលនយោបាយពង្រីកសារពើពន្ធ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ខណៈការប្រមូលពន្ធមានលក្ខណៈល្អប្រសើរជាបន្ត។ នៅឆ្នាំ 2016 ចំណាយសាធារណៈ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងឡើងដល់ 21,7 ភាគរយនៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកធៀបនឹង 20,5 ភាគរយ នៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក ក្នុងឆ្នាំ 2015។ ការប្រមូលចំណូលពន្ធនៅតែមានលក្ខណៈគួរឱ្យកត់សម្គាល់ និងត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងឡើងដល់

²⁰ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ 2015 អគ្គាធិការដ្ឋានគ្រូតំណែងធនាគារ នៃធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា។ សូមមើល

http://www.nbc.org.kh/download_files/supervision/sup_an_rep_eng/AnnualReport-2015_ENG.pdf

18,8 ភាគរយនៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកធៀប នឹង 18,5 ភាគរយនៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក នៅឆ្នាំ 2015 (រូបភាពទី 26)។ ហេតុនេះ ឱនភាពសារពើពន្ធ សរុប (គិតទាំងជំនួយឥតសំណង) ត្រូវបានរំពឹងថានឹងឡើង ដល់ 1,2 ភាគរយ នៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក ក្នុងឆ្នាំ 2016។ ក្នុងឆ្នាំ2015 ទោះជាបញ្ជីមានប្រាក់ខែកើនឡើង ក្តី តុល្យភាពសារពើពន្ធសរុប (គិតទាំងជំនួយឥត សំណង) បានធ្លាក់ចុះមកនៅត្រឹម 0,1 ភាគរយនៃ ផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក ដោយសារការប្រាក់ចំណូល មានភាពល្អប្រសើរ និងបើកចំណាយយឺត។

រូបលេខ 26. ទោះបីជាប្រាក់ខែវិស័យសាធារណៈកើនឡើងក្តី ការពង្រឹង សារពើពន្ធនៅតែទ្រទ្រង់ដោយការប្រមូលចំណូលពីទំនិញដែរ (ភាគរយនៃ

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកឧត្តាសារពើពន្ធរដ្ឋបាល។ ២=ការប៉ាន់ស្មាន

ក) សមាសភាពចំណូល

លទ្ធផលប្រមូលចំណូល នៅតែមានលក្ខណៈល្អ ប្រសើរ។ ចំណូលក្នុងស្រុកកំពុងកើនឡើងនៅប្រហែល 15 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ដោយការប្រមូលចំណូល ប្រព្រឹត្តទៅបានល្អនៅតាមប្រភពចំណូលសំខាន់ៗ (រូប លេខ 27)²²។ ចំណូលក្នុងស្រុកត្រូវបាន រំពឹងថានឹង មានចំនួនប្រមាណជា 18,8 ភាគរយ នៃផលិតផល ក្នុង ស្រុកសរុបនៅឆ្នាំ 2016 ។

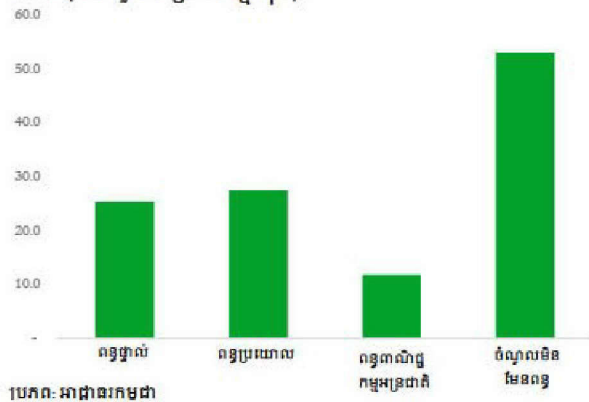
ក្នុងឆ្នាំ 2015 ការប្រមូលចំណូល គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ និងមានចំនួនលើសការប៉ាន់ស្មាន ដែលប៉ាន់ស្មានថា ស្មើនឹង 18,5 ភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ផលទទួលបាន ជាពិសេស រួមមានអាករ អាករលើតម្លៃ បន្ថែមលើការនាំចូល ពន្ធប្រាក់ចំណេញ ពន្ធពាណិជ្ជកម្ម និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ (រូបលេខ 28) ។

លទ្ធផលអនុវត្តវិធាននេះ ទទួលបានការគាំទ្រដោយ ការកែលម្អការអនុវត្តន៍ពន្ធគយ កិច្ចប្រឹងប្រែងប្រឆាំង ការរត់ពន្ធការប្រមូលបំណុលកកស្ទះ និងការលើក កម្ពស់អនុលោមភាពពន្ធដារ ដោយផ្ដោតលើសវនកម្ម ពន្ធដារ និងសេវាកម្មអ្នកជាប់ពន្ធក្នុងចំណោមកត្តាដទៃ ទៀត។ លើសពីនេះទៀត ការបន្តការពង្រីកវិស័យជាប់ ពន្ធ ដូចជា វិស័យសំណង់ និងវិស័យសេវាកម្ម ជាមួយ នឹងការកើនឡើងនូវ ការរួមចំណែករបស់វិស័យទាំង នោះចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក៏មានសារៈសំខាន់ផង ដែរ។

រចនាសម្ព័ន្ធរបស់ប្រាក់ចំណូលក្នុងស្រុក បានប្តូរជា លំដាប់ជាមួយនឹងកំណើនពន្ធផ្ទាល់ស្មើនឹង3,3 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅឆ្នាំ 2015 ធៀបនឹង កំណើន 2,9 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2014។ ការប្រមូល ចំណូលទាក់ទងនឹងពាណិជ្ជកម្ម បានធ្លាក់ចុះជា បណ្តើរៗ ដូចការតម្រូវឲ្យអនុវត្តក្រោមតំបន់ពាណិជ្ជកម្ម សេរីអាស៊ាន (AFTA) គឺធ្លាក់ចុះពី 2,9 ភាគរយ ដល់ 2,8 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបក្នុងរយៈពេល ដូចគ្នា។

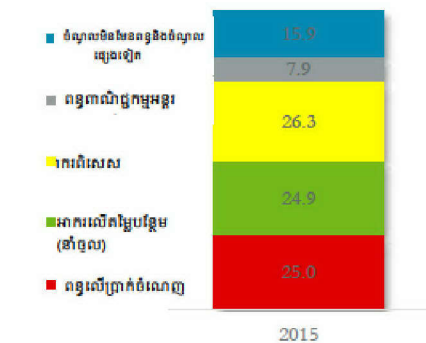
²² ចំពោះលទ្ធផលសារពើពន្ធលម្អិតល្អិតក្រោយ សូមមើល http://www.mef.gov.kh/documents/shares/publication/tofe/gfs_and_tofe_201606_kh.pdf

រូបលេខ 27: ចំណូលនៅតែខ្ពស់ក្នុងរយៈពេលប្រាំមួយខែដើមឆ្នាំ 2016 (បំរែបំរួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)

ខ) សមាសភាពចំណាយ

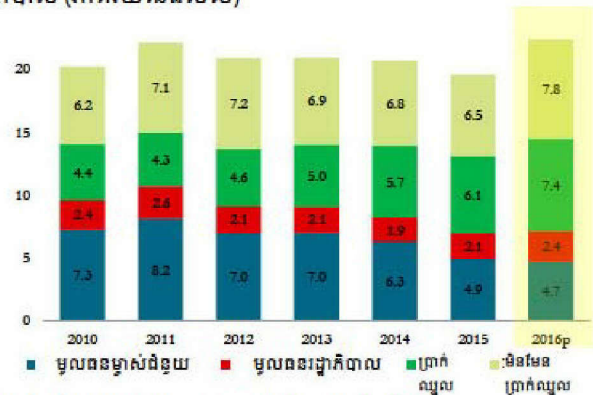
រូបលេខ 28: អាករពិសេស អាករលើតម្លៃបន្ថែមលើការនាំចូល ពន្ធលើប្រាក់ចំណេញ រួមចំណែកស្មើនឹងមួយភាគបួននៃកំណើនចំណូលសរុបនៅឆ្នាំ ការរួមចំណែកចំពោះកំណើនចំណូល (គិតជាភាគរយ)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ចំណាយសាធារណៈសម្គាល់ដោយការបញ្ចប់បញ្ជីប្រាក់ខែ និងការធ្លាក់ចុះវិនិយោគសាធារណៈ (ភាគច្រើនបណ្តាលមកពីការកាត់បន្ថយជាបណ្តើរៗ នូវសមាសភាគហិរញ្ញប្បទានពីបរទេស) ខណៈដែលសមាសភាគមិនមែនប្រាក់ខែ មានទទួលសន្ទុះកំណើនដំបូងបង្អស់នាឆ្នាំនេះ (រូបលេខ 29) ។

រូបលេខ 29: ប្រាក់ខែកើនឡើងត្រូវបានកាត់កងដោយការធ្លាក់ចុះចំណូលមិនមែនប្រាក់ឈ្នួលនិងការវិនិយោគមូលធនពីបរទេសដែលកាត់បន្ថយចំណាយសរុប ចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ចំណាយរដ្ឋាភិបាល (ភាគរយនៃផលសរុប)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជានិងការវិនិយោគរបស់ធនាគារពិភពលោក

ខណៈមានការកែលម្អក្តី អត្រាបើកចំណាយនៅមានកម្រិតទាបក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ2016។ ចំណាយសាធារណៈបានកើនឡើងប្រហែល 17,6 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន ក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 ប៉ុន្តែអត្រាបើកចំណាយអនុវត្តបានត្រឹមប្រហែល 34 ភាគរយនៃចំណាយថវិកាសរុបប៉ុណ្ណោះ ភាគច្រើនដោយសារតែការបើកចំណាយថវិកាមិនមែនប្រាក់ខែ និងការបើកចំណាយថវិកាមូលធនមានសភាពយឺតយ៉ាវ ។

ដើម្បីបំពេញតាមការចំណាយ ដែលបានគ្រោងប្រចាំឆ្នាំថវិកាក្នុងឆ្នាំ ជាញឹកញាប់ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចំណាយនៅឆ្នាំបន្ទាប់។ ក្នុងឆ្នាំ 2015 មានភាព យឺតយ៉ាវក្នុងការបើកចំណាយផងដែរ ដោយសារបញ្ហាប្រឈមនឹងការអនុវត្តដំបូង នូវថវិកាកម្មវិធីពេញលេញ។ បញ្ជីប្រាក់ខែបានបន្តកើនឡើង ខណៈប្រាក់ខែត្រូវបាន គ្រោងតម្លើងដល់ 7,2 ភាគរយនៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកនៅឆ្នាំ 2016 ធៀបនឹង 6,5 ភាគរយ នៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកក្នុងឆ្នាំ 2015។ ការតម្លើងនេះគឺដើម្បីឆ្លើយតបនឹង គោលដៅប្រាក់ខែមូលដ្ឋានអប្បបរមាចំនួន 1.0 លានរៀល (ស្មើនឹងប្រមាណជា 250 ដុល្លារអាមេរិក) នៅឆ្នាំ 2018 ។

ការទ្រទ្រង់វិនិយោគសាធារណៈ ដែលបាននឹងកំពុងធ្លាក់ចុះ ជាភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបមានសារៈសំខាន់ជាខ្លាំង។ ខណៈដែលឥទ្ធិពលកម្ពុជាប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប ថវិកាមូលធនដែលផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីដៃគូអភិវឌ្ឍ បានធ្លាក់ចុះជាលំដាប់ គឺធ្លាក់ពី 6,3 ភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅឆ្នាំ 2014 ដល់ 4,9 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅឆ្នាំ 2015។ ប្រការនេះអាចនឹងបង្កឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមនៅថ្ងៃអនាគត លុះត្រាតែវិនិយោគសាធារណៈ ដែលផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានក្នុងស្រុក (ព្រមទាំងប្រសិទ្ធភាពនៃការចំណាយ) ត្រូវបានជំរុញដើម្បីទូទាត់ការធ្លាក់ចុះ។ វិនិយោគសាធារណៈចាំបាច់ត្រូវ កែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តដែលគាំទ្រដល់ សេវាដឹកជញ្ជូន ឡើងស្ទឹង អប់រំ និងសេវាសុខាភិបាល ដែលនឹងជួយលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា និងសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចដែលកាន់តែមានតុល្យភាពបន្ថែមទៀត។

គ) តុល្យភាពសារពើពន្ធ

ឱនភាពសារពើពន្ធសរុប (ព្រមទាំងជំនួយឥតសំណង) ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថា ភាគច្រើននឹងមានទំហំតូចក្នុងកម្រិត 1,2 ភាគរយនៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកក្នុងឆ្នាំ 2016។ មិនគិតបញ្ចូលជំនួយឥតសំណង ឱនភាពសារពើពន្ធត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថា នឹងមានចំនួនស្មើ 2,8 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ធៀបនឹងឱនភាពដែលបានគ្រោង 4,8 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ចំនួននេះខ្ពស់ជាងបន្តិច ធៀបនឹងឱនភាពសារពើពន្ធរួម (មិនរួមបញ្ចូលជំនួយឥតសំណង) ចំនួន 2 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ដែលសម្រេចបានក្នុង ឆ្នាំ 2015។ ឱនភាពនេះនៅតែបន្តទទួលបានហិរញ្ញប្បទានពីមូលនិធិបរទេស។ កិច្ចប្រឹងប្រែងពង្រឹងសារពើពន្ធក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំមកនេះបានអនុញ្ញាតឱ្យអាជ្ញាធរបង្កើន ប្រាក់បញ្ញើរបស់រដ្ឋាភិបាលដែល

បានកើនឡើងដល់ 10.0 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ស្មើនឹង 2,0 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2016។ ប្រាក់បញ្ញើទាំងនេះអាចត្រូវបានយកទៅប្រើសម្រាប់ទប់ទល់ ក្នុងរយៈពេលមានវិបត្តិ។ កាលពីមុនកម្ពុជាបានប្រើវិធានការជំរុញសារពើពន្ធប្រមាណជា 2 ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក 2008-09។ គោលនយោបាយសារពើពន្ធភាគច្រើនគឺជា ឧបករណ៍គោលនយោបាយតែមួយគត់ ក្នុងការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចដោយហេតុថាគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុរបស់កម្ពុជា ជួបការលំបាកព្រោះដុល្លារបន្ថែមមានកម្រិតខ្ពស់។

ការវិភាគនិរន្តរភាពបំណុលរបស់ធនាគារពិភពលោក / មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (DSA) ដែលបានធ្វើនៅឆ្នាំ 2016 បង្ហាញថាចំណាត់ថ្នាក់សម្ពាធបំណុលរបស់ប្រទេសកម្ពុជានៅមានកម្រិតទាប ហើយសូចនាករបន្ទុកបំណុលទាំងអស់ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាស្ថិតនៅក្រោមកម្រិតគោលរបស់វា។ លទ្ធផលនេះក៏បង្ហាញផងដែរថា និរន្តរភាពបំណុលនៅតែមានភាពងាយរងគ្រោះទៅនឹងវិបត្តិចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ការនាំចេញ និងស្ថានភាពសារពើពន្ធ តម្រូវឱ្យមានកំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធជាបន្ត ដើម្បីបង្កើនភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច តបនឹងវិបត្តិក្រៅប្រទេស និងដើម្បីកៀរគរចំណូលក្នុងស្រុក។ នៅចុងឆ្នាំ 2015 វិបត្តិបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេសរបស់កម្ពុជា គិតទាំងបំណុលកកស្ទះផង មានចំនួនប្រហែល 5,7 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ឬ 31,6 ភាគរយ នៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក។ ចូរកត់សម្គាល់ថា ចំណាត់ថ្នាក់សម្ពាធបំណុលរបស់ប្រទេសកម្ពុជា តែងតែមានកម្រិតទាបចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2011 ដែលទ្រទ្រង់ជាចម្បងដោយគោលការណ៍សំខាន់ ស្តីពីការខ្ចីប្រាក់ដែលមានលក្ខខណ្ឌសម្បទានតែប៉ុណ្ណោះ។

ទស្សនវិស័យអនាគត និងហានិភ័យ

ទស្សនវិស័យទៅអនាគតមានអំណោយផល។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងនៅតែមានកម្រិតស្មើនឹង 6,9 ភាគរយ សម្រាប់ឆ្នាំ 2017 និងឆ្នាំ 2018 ដែលជំរុញមួយផ្នែកដោយសារ ការបង្កើនចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងអំឡុងពេលបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ នៅឆ្នាំ 2017 និងការបោះឆ្នោតសកលនៅឆ្នាំ 2018។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម កំណើនទំនងជានឹងបន្តត្រូវជំរុញដោយការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ ទេសចរណ៍ និងសេវាកម្ម ដែលទ្រទ្រង់ជាយុទ្ធសាស្ត្រ ដោយសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ (តារាងលេខ 5) ។

តារាងលេខ 5: សូចនាករសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន ការប៉ាន់ស្មានឆ្នាំ 2016 – 2018

	2015	2016p	2017f	2018f
កំណើនផលសព្ទ(វិទ្យុស្សម)	7.0	7.0	6.9	6.9
កំណើនផលសព្ទ(វិទ្យុស្សម)	6.4	6.4	6.4	6.4
កសិកម្ម	0.0	0.1	0.1	0.1
ឧស្សាហកម្ម	3.6	3.7	3.0	2.6
សេវាកម្ម	2.8	2.7	3.4	3.6
អចិន្តរណៈ (សន្ទស្សន៍វិទ្យុស្សមប្រើប្រាស់)	1.3	3.2	3.4	3.5
សមតុល្យគណនីចរន្ត (មិនគិតបង្វែរផ្លូវការ) (% នៃផលសព្ទ)	-10.6	-10.2	-10.1	-10.1
ការនាំចេញទំនិញនិងសេវាកម្ម (បំរែបំរួលធៀបឆ្នាំមុន ជា %)	7.3	9.0	9.2	8.6
ការនាំចូលទំនិញនិងសេវាកម្ម (បំរែបំរួលធៀបឆ្នាំមុន ជា %)	8.2	9.0	9.4	8.5
វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (លានដុល្លារអាមេរិក)	1,654.4	1,700.8	1,799.1	1,697.1
តុល្យភាពសារពើពន្ធពិនិច្ឆ័យសាធារណៈ (% នៃផលសព្ទ)	-0.1	-1.2	-3.4	-3.4

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

p = ប៉ាន់ស្មាន(ចំណេញ) f=ព្យាករណ៍

វិស័យកសិកម្មត្រូវបានរំពឹងថា នឹងមានភាពប្រសើរឡើងបន្តិច ដោយសារស្ថានភាពអាកាសធាតុល្អ

ប្រសើរនៅឆ្នាំនេះ ហើយទំនងជាកើនឡើងជាបណ្តើរៗ ក្នុងរយៈពេលខ្លីខាងមុខ ដោយសារកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរួមពីសំណាក់ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ជាពិសេសវិស័យសាធារណៈ។ ឱនភាពគណនីចរន្តត្រូវបានរំពឹងថានឹងបានប្រសើរជាទូទៅ ជាមួយនឹងការបន្តនាំចេញយ៉ាងច្រើន និងការធ្លាក់ថ្លៃប្រេង ក្នុងរយៈពេលខ្លីព្រមទាំងកំណើននាំចូលយឺត ដោយសារការប្រែប្រួលជាបណ្តើរៗនៅក្នុងវិស័យសំណង់ (និងការបញ្ចប់គម្រោងថាមពលធំៗ) ហើយបន្តមានវឌ្ឍនភាពលើការជំនួសការនាំចូលក្នុងរយៈពេលមធ្យម។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ភាពធន់នៃការនាំចេញ នឹងពឹងផ្អែកកាន់តែខ្លាំងលើសមត្ថភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងការរក្សាឲ្យមានភាពប្រកួតប្រជែងក្នុងរយៈពេលមធ្យម ខណៈប្រាក់ខែកើនឡើងហើយក៏អាស្រ័យលើលទ្ធភាពរបស់ក្រុមហ៊ុន ក្នុងការបង្កើតបន្ថែមតម្លៃ និងធ្វើពិពិធកម្មផលិតផលផងដែរ។

ការពង្រីកគោលនយោបាយសារពើពន្ធឆ្នាំនេះបានចាប់ផ្តើមជាបណ្តើរៗ ហើយត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តក្នុង រយៈពេលខ្លីទៅមធ្យម។ ការកើនឡើងនូវប្រាក់ខែ ក៏ដូចជាការកើនឡើងចំណាយ ទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោត និងតម្រូវការក្នុងការជំរុញវិនិយោគសាធារណៈ ទំនងជាធ្វើឲ្យចំណាយកើនឡើង។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី លើកលែងតែមានការពិនិត្យឡើងវិញ នូវប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តពន្ធដារ និងការវិនិយោគក្នុងរយៈពេលខ្លី ផលចំណូលត្រូវបានរំពឹងថា នឹងថយចុះបន្តិចម្តងៗក្នុងរយៈពេលមធ្យម ប្រសិនបើគ្មានការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយពន្ធទេនោះ។

ហានិភ័យចំពោះទស្សនវិស័យនេះ រួមមានភាពមិនច្បាស់លាស់ ដែលអាចមានទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់នៅឆ្នាំ 2017 និងការបោះឆ្នោតសកលនៅឆ្នាំ 2018 ក៏ដូចជាការធ្លាក់ចុះជាខ្លាំងនូវវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ផលវិបាកនៃកំណើនអត្រាការប្រាក់របស់សហរដ្ឋអាមេរិកភាពតានតឹងក្នុងតំបន់ និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកទាប។

សារ និងជម្រើសគោលនយោបាយ សំខាន់ៗ

**ពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចតាមរយៈ ការធ្វើកំណែទម្រង់ដើម្បី
លើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង គឺជាពិពិធកម្មដែលមាន
មានសារៈសំខាន់។** សេដ្ឋកិច្ចនៅតែពឹងផ្អែកភាគច្រើន
លើការនាំចេញដែលមានមូលដ្ឋាន ចង្អៀតក្នុងការនាំ
ចេញសម្លៀកបំពាក់ (និងស្បែកជើង) មានចំនួន
ប្រហែល 80 ភាគរយ នៃការនាំចេញទំនិញសរុប។
ហេតុនេះ ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងគឺជាគន្លឹះ
ដើម្បីធានាបាននូវ ភាពជោគជ័យសេដ្ឋកិច្ចរបស់
ប្រទេសកម្ពុជានាពេលអនាគត។ ដូចបានពិភាក្សានៅ
ត្រង់ចំណុចស្តីពីបញ្ហាមួយចំនួន នៃវិស័យកាត់ដេរក្នុង
អនាគតកាល ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរត្រូវប្រឈមមុខទៅ
នឹងការប្រកួតប្រជែងកាន់តែខ្លាំង ពីប្រទេសវៀតណាម
ដែលបានអភិវឌ្ឍ ក្នុងដំណាក់កាលខ្សែលើវិស័យនេះ
រួមជាមួយនឹង ការប្រកួតប្រជែងពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា
ដែលបាន បើកចំហទទួលការវិនិយោគពីបរទេសផង
ដែរ។ ដោយសារការកើនឡើងនៃប្រាក់ឈ្នួល និងការ
ឡើងថ្លៃនៃដុល្លារអាមេរិកឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ កំពុង
ស្ថិតនៅក្រោមសម្ពាធកាត់បន្ថយចំណាយ ហើយបន្ថែម
តម្លៃជាបណ្តើរៗចំពោះផលិតផលរបស់ខ្លួន តាមរយៈ
ការបោះពុម្ព ប៉ាក់ និងបោកគក់ និងការធ្វើសមាហរណ
កម្មតាមបន្ទាត់ឈរតាម លទ្ធភាពដែលអាចធ្វើទៅ
បាន។ ការកាត់បន្ថយការចំណាយលើថាមពលមាន
សារៈសំខាន់ជាខ្លាំង ដើម្បីបង្កើនការផលិតផលិតផល
ដែលទំនងជាប្រើថាមពលច្រើន និងត្រូវដោះស្រាយ
បញ្ហាខ្វះជំនាញ (ព្រមទាំងសម្រេចឲ្យបាននូវការ
បង្កើនជំនាញ)។ កិច្ចសហការគ្នាជិតស្និទ្ធរវាងវិស័យ
សាធារណៈ និងវិស័យឯកជនក៏ចាំបាច់ផងដែរក្នុងការធ្វើ
ឱ្យប្រសើរឡើងនូវការតភ្ជាប់ កម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសជិត
ខាងតាមរយៈឡូជីស្ទិកល្អប្រសើរ ក៏ដូចជាការចំណាយ
លើការដឹកជញ្ជូនដែលមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង និង
កិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ទន្ទឹមនឹងការធ្វើឱ្យប្រសើរនូវ

ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ខណៈដែលកម្ពុជាសង្ឃឹមថា
នឹងធ្វើខ្លួនឲ្យទៅជាមជ្ឈមណ្ឌលឡូជីស្ទិកក្នុងតំបន់ លើ
ទីតាំងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ខ្លួនដែលស្ថិតនៅក្បែរអាស៊ាន។
បន្ថែមលើនេះ ដោយសារអាចរងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន
ធំធេងពីកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី រវាងសហភាព
អឺរ៉ុប និងវៀតណាម (EVFTA) និងភាពជាដៃគូឆ្លងតំបន់
ប៉ាស៊ីហ្វិក (TPP) មកលើការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់
ប្រទេសកម្ពុជា សំខាន់ត្រូវបង្កើតផែនការជាក់លាក់ដើម្បី
កែលម្អការប្រកួតប្រជែង និងធ្វើពិពិធកម្មវិស័យនាំ
ចេញ។ កំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ ដើម្បីធ្វើឱ្យវិស័យ
ពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជាកាន់តែមានភាពប្រកួតប្រជែង គឺ
ជាស្នូល ដើម្បីបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ច
កម្ពុជា។

**ការលើកកម្ពស់ឲ្យមានការចូលរួមក្នុងស្រុក នៅក្នុង
ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ ប្រាកដជាមានសារៈសំខាន់ ដែល
រួមមាន ការជំរុញបន្ថែមចំពោះរោងចក្រគាំទ្រវិស័យកាត់
ដេរពីសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមក្នុងស្រុក។** ខណៈ
ដែល ឧស្សាហកម្មកាត់ដេររបស់ខ្លួន មាន លក្ខណៈ
“ងាយរុះរើ” ជាមួយនឹងរចនាសម្ព័ន្ធកម្មសិទ្ធិ ដែលមាន
ស្រាប់ មានអ្នកវិនិយោគក្នុងស្រុកតែមួយ ចំនួនតូច
រោងចក្រកាត់ដេរអាចត្រូវបានប្តូរទីតាំងយ៉ាង ឆាប់
រហ័សពីកម្ពុជាទៅកាន់បណ្តាប្រទេស ដែលមាន
លក្ខណៈទាក់ទាញជាង ប្រសិនរោងចក្រកាត់ដេរទាំង
នោះប្រឈមនឹងការរកប្រាក់ចំណេញតិចតួច ដោយ
សារការឡើងថ្លៃធាតុចូលកាន់តែខ្ពស់ ពន្ធដារកាន់តែ
ខ្ពស់មិនសូវមាន លក្ខណៈអនុគ្រោះផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ឬ
សេដ្ឋកិច្ចធ្លាក់ចុះនៅទីផ្សារនាំចេញ។ ការលើកកម្ពស់
ការវិនិយោគរួមគ្នា និងភាពជាដៃគូរវាងវិនិយោគិនក្នុង
ស្រុក និងវិនិយោគិនបរទេសក៏អាចជាវិធីមួយ ឆ្ពោះទៅ
មុខផងដែរ។

**ការគ្រប់គ្រងហានិភ័យ ដែលកើតឡើងពីសន្ទុះរីកចំរើន
នៃការសាងសង់នេះ នឹងមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការ
រក្សាភាពធននៃសេដ្ឋកិច្ច។** ខណៈដែលសកម្មភាព
ខ្លាំងក្លាក្នុងសកម្មភាពសំណង់ បានបន្តគាំទ្រកំណើន

ហានិភ័យដែលពាក់ព័ន្ធនឹង សន្ទុះរីកចំរើននៃការសាងសង់កំពុងកើនឡើងដែរ។ ទោះបីជាសន្ទុះរីកចំរើននេះមិនបានទទួលហិរញ្ញប្បទានទាំងស្រុង ពីឥណទានក្នុងស្រុកក្តី ការធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងក្នុងវិស័យសំណង់អាចបង្កឱ្យមានការរំខានធំធេងដល់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច មានប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការងារ។ មានលិទ្ធភាពដែលអាចប៉ះពាល់ដល់គ្រួសារ ចំពោះកំណើនអចលនទ្រព្យ។ ហេតុនេះ ចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយឱ្យបានឆាប់រហ័សនូវហានិភ័យ ដែលកើតចេញសន្ទុះរីកចំរើននៃការសាងសង់ ហើយត្រូវកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន នៃហានិភ័យទាំងនោះឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។ ការតាមពិនិត្យមើលដិតវិស័យសំណង់ ដើម្បីរក្សាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច មានសារៈសំខាន់ណាស់។ បទពិសោធន៍អន្តរជាតិបង្ហាញនូវជម្រើសគោលនយោបាយនានា ដើម្បីកាត់បន្ថយសន្ទុះរីកចំរើន (មុនពេលឈានដល់កម្រិតគ្រោះថ្នាក់) រួមទាំងការរឹតបន្តឹង រូបិយវត្ថុ និងវិធានការប្រុងប្រយ័ត្នផ្នែកម៉ាក្រូផងដែរ។ ជំហានវិជ្ជមានដំបូង គឺតាមដាន និងរៀបចំគ្រប់គ្រងអភិវឌ្ឍន៍នៅដ្ឋានពីសំណាក់និយ័តករ និងការដាក់ឱ្យ អនុវត្តប្រកាសស្តីពីការគ្រប់គ្រងការអភិវឌ្ឍន៍នៅដ្ឋានកាលពី ខែសីហា ឆ្នាំ 2016។ ការអនុវត្តប្រកាសនេះ ទទួលបានជោគជ័យយ៉ាងណានោះ គេត្រូវរង់ចាំពិនិត្យមើលសិន។

អភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ បន្ថែមទៀតធ្វើជាក្បាលម៉ាស៊ីនកំណើន។ ខណៈមានសក្តានុពលប៉ុន្តែមិនទាន់បានទាញផលកម្ពុជាមានតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រ វប្បធម៌ និង ធម្មជាតិច្រើនឥតគណនា វិស័យទេសចរណ៍ អាច

ត្រូវបានធ្វើឱ្យមានដំណើរ ការជាថ្មីឡើងវិញដើម្បីឱ្យវិស័យនេះក្លាយជា ក្បាលម៉ាស៊ីនកំណើនខ្លាំងក្លាម្តងទៀត។

ខណៈមានជំហានដំបូងដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមានតាមរយៈការភ្ជាប់ជើងហោះហើរពីប្រទេសជប៉ុន និងពីបណ្តាប្រទេសផ្សេងទៀត (និងតំបន់) ច្រើនទៀតការដាក់ចេញនូវគំនិតផ្តួចផ្តើម"ចិនក្រៀមខ្លួនជាស្រេច" មានបំណងទាក់ទាញទេសចរចិន 2 លាននាក់ នៅឆ្នាំ 2020 និងទទួលយក "ព្រះរាជាណាចក្រទាំងពីរ គោលដៅតែមួយ" ជាគំនិតផ្តួចផ្តើមវិស័យទេសចរណ៍ រួមគ្នា ជាមួយប្រទេសថៃ មានទិដ្ឋភាពតែមួយការធ្វើពិពិធកម្មតំបន់ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរលើស ពីប្រាសាទអង្គរវត្តហាក់មានការចាំបាច់ និងអាចគាំទ្រដោយកិច្ចសហការគ្នារវាងវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន។

លុបបំបាត់គម្លាតកាលានុវត្តភាពរបស់មនុស្ស។ ទោះបីជាមានការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរក្តី ចំណែកភាគរយនៃគ្រួសារមិនក្រីក្រ ប៉ុន្តែមានអសន្តិសុខ សេដ្ឋកិច្ចបាននិងកំពុងកើនឡើង ជាមួយនឹងការចល័ត តិចតួចជាខ្លាំង ឆ្ពោះទៅរកសន្តិសុខសេដ្ឋកិច្ចចាប់តាំង ពីឆ្នាំ 2009 មក។ មួយផ្នែកគឺដោយសារតែធនធានមនុស្ស ឬទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀតមានកម្រិតដូចជា ដីធ្លីជាដើម។ បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាគឺ ការលុបបំបាត់គម្លាត លើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស និងការកសាងគ្រឹះសម្រាប់សង្គមថ្នាក់កណ្តាល ជាមួយគ្នានោះក៏វិនិយោគក្នុងកម្មវិធី ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពរឹងមាំរបស់គ្រួសារ និងជួយកាត់បន្ថយភាពងាយរងគ្រោះរបស់ពួកគេ។

ប្រធានធានបទពិសេស៖ វិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជាក្នុងអនាគតកាល

I. ទិដ្ឋភាពរួមនៃវិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់

កម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមនាំចេញសម្លៀកបំពាក់នៅពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំ 1990 និងបានជ្រួតជើងទប់ទល់នឹងការប្រកួតប្រជែងដែលកើនឡើងនៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោក បន្ទាប់ពីការដកកូតា ការដាក់កំហិតផ្នែកបរិមាណនៃកិច្ចព្រមព្រៀងពហុរាជរដ្ឋាភិបាល (MFA) នៅឆ្នាំ 2005។ ទ្រទ្រង់ដោយប្រាក់ឈ្នួលទាប កម្លាំងពលកម្មសម្បូណ៌បែប និងរបបពាណិជ្ជកម្ម និង វិនិយោគសេរី ឧស្សាហកម្មអតិថិជនកម្ពុជាបានចំរើនជាខ្លាំងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងក្លាយជាប្រភពនៃរូបិយប័ណ្ណបរទេស។ វិនិយោគិនបាននាំមកនូវបច្ចេកវិទ្យា និងបុគ្គលិកគ្រប់គ្រងពីបរទេសដែលបានជួយជំនះគុណវិបត្តិរបស់កម្ពុជា លើផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនិងមូលធនមនុស្ស។ ដោយសារវិស័យកម្មន្តសាលនៅក្មេងខ្ចី ខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុក និងឧស្សាហកម្មគាំទ្រវិស័យកាត់ដេររបស់កម្ពុជាមានចំនួនមិនគ្រប់គ្រាន់ ឬគ្មានសោះតែម្តង។ ហេតុដូច្នេះហើយ ឧស្សាហកម្មនេះប្រើវត្ថុធាតុដើមកំណាត់ និងវត្ថុធាតុផ្សេងទៀត ភាគច្រើនត្រូវបាននាំចូលមកពីប្រទេសចិន។ ការដឹកជញ្ជូននិងពិគ្រោះយោបល់ជារៀងរាល់នៅក្នុងវេទិកាវិស័យសាធារណៈនិងឯកជនក៏បានជួយជំរុញវិស័យនេះផងដែរ។ ដូច្នេះ ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរមានកំណើនផលិតកម្ម និងកំណើនការងារខ្ពស់មានកម្រិតប្រចាំឆ្នាំក្បែរ 200 លានឡូដែល ផលិតដោយរោងចក្រកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ជាង 600 ដែលផ្តល់ការងារដល់កម្មករជាងកន្លះលាននាក់។

ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់ត្រូវបាននាំចេញស្ទើរទាំងស្រុង ពិសេសនាំចេញទៅសហភាពអឺរ៉ុប និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ ខណៈដែលការធ្វើពិពិធកម្មគោលដៅនាំចេញ បានទទួលជោគជ័យមួយផ្នែក វិស័យនេះនៅតែពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំង លើទីផ្សារនាំចេញចម្បងចំនួនពីរ គឺទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប និងទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលទីផ្សារទាំងពីរនេះស្របយក 73 ភាគរយនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់សរុប។ បច្ចុប្បន្ននេះ វិស័យកាត់ដេរបានក្លាយទៅជាកត្តាជំរុញសកម្មភាពផ្ទៃក្នុងនៃ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ កាលពីឆ្នាំមុន វិស័យកាត់ដេរ (និងស្បែកជើង) មានចំនួនស្មើនឹងមួយភាគបីនៃកំណើនពិត សរុប។ ភស្តុតាងបានបង្ហាញផងដែរថាការផលិតសម្លៀកបំពាក់ឈានឡើងផ្នែកខាងលើនៃខ្សែសង្វាក់តម្លៃ ខណៈដែល ចំណែកទីផ្សាររបស់ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងកើនឡើងដែរ។ ដូច្នេះឧស្សាហកម្មកាត់ដេរបានចូលរួមចំណែកយ៉ាងច្រើន ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាឱកាសការងារ និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជា។

ទោះយ៉ាងណាក្តី វិស័យនេះកំពុងប្រឈមនឹងការកើនឡើងនូវការប្រកួតប្រជែងពីបណ្តាប្រទេសដែលមានប្រាក់ឈ្នួល ទាបនៅក្នុងតំបន់ ក្នុងពេលដែលប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមារបស់កម្ពុជាកំពុងកើនឡើង។ ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ាគឺជាប្រទេស មួយក្នុងចំណោមប្រទេសដែលមានប្រាក់ឈ្នួលទាប និងសម្បូណ៌ពលកម្មក្រៃលែង។ ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមារបស់ ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ាមានកម្រិតប្រហែលជាពីរភាគបីនៃប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមារបស់ប្រទេសកម្ពុជា បច្ចុប្បន្នមីយ៉ាន់ម៉ាកំពុង បង្កើនសន្ទុះអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មកាត់ដេរលូតលាស់យ៉ាងឆាប់រហ័ស²³។ ទន្ទឹមនឹងនេះក្តីរំពឹងអំពីលទ្ធភាពរបស់វៀតណាមក្នុងការចូលទៅកាន់កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុប និងវៀតណាម (EVFTA) និងភាពជាដៃគូអន្តរជាតិស៊ីហ្វិក (TPP) កំពុងជំរុញឲ្យមានការវិនិយោគនៅទីនោះ ទោះជានៅក្នុងករណីមួយចំនួន រយៈពេលលើកលែងពន្ធរបស់វៀតណាម ជាអាទិ៍រយៈពេលលើកលែងពន្ធលើរាជរដ្ឋាភិបាលនិងសម្លៀកបំពាក់មានចំនួនពីបីទៅប្រាំឆ្នាំ²⁴។ បច្ចុប្បន្ន ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងទទួលបានគម្រោងអនុគ្រោះ "អ្វីគ្រប់យ៉ាងលើកលែងតែអាវុធ" ឬ "អ៊ីប៊ីអេ-EBA"

²³ ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមារបស់មីយ៉ាន់ម៉ាគឺ 3.600 ក្បាត សម្រាប់ការធ្វើការ 8 ម៉ោង ឬប្រហែល 89,4 ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយខែចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2015។ សូមអាន http://www.nwpc.dole.gov.ph/pages/statistics/star_comparative.html

²⁴ ភាពជាដៃគូអន្តរជាតិស៊ីហ្វិកមានបំណងលុបបំបាត់ពន្ធជាង 18.000 និងលុបការដាក់របាំងពាណិជ្ជកម្មក្នុងចំណោម 12 ប្រទេស៖ អូស្ត្រាលី, កាណាដា, ជប៉ុន, ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី, ប្រទេសថ្មីក្សិកប្រទេស ល្វី, សហរដ្ឋអាមេរិក, វៀតណាម, លីស៊ី, ហ្វីលីពីន, សិង្ហបុរីនិងនូវវេលេស្យុង។ តួនាទីកិច្ចព្រមព្រៀង TPP យល់ព្រមលុបបំបាត់ពន្ធលើរាជរដ្ឋាភិបាលនិងសម្លៀកបំពាក់ ហើយពន្ធគយភាគច្រើននឹងត្រូវបានលុបចោលភ្លាម លើទោះជាពន្ធគយលើផលិតផលដទៃមួយចំនួននឹងត្រូវលុបចោលក្នុងរយៈពេលវែងតាមការព្រមព្រៀងរបស់តួនាទីកិច្ចព្រមព្រៀង TPP ។ ទោះយ៉ាងណាក្តីមានច្បាប់ដាក់លាក់ស្តីពីវិធានប្រកាសដើមដែលតម្រូវឱ្យប្រើអំពៅនិងកំណាត់ពីតំបន់ TPP និងជាការការពារពិសេសចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាលដាក់លាក់ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬការគំរាមកំហែងនៃការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុកក្នុងត្រីការណ៍នៃការកើនឡើងមួយរំពេចក្នុងការនាំចូលនេះ។ សូមមើល <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2015/october/summary-trans-pacific-partnership> ។ ចំពោះកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុបនិងប្រទេសវៀតណាម ពន្ធរបស់សហភាពអឺរ៉ុបលើសម្លៀកបំពាក់រាជរដ្ឋាភិបាលនិងសម្លៀកបំពាក់មានរយៈពេលលុបបំបាត់ពន្ធត្រឹមត្រូវទៅប្រាំពីរឆ្នាំសម្រាប់មុខទំនិញដទៃមួយចំនួន និងមានរយៈពេលបីឆ្នាំ ហើយការចូលជាជាតិមានសម្រាប់ទំនិញមិនសូវមានដទៃមួយភាគ។ ស្បែកជើងក៏បានទទួលដំណាក់កាលសហភាពអឺរ៉ុបវែងបំផុតស្មើនឹងប្រាំពីរឆ្នាំសម្រាប់មុខទំនិញសហភាពអឺរ៉ុបដែលមានដទៃមួយភាគ និងរយៈបីឆ្នាំ ឬការចូលជាជាតិមានសម្រាប់មុខទំនិញដែលមានដទៃមួយភាគទាប។ សហភាពអឺរ៉ុបភាគច្រើនបានផ្តល់ក្រាហ្វិកទូទាត់សម្រាប់ការនាំចេញអង្ករវៀតណាម។ សូមមើល http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/june/tradoc_154622.pdf ។

របស់សហភាពអឺរ៉ុប។ ពេលដែលការលុបបំបាត់ពន្ធលើការនាំចេញនិងសង្ខេបកំណត់ក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង ពាណិជ្ជកម្មសេរី រវាងសហភាពអឺរ៉ុប និងវៀតណាមចូលជាធរមាន វៀតណាមនឹងប្រកួតប្រជែងជាមួយកម្ពុជា ដើម្បីចូលទៅកាន់ទីផ្សារ អឺរ៉ុបដោយសេរីដោយស្មើភាពគ្នា²⁵។

II. ការអភិវឌ្ឍថ្មីៗ

1. ការវិនិយោគ និងការងារនៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់និងវាយនភ័ណ្ឌ

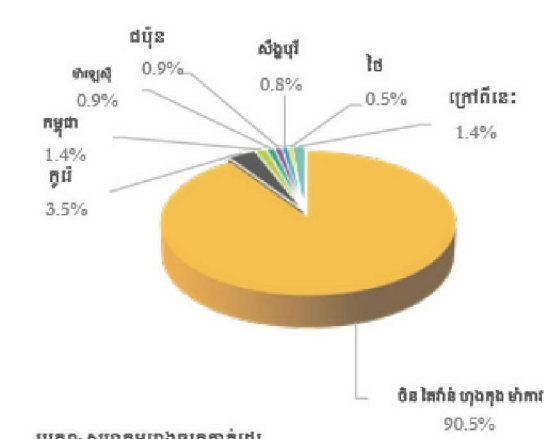
ក. វិនិយោគក្នុងវិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់

តារាង S1: ស្ថានភាពវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសក្នុងវិស័យកាត់ដេរ សម្លៀកបំពាក់និងស្បែកជើង(សន្និធិ)

ឆ្នាំ	សន្និធិ(លាន ដុល្លារ)	បំរែបំរួល(លាន ដុល្លារ)	% នៃចំនួនសរុប
2010	1,548		17.5
2011	1,961	413	17.7
2012	2,659	698	19.0
2013	3,273	614	19.6
2014	3,950	677	20.5

ប្រភព: អង្កេតវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសឆ្នាំ 2014 ដោយធនាគារពិភពលោក

រូប S1: កម្មសិទ្ធិភាពនៃរោងចក្រកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់

ប្រភព: សមាគមរោងចក្រកាត់ដេរ

វិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ បានកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ជាមួយនឹង សមាមាត្រលំហូរចូលវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស យ៉ាងច្រើនទៅក្នុងវិស័យនេះ។ ការវិនិយោគសរុបនៅក្នុង វិស័យនេះបានកើនឡើងដល់ 3,9 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក (តារាង S1) នៅចុងឆ្នាំ 2014 (ទិន្នន័យដែលមានចុងក្រោយ បំផុត)។ ខុសពីបង់ក្លាដែស វិស័យកាត់ដេរនៅកម្ពុជាត្រូវបាន វិនិយោគភាគច្រើនដោយវិនិយោគិនបរទេស ភាគច្រើនមកពី ចិន (រូប S1) ។ ក្នុងចំនួនរោងចក្រសរុបជាង 600 តិចជាង 7 ភាគរយ មានម្ចាស់ហ៊ុនភាគច្រើនជាជនជាតិកម្ពុជា ហើយ មានតែ 5 ភាគរយ នៃរោងចក្រទាំងនោះ ប៉ុណ្ណោះដែលម្ចាស់ ភាគហ៊ុនជាជនជាតិខ្មែរមានកម្មសិទ្ធិ 100 ភាគរយ²⁶ ។ ខណៈ ដែលវិនិយោគផ្ទាល់ពីចិននៅក្នុងវិស័យកាត់ដេរ ហាក់ដូចជា មានទំហំធំ ស្មើនឹង 3,6 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ត្រឹមឆ្នាំ 2014 ទឹកប្រាក់នេះតំណាងតិចជាង 0,8 ភាគរយ នៃការវិនិយោគ សរុបរបស់ចិន ទៅកាន់បរទេស សម្រាប់វិស័យនេះ²⁷។ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនៅក្នុងវិស័យកាត់ដេរ (និងស្បែក ជើង) នៅកំពុងតែកើនឡើង។ អង្កេតមួយកាលពីពេលថ្មីៗអំពី ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (2014) របស់ធនាគារកណ្តាលក៏ បានរកឃើញផងដែរថា ការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងរោងចក្រកាត់ដេរ របស់ចិននៅក្នុងកម្ពុជាគឺជាមូលហេតុចម្បង ធ្វើឲ្យកើនឡើង នូវចំនួនរោងចក្រថ្មីសុទ្ធ។ ដោយសារលក្ខណៈងាយស្រួលរុះ រើនៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ រួមជាមួយនឹងរចនាសម្ព័ន្ធកម្មសិទ្ធិ ដែលមានស្រាប់របស់ពួកគេ គេអាចប្តូរទីតាំងរោងចក្រកាត់ ដេរយ៉ាងឆាប់រហ័ស ពីប្រទេសកម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសដទៃ

²⁵ ការចូលទៅក្នុង EBA មានលក្ខណៈស្វ័យប្រវត្តិ ខុសពី GPS គម្រោង EBA គ្មានការដាក់កំហិតអំពីពេលវេលានោះទេ។ សូមអាន http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/april/tradoc_150983.pdf

²⁶ បទបង្ហាញរបស់សមាគមនិយោជកកាត់ដេរនៅកម្ពុជា ខែ មេសា ឆ្នាំ 2016

²⁷ សន្និធិវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសរបស់ចិនលើវិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់(និងស្បែកជើង) នៅចុងឆ្នាំ 2014 ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណ 3,58 ពាន់លានដុល្លារ (3.95 x 90,5%) (តារាង 1B) ឬប្រមាណជា 0,83 ភាគរយ (3,58 / 430) នៃការវិនិយោគផ្ទាល់សរុបរបស់ចិន ដែលមានទឹកប្រាក់សរុបចំនួន 430 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2000-11 ។ សូមមើល the Transformation of the Clothing Industry in China (ការផ្លាស់ប្តូរនៃឧស្សាហកម្មសម្លៀកបំពាក់នៅប្រទេសចិន) ឯកសារពិភាក្សា BRIA (ឆ្នាំ 2015) ។ ជូនចំនួនរោងចក្រកាត់ដេរវិនិយោគផ្ទាល់ពីចិនក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2012-2014 ចំណែកនេះ នឹងមានទំហំកាន់តែធំៗ។

ទៀតដែលមានលក្ខណៈទាក់ទាញជាង ប្រសិនបើវិស័យនេះពិបាករកប្រាក់ចំណេញ ដោយសារតែការកើនឡើងថ្លៃវត្ថុធាតុដើម ក៏ដូចជាជំនួយថ្លៃ មិនសូវមានការអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្ម ឬក៏ការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ចនៃទីផ្សារនាំចេញចម្បងៗ²⁸។

ខ. ការងារ - ការងារដែលបានបង្កើតដោយវិស័យនេះមានសារៈសំខាន់ចំពោះសេដ្ឋកិច្ច

វិស័យនេះបានបង្កើតការងារថ្មីជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំចំនួន 40.000 នាក់ ឬមួយភាគបួននៃការបង្កើតការងារប្រចាំឆ្នាំសរុបក្នុងរយៈពេល 2010-15 ចំណែកឯចំនួនរោងចក្រកាត់ដេរបានកើនឡើងជាមធ្យម 60 រោងចក្រក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា។ ក្នុងឆ្នាំ2015 ចំនួនការងារសរុបបានឡើងដល់ 522.000 នាក់ ខណៈដែលចំនួនរោងចក្រសរុបគឺ 626 (តារាង S2) ²⁹។ នៅឆ្នាំ 2016 ការងារដែលបានបង្កើតឡើងដោយសារឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ បានកើនឡើងបន្ថែមទៀតភាគច្រើនបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃចំនួនអ្នកមើលការបន្ត ទោះជានៅតែត្រូវបង្កើតឡើងបន្ថែមទៀតថាតើចំនួននៃរោងចក្រកាត់ដេរបានកើនឡើងក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ 2016 ឬយ៉ាងណា³⁰។ វិស័យកាត់ដេរក៏បានរួមចំណែកដោយប្រយោលផងដែរចំពោះការបង្កើតការងារក្នុងផ្នែកលក់រាយពាណិជ្ជកម្ម និងការដឹកជញ្ជូន។

តារាង S2: ការងារនិងរោងចក្រកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់

	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ការងារ ('000)	18	161	284	319	327	360	418	475	522
រោងចក្រកាត់ដេរ	20	190	247	262	300	400	469	558	626

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

2. ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ ចំណែកទីផ្សារផលិតផល និងចំណែកទីផ្សារពិភពលោក

ក. ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់

ផលិតកម្មសម្លៀកបំពាក់ភាគច្រើនសម្រាប់នាំចេញទៅក្រៅប្រទេស។ ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់គឺជាប្រភពរក្សាចិញ្ចឹមប័ណ្ណបរទេសធំបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានចំនួន 6.2 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក (រូប S2) ឬ 72 ភាគរយនៃការនាំចេញទំនិញសរុបក្នុងឆ្នាំ 2015។ ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់បន្តកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស លើកលែងតែនៅក្នុងឆ្នាំ 2009 នៅពេលដែលមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោកប៉ះពាល់ដល់ប្រទេសកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2010-15 ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់គិតជាបរិមាណទឹកប្រាក់បានកើនឡើងក្នុងអត្រាកំណើនមធ្យម 11 ភាគរយ ធៀបនឹងឆ្នាំមុន។ គាំទ្រដោយការពង្រីកទីផ្សារនាំចេញទៅកាន់សហភាពអឺរ៉ុបក្រោមគម្រោងអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្ម "EBA" ការវិលត្រឡប់នៃទីផ្សារការងារដែលមានស្ថេរភាពបង្ក និងការងាកទៅរកផលិតផលដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់³¹ ទំនងជាបានជួយពង្រីកវិស័យនេះ ការជំនះឧបសគ្គក្នុងស្រុក ទោះបីជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកឡើងថ្លៃក្តី។ បរិមាណនាំចេញសម្លៀកបំពាក់នៅតែ

²⁸ ផ្អែកលើ Synthesis Report (របាយការណ៍សំយោង) នៃមិធាន្នា 2016 បង្ហាញដោយសមាគមនិយោជកកាត់ដេរនៅកម្ពុជា ខែ មេសា ឆ្នាំ 2016

²⁹ បើយោងតាមក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម។ ចោះយ៉ាងណាក្តី ប្រភពទិន្នន័យផ្សេងគ្នាបានផ្តល់នូវលេខផ្សេងគ្នានៃចំនួនកម្មករកាត់ដេរនិងចំនួនរោងចក្រ ឧទាហរណ៍ ក្រសួងឧស្សាហកម្មនិងសំបូកម្ម បង្ហាញថាមានរោងចក្រ 780 ក្នុងឆ្នាំ 2015 ដែលមានកម្មករ 747.229 នាក់ ។

³⁰ សមាគមរោងចក្រកាត់ដេរបានឱ្យដឹងថាការបិទរោងចក្រកាត់ដេរមានចំនួនច្រើនជាងការបើកក្នុងអំឡុងឆ្នាំនីមួយៗ 2016។ ប៉ុន្តែកាលពីខែឧសភាឆ្នាំ 2016 ក្រសួងឧស្សាហកម្មនិងសំបូកម្មបានរាយការណ៍ថារោងចក្រកាត់ដេរមានចំនួន 803 មានកម្មករបម្រើការងារចំនួន 764,818 803 នាក់ ឬមានកំណើនចំនួន 17,588 នាក់ ក្នុងរយៈពេល 5 ខែនៃឆ្នាំ 2016។ មានភាពពុំត្រូវគ្នា មួយចំនួនរវាងសេចក្តីរាយការណ៍អំពីចំនួនការងារ និងចំនួនរោងចក្រកាត់ដេរពីសំណាក់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងក្រសួងឧស្សាហកម្ម។

³¹ ខណៈដែលវិស័យកាត់ដេរហាក់ដូចជាប្តូរទៅរកផលិតផលដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ក្នុងឆ្នាំ 2015 ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យមើលផលិតផលនាំចេញលម្អិត និងពិនិត្យមើលផ្លូវដើម្បីបញ្ជាក់ចំណុចនេះ។

រូបលេខ S2: លទ្ធផលខ្ពស់ជាបន្តនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ (លើក

ប្រភព: ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

បន្តជំរុញកំណើននាំចេញ ខណៈការរួមចំណែកពីកំណើនថ្លៃទើបតែចាប់ផ្តើមកើនឡើង (តារាង S3) ។ កំណើនបរិមាណនាំចេញ បានបន្តជំរុញឱ្យមានកំណើននាំចេញសម្លៀកបំពាក់ក្នុង រយៈពេលបួនឆ្នាំកន្លងទៅ រីឯការរួមចំណែកពីកំណើនថ្លៃ ក៏បានជំរុញផងដែរនូវកំណើននាំចេញក្នុងឆ្នាំ 2015 ដែលស្មើនឹង 28ភាគរយ នៃកំណើននាំចេញសម្លៀកបំពាក់សរុបក្នុងឆ្នាំនោះ។ ក្នុងឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ 2016 ខណៈដែលការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ នៅតែបន្តធ្វើឲ្យមានកំណើនទាំងបរិមាណទឹកប្រាក់ និងបរិមាណនាំចេញ ការរួមចំណែកពីកំណើនថ្លៃផលិតផលសម្លៀកបំពាក់ក៏លែងមាន។

តារាង S3: កំណើនបរិមាណ រួមចំណែក 100 ភាគរយ នៃកំណើននាំចេញសរុប នៅក្នុងឆមាសទីមួយ ឆ្នាំ 2016

កំណើនដោយសារ:	2012	(%)	2013	(%)	2014	(%)	2015	(%)	H1 2016	(%)
បរិមាណ	418.0	149.4	573.5	76.2	561.8	121.3	487.2	71.9	299.0	100.0
ថ្លៃ	-138.2	-49.4	178.8	23.8	-98.8	-21.3	190.7	28.1	-0.1	0.0
សរុប	279.9	100.0	752.3	100.0	463.0	100.0	677.9	100.0	298.9	100.0

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ទៅកាន់សហភាពអឺរ៉ុបដែលជាទីផ្សារនាំចេញធំជាងគេបំផុតស្របយក 42 ភាគរយ (ឬ 1,9 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក) នៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់សរុប ហើយបន្តជំរុញកំណើននាំចេញសម្លៀកបំពាក់សរុបរបស់កម្ពុជា។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិកមានចំនួន 31 ភាគរយ (2,6 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក) នៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់សរុបបានឡើងដល់ចំណុចកំពូលរួចទៅហើយ។

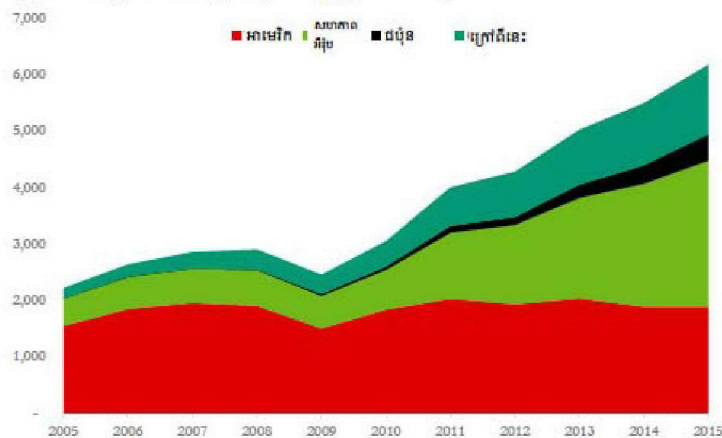
ថ្មីៗនេះ មានកំណើននាំចេញសម្លៀកបំពាក់យ៉ាងច្រើន (រូប S3) ដែលបណ្តាលមកពីការរើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗ នៅក្នុងប្រទេសចម្បងៗ ដែលមានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ ជាពិសេសនៅតំបន់អឺរ៉ុប និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ លទ្ធផលនៃការនាំចេញសំលៀកបំពាក់ត្រូវបានរំពឹងថានឹងនៅតែមានសភាពខ្លាំងក្លាក្នុងឆ្នាំ 2016 ក្នុងពេលបន្តមានកំណើនខ្ពស់នៃការនាំចូលកំណាត់ ដែលជាវត្ថុធាតុដើមចម្បងសម្រាប់ការផលិតសម្លៀកបំពាក់។

ខ. ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់

ខុសពីវៀតណាម ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរនៅកម្ពុជាមិនត្រូវបានកសាងលើឧស្សាហូបនីយកម្មវាយនភណ្ឌជំនួសការនាំ ចូលទំនិញពីមុននោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវបានបង្កើតឡើងស្ទើរតែទាំងស្រុង ពីការហូរចូលក្រុមហ៊ុនបរទេស³²។ ខ្សែសង្វាក់សម្លៀកបំពាក់ដែលខ្វះផ្នែកដើមខ្សែ និងផ្នែកចុងក្រោយ ការផលិតនោះនៅតែតម្រូវឲ្យឧស្សាហកម្មនេះ ផ្តោតលើដំណាក់កាល កាត់-ដេរ-តម្រឹម (CMT) ដែលត្រូវនាំចូលវត្ថុធាតុដើមស្ទើរតែទាំងអស់ ហើយភាគច្រើននាំចូលពីប្រទេសចិន។ ដូច្នេះយ៉ាងណាក៏ដោយ ខណៈដែលកម្ពុជាដំណើរការ ក្នុងខ្សែសង្វាក់តម្លៃសាកល ភាគច្រើនកម្ពុជាបានត្រឹមតែ

³² Challenges to the Cambodian Garment Industry in the Global Garment Value Chain- បញ្ហាប្រឈមចំពោះឧស្សាហកម្មកម្ពុជាក្នុងខ្សែសង្វាក់តម្លៃសម្លៀកបំពាក់ពិភពលោក (2009), Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies (RCAPS), Ritsumeikan Asia Pacific University.

រូប S3 : ក្នុងចំណោមទីផ្សារនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ធំជាងគេ ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប កំពុងកើនឡើង (រួមចំណែក 60% នៃកំណើនសរុបនៅក្នុងឆ្នាំ 2015) ចំណែកទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិកនីមួយៗ (លានដុល្លារអាមេរិក)

ប្រភព: អាជ្ញាធរកម្ពុជា

• ការនាំចូលរបស់សហភាពអឺរ៉ុប

ផលិតផលលើគេទាំងដប់មានចំនួនប្រហែល 84 ភាគរយនៃការនាំចេញសរុបរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប រួមមាន៖ សម្លៀកបំពាក់ចាក់ដោយអំបោះឡែន អាវចាក់ អាវកាក់ ឈុតសម្លៀកបំពាក់ស្រ្តី រូប សំពត់ខ្លី ខោខ្លី/អាវក្នុង អាវយឺត ខោអាវទ្រនាប់ ខោស្លីប ឈុតភក្តី រូបរូតទឹក អាវម៉ង់តូ អាវគ្រប ឈុតកីឡាដៃវែងជើងវែង និងឈុតផ្សេងទៀត (តារាង S 4) ។

តារាង S4: ផលិតផលសំខាន់ៗនាំចេញទៅទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប និងចំណែកទីផ្សារ (ភាគរយ)

លេខព្រំប្រទល់							
សូនដុម	ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់សំខាន់ៗទាំង 10 មុខ	2010	2011	2012	2013	2014	2015
6110	អាវយឺតដៃខ្លី អាវងារអាវក្រៅ វាល វាចាក់ប្រឡាក់ក្រឡា	41.4	38.4	28.3	25.7	23.8	22.0
6104	សំពត់អាវសម្លៀកបំពាក់ស្រ្តី សំពត់ខ្លី និងខោអាវក្នុងប្រឡាក់ក្រឡាឬចាក់	10.6	12.6	12.0	12.7	14.1	15.0
6109	អាវយឺតដៃខ្លី ខោអាវរៀម អាវកាក់ ចាក់ប្រឡាក់ក្រឡា	11.0	12.0	13.2	11.8	13.1	12.0
6204	សំពត់អាវងារសម្លៀកបំពាក់ស្រ្តី សំពត់ខ្លី និងខោអាវក្នុង	0.8	1.4	1.6	10.5	9.8	11.7
6203	ខោអាវបុរស អាវងារ ខោជើងវែង វាល វា និងខោអាវក្នុង	3.3	4.5	3.7	10.7	9.7	9.1
6205	អាវបុរស	1.4	1.3	1.6	2.7	3.0	2.9
6108	ខោអាវក្នុង ខោទ្រនាប់ សម្លៀកបំពាក់ភក្តី រូបរូតទឹក វាល វាចាក់ប្រឡាក់ក្រឡា	1.0	1.0	1.6	2.2	2.7	2.9
6102	អាវម៉ង់តូស្រ្តី អាវគ្រប វាល វាចាក់ប្រឡាក់ក្រឡា o/t of hd 61.04	2.8	4.6	6.0	3.5	3.8	2.8
6112	ខោអាវកីឡាជើងវែងដៃវែងខោអាវស្លីបីគីឡូចាក់ប្រឡាក់ក្រឡា	2.6	4.2	8.5	2.3	2.6	2.7
6103	ខោអាវបុរសអាវងារខោជើងវែង វាល វាខោក្នុងចាក់ប្រឡាក់ក្រឡា	2.9	2.8	2.4	1.8	2.1	2.4
Total share (%)		77.8	82.8	78.9	83.9	84.7	83.5

ប្រភព: UN COMTRADE

ផ្គត់ផ្គង់ដើម និងផ្នែកខ្លះនៃផ្គត់ផ្គង់ដើមនាំចូលទៅជាផលិតផលសម្រេចសម្រាប់ ការនាំចេញប៉ុណ្ណោះ។ ដំណាក់កាល កាត់-ដេរ-តម្រឹមនៃការផលិត ត្រូវបានពិនិត្យឃើញថាមិនតម្រូវឲ្យមានហិរញ្ញវត្ថុ និងបច្ចេកវិទ្យាច្រើនឡើយលើយជាទូទៅ ចំណេញតិចជាងដំណាក់កាលផ្សេងៗទៀត³³។ លើសពីនេះទៅទៀត សម្លៀកបំពាក់ដែលកម្ពុជានាំចេញទៅកាន់សហភាពអឺរ៉ុប និងសហរដ្ឋអាមេរិក មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា។ ផលិតផលប្រាំបីនៃផលិតផល នាំចេញចម្បងក្រោមលេខកូដនៃប្រព័ន្ធសុខុមនីយកម្ម (HS) គឺដូចគ្នា។

³³ From downturn to recovery: Cambodia's garment sector in transition- ពីការស្រុតចុះទៅកាន់ការរើបឡើងវិញ វិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់កម្ពុជាក្នុងអន្តរកាល, ILO, 2011

• **ការនាំចូលរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក**

ផលិតផលលើគេទាំងដប់មានចំនួនប្រហែល 80 ភាគរយនៃការនាំចេញសរុបរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក រួមមាន៖ សម្លៀកបំពាក់ចាក់ដោយអំបោះផ្សេងៗ អាវចាក់ អាវកាត់ ឈុតសម្លៀកបំពាក់ស្រ្តី រ៉ូប សំពត់ខ្លី ខោខ្លី/អាវក្នុង អាវយឺត ខោអាវទ្រនាប់ ខោស្លីប ឈុតក្រី រ៉ូបតូចទឹក អាវម៉ង់តូ អាវគ្រប ឈុតកីឡាដៃវែងជើងវែង និងឈុតផ្សេងទៀត (តារាង S5)។ មានផលិតផលពីរប៉ុណ្ណោះដែលស្ថិតផលិតផលដប់មុខលើគេ ពោលគឺសម្លៀកបំពាក់ទារក (លេខកូដ HS 6111) និងខោស្លីបបុរស ឈុតក្រី រ៉ូបតូចទឹក ។ល។ (លេខកូដ HS 6107) មិនមែនជាផលិតផលដប់លើគេ នៅទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុបឡើយ។ ផលិតផលពីរផ្សេងទៀតដែលមាននៅក្នុងផលិតផលដប់មុខលើគេនៅទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុបគឺអាវបុរស (លេខកូដ HS 6205) និងអាវម៉ង់តូស្រ្តី អាវគ្រប (លេខកូដ 6102 HS) មិននៅក្នុងចំណោមផលិតផលដប់មុខលើគេក្នុងទីផ្សារអាមេរិកឡើយ។

តារាង S5: ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់សំខាន់ៗនាំចេញទៅទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក (ចំណែកទីផ្សារគិតជា %)

លេខកូដប្រព័ន្ធសុទ្ធមុខ	ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់សំខាន់ៗទាំង 10 មុខ	2010	2011	2012	2013	2014	2015
6110	អាវយឺតដៃខ្លី អាវងារអាវក្រៅ ។ល។ ចាក់ឬប្រចាក់ក្រឡា	20.3	21.7	20.8	20.8	19.5	18.5
6104	សំពត់អាវសម្លៀកបំពាក់ស្រ្តីសំពត់ខ្លី និងខោអាវក្នុងប្រចាក់ក្រឡាឬចាក់	11.0	11.0	12.0	12.7	13.4	13.4
6111	សម្លៀកបំពាក់ទារក ប្រចាក់ក្រឡាឬចាក់	3.4	4.1	4.7	6.6	8.2	8.8
6204	សំពត់អាវអាវងារសម្លៀកបំពាក់ស្រ្តីសំពត់ខ្លី និងខោអាវក្នុង	13.9	12.6	11.0	8.8	8.0	8.7
6108	ខោអាវក្នុង ខោទ្រនាប់ សម្លៀកបំពាក់ក្រី រ៉ូបតូចទឹក ។ល។ ចាក់ឬប្រចាក់ក្រឡា	7.0	7.5	7.2	8.0	8.6	8.7
6203	ខោអាវបុរស អាវងារ ខោជើងវែង ។ល។ និងខោអាវក្នុង	9.5	9.3	9.5	9.7	7.8	6.7
6109	អាវយឺតដៃខ្លី ខោអាវរៀម អាវកាត់ ចាក់ឬប្រចាក់ក្រឡា	5.4	4.8	5.4	5.0	4.7	5.1
6107	ខោក្នុងបុរស សម្លៀកបំពាក់ក្រី ខោអាវតូចទឹកបុរស ។ល។ ចាក់ឬប្រចាក់ក្រឡា	4.0	2.8	2.9	3.3	3.8	4.1
6103	ខោអាវបុរសអាវងារខោជើងវែង ។ល។ ខោក្នុងចាក់ឬប្រចាក់ក្រឡា	2.5	2.1	2.1	2.5	3.0	3.7
6112	ខោអាវកីឡាជើងវែងវែង ខោអាវស្លីបីគីឡូចាក់ឬប្រចាក់ក្រឡា	2.0	1.9	2.5	2.5	2.8	2.8
ចំណែកសរុប (%)		79.0	77.9	78.0	79.9	79.9	80.4

ប្រភព: UN COMTRADE

ដូចបានឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងតារាង S4 និង S5 ខាងលើ រយៈពេលប្រាំឆ្នាំកន្លងមកការវិវត្តន៍នៃផលិតផលទាំងដប់លើគេនេះហាក់ដូចជាចង្អុលទៅរកការកើនឡើងនូវចំណែកនៃផលិតផលស្មុគស្មាញនិងមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់។ ជាពិសេសសម្រាប់ទីផ្សារទាំងសហភាពអឺរ៉ុប និងអាមេរិក គេឃើញមានកំណើនសម្លៀកបំពាក់ស្រ្តី (HS 6104) រួមទាំង សម្លៀកបំពាក់ក្នុងរបស់ស្រ្តី (HS 6108) និងមុខទំនិញមិនស្មុគស្មាញ (HS 6110) បម្រើទាំងបុរសនិងស្រ្តី។ សម្រាប់ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប ទំនិញរបស់ស្រ្តីមានទម្រង់អំបោះចាក់ ឬសម្លៀកបំពាក់ផ្គុំប្រទាក់ក្រឡាគ្នាគ្រោមលេខកូដ HS 61 (មានបង្ហាញនៅក្នុងប្រអប់លេខ 1 ស្តីពីការនាំចេញវាយនភ័ណ្ឌនិងទំនិញសម្លៀកបំពាក់ - កម្ពុជាគឺជាគូប្រកួតប្រជែងរឹងមាំមួយចំពោះ វៀតណាមក្នុងទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប) កំពុងរីកចម្រើនលឿនជាងទំនិញសម្លៀកបំពាក់របស់បុរស ខណៈសម្រាប់ទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក សម្លៀកបំពាក់ទារកកំពុងរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស។

មុខទំនិញលក់រាយម៉ាកល្បីៗមានប្រភពមកពីប្រទេសកម្ពុជា រួមមានក្រុមហ៊ុន H&M, Nike, Levi, Old Navy, Adidas, Calvin Klein, Gap, Puma, Clarks, Marks and Spencer, Tesco, Inditex, N Brown Group, Tchibo, Next, New Look, C&A, Walmart និងច្រើនទៀត³⁴ ។

³⁴ ព្រឹត្តិបត្រកម្ពុជា ដោយ Gillian Kane Facts on Cambodia's Garment Industry (ទិន្នន័យស្តីពីឥស្សាហកម្មកាត់ដេរកម្ពុជា)

3. ប្រាក់ឈ្នួល លទ្ធផលចំពោះមុខ យែនឌ័រ

ក. ប្រាក់ឈ្នួល

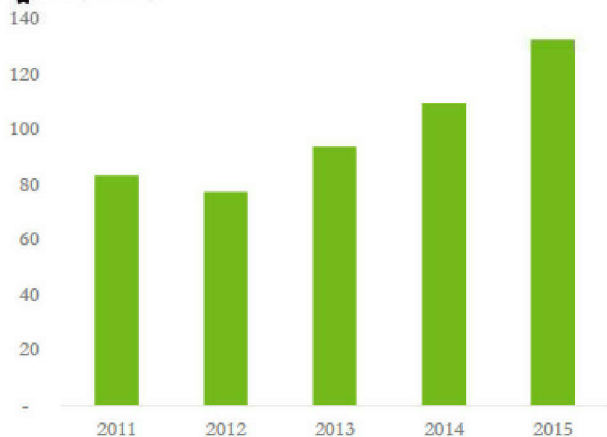
ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាក្នុងវិស័យកាត់ដេរបានកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងរយៈពេលបួនឆ្នាំកន្លងមក ជាមធ្យមមានកំណើន 23,1 ភាគរយក្នុងអំឡុងពេល 2012-14 នៅពេលដែលប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាបានកើនឡើងដល់ 140 ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយខែក្នុងឆ្នាំ 2016 ពីចំនួន 61,0 ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយខែក្នុងឆ្នាំ 2012 (តារាង S6)។ ភាពចលាចលកម្លាំងពលកម្មរីករាលដាលដែលបានកើតឡើងនៅចុងឆ្នាំ 2013 និងដើមឆ្នាំ 2014 ហាក់ដូចជាបានដាក់សម្ពាធឱ្យមានកំណើនប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមានៅក្នុងឆ្នាំ 2014 និងឆ្នាំ 2015។ ជាចំណែកមួយនៃ ផសស ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាក្នុងវិស័យកាត់ដេរកំពុងកើនឡើង ឡើងដល់ 133 ភាគរយនៅឆ្នាំ 2015 (រូប S4)។ ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាប្រទេសវៀតណាម និងបង់ក្លាដែសក៏កំពុងកើនឡើងផងដែរ ប៉ុន្តែក្នុងកម្រិតមួយទាបជាងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (តារាង S7)។ ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាជាចំណែកនៃផសស ក្នុងប្រទេសវៀតណាមស្មើ 78 ភាគរយ ចំណែកនៅបង់ក្លាដែសស្មើនឹង 67 ភាគរយ។ វិស័យកាត់ដេរមានចំនួនភាគច្រើននៃការងារដែលទទួលបានប្រាក់ឈ្នួលនៅប្រទេសកម្ពុជា និងជាវិស័យផ្លូវការដែលធំជាងគេនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។

តារាង S6: ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាក្នុងវិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់បានកើនឡើងពីឆ្នាំ 2013-15

ឆ្នាំ	ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា (ដុល្លារ/ខែ)	ចំណែក (ធៀបឆ្នាំមុន- %)
2008	56	0.0
2009	56	0.0
2010	61	8.9
2011	61	0.0
2012	61	0.0
2013	80	31.1
2014	100	25.0
2015	128	28.0
2016	140	9.4

ប្រភព: ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ

រូប S4: ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាប្រទេសកម្ពុជាភាគរយនៃផសសកំពុងកើនឡើងដែរ (ភាគរយ)

ប្រភព: WDI និងអាជ្ញាធរកម្ពុជា

ប្រាក់ឈ្នួលប៉ាន់ស្មានសរុបដែលបានទូទាត់ឱ្យកម្មករកាត់ដេរនៅក្នុងប្រទេសទាំងមូលមានតម្លៃប្រហែល 1.2 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយឆ្នាំ។ ការងារនិងប្រាក់បង្វែរទៅកាន់ផ្ទះសម្បែងរបស់ពួកគេពីក្រុមស្ត្រីជនបទដ៏ច្រើនដែលមានកម្រិតវប្បធម៌តិចតួច ហើយបានក្លាយខ្លួនកម្មករកាត់ដេរមានបច្ច័យយ៉ាងច្រើនក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។

តារាង S7: ការវិវត្តន៍នៃប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមានៅវៀតណាមនិងបង់ក្លាដែស

ដុល្លារអាមេរិក/ខែ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
វៀតណាម ^{1/}	54-72	56-80	65-95	80-112	90-128	96-138	107-156
បង់ក្លាដែស ^{2/}	25	39	39	68	68	68	68

ប្រភព: អង្គការពលកម្មពិភពលោក សភាអាមេរិក វៀតណាម និងប្រភពផ្សេងៗទៀត។

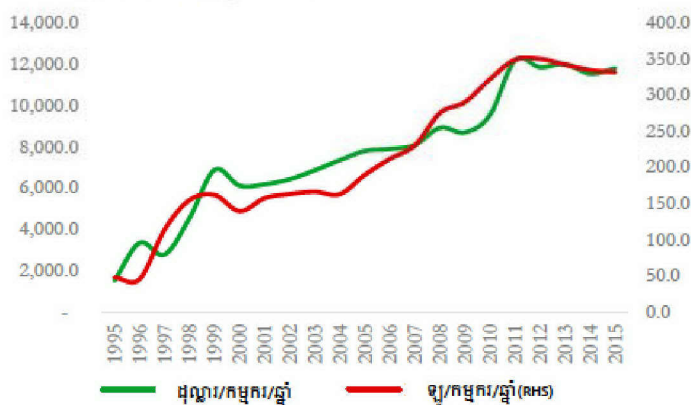
1/ វិស័យឯកជនទាំងអស់: ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាប្រទេសវៀតណាមត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាបួនតំបន់ផ្សេងគ្នា: តំបន់ទី 1 គឺខ្ពស់បំផុត គ្របដណ្តប់តំបន់ទីក្រុង ដូចជាទីក្រុងហាណូយនិងទីក្រុងហូជីមិញ; តំបន់ទី 2 មានតំបន់ជាយក្រុង; តំបន់ទី 3 មានតំបន់ជនបទ; តំបន់ទី 4 គឺតំបន់ដែលនៅសេសសល់ (តំបន់ជនបទភាគច្រើន), ចាប់បំផុត។ កូរ៉េខាងលើនេះតំណាងឱ្យតំបន់ចាប់បំផុត (តំបន់ 4) និងតំបន់ខ្ពស់បំផុត (តំបន់ទី 1) នៃតំបន់ទាំងបួន។

2/ វិស័យកាត់ដេរ។ ក្នុងករណីជាច្រើន ប្រាក់បង្កើនក្នុងខែកុលា វិជ្ជាកា ឬខែឆ្នាំ

ខ. លទ្ធផលនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ប្រចាំឆ្នាំ

សំខាន់ត្រូវពិនិត្យផលិតភាពនៅក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី គេលំបាកវាស់ស្ទង់ផលិតភាពដោយសារគ្មានទិន្នន័យផលិតកម្មសរុប និងទិន្នន័យការងារសរុប³⁵។ ការប្រើប្រាស់បរិមាណ (និងតម្លៃជាប្រាក់) ធ្វើជាតំណាងផលិតភាពអាចត្រូវបានវាស់ដោយប្រើប្រាស់ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់សរុបជាបរិមាណ (និងជាតម្លៃទឹកប្រាក់) និងចំនួនសរុបនៃកម្មកររោងចក្រកាត់ដេរដែលផលិតសម្លៀកបំពាក់។ ទាំងបរិមាណនិងតម្លៃជាទឹកប្រាក់នៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ក្នុងពេលកម្ពុជាមានទំនោរធ្លាក់ចុះក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2013-15។ តាមការវាយការណ៍របស់សមាគមរោងចក្រកាត់ដេរនៅកម្ពុជា³⁶ ការធ្លាក់ចុះនេះ មួយផ្នែកអាចបណ្តាលមកពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃការទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្មមិនល្អជាមួយភាពចលាចលនៃការងារដែលរីករាលដាលនៅក្នុងឆ្នាំ 2013 និងឆ្នាំ 2014 ធ្វើឲ្យខាតយ៉ាងច្រើនដល់ការផលិតសម្លៀកបំពាក់ និងការថយចុះការបន្ថែមម៉ោង ។

រូប ៥៥: បរិមាណនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ (និងតម្លៃជាទឹកប្រាក់) ក្នុងកម្មករម្នាក់ៗនៅទ្រង់ចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2011 មក

ប្រភព: ការវាស់ស្ទង់របស់ធនាគារពិភពលោក

គ. យែនឌ័រ

ដោយសារឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ កម្ពុជាបានមានលទ្ធភាពដាក់បញ្ចូលស្ត្រី ទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលមានផលិតភាព និងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រព័ន្ធ។ ឧស្សាហកម្មនេះគឺជាវិស័យផ្តល់ការងារចម្បងក្នុងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រព័ន្ធដោយបាននាំមកនូវកម្មករក្រៅប្រព័ន្ធរាប់សែននាក់ដែលភាគច្រើនជាស្ត្រីដែលមានការអប់រំតិចតួច ភាគច្រើនធ្វើការក្នុងវិស័យកសិកម្ម ឲ្យចូលរួមនៅក្នុងការងារកម្មន្តសាលាក្នុងប្រព័ន្ធ។ ស្ត្រីមកពីគ្រួសារដែលមានសមាជិកច្រើននាក់មកពីតំបន់ជនបទនាំគ្នាធ្វើចំណាកស្រុកទៅធ្វើការជាកម្មកររោងចក្រកាត់ដេរដោយសារហេតុផលសេដ្ឋកិច្ចមានប្រមាណជា 90

ភាគរយនៃចំនួនកម្មកររោងចក្រកាត់ដេរសរុប។ ប្រាក់ឈ្នួលបានផ្តល់ឱកាសឱ្យពួកគេមិនត្រឹមតែបង្កើនប្រាក់ចំណូលនិងធ្វើឲ្យពួកគេមានឯករាជ្យភាពផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានទ្រទ្រង់ដល់គ្រួសារនៅឯភូមិស្ថានរបស់ពួកគេ និងធ្វើប្រាក់ឲ្យបងប្អូនពួកគេបានទៅសាលារៀនផងដែរ។ ដូច្នេះតួនាទីរបស់ស្ត្រីកម្មករកាត់ដេរមិនត្រូវបានមើលស្រាលឡើយ។ សម្រាប់ស្ត្រីភាគច្រើន ការធ្វើការងារនៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរប្រហែលជាបទពិសោធន៍លើកដំបូងរបស់ពួកគេនៃការងារក្នុងប្រព័ន្ធហើយមើលទៅ³⁷។ ការយល់ដឹងអំពីស្ថានភាពការងារ រួមមានសិទ្ធិទទួលបានការសម្រាកពេលឈឺថ្កាត់ សម្រាកមាតុភាពប្រចាំឆ្នាំដែលដែលទទួលបានប្រាក់ ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការងារប្រាកដជាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការលើកកម្ពស់ទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្ម³⁸ ។

³⁵ ការសិក្សាពោធិ៍និម្មិតរបស់ប្រទេសដែលមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធក្នុងពេលខាងមុខនឹងព្យាយាមគណនា

³⁶ សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើល <http://www.gmac-cambodia.org/default-31-12-14.php>

³⁷ បញ្ហាស្ត្រីនិងអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងសហគមន៍នៅឧស្សាហកម្មកម្ពុជា (2011), អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ

³⁸ ក្នុងមួយបុគ្គលិកពេញម៉ោងទទួលបានចំនួនថ្ងៃឈប់សម្រាកចំនួន 1,5 ថ្ងៃនៃថ្ងៃឈប់សម្រាកប្រចាំឆ្នាំ។ ត្រូវជា 18 ថ្ងៃ ក្នុងមួយឆ្នាំ។ ច្បាប់ការងារមិនត្រូវឱ្យទូទាត់នៅពេលឈប់សម្រាកដោយមានផ្ទៃក្រហម ប៉ុន្តែតាមបន្ទាប់ពីគោលនយោបាយនៃក្រសួងទទួលបន្ទុកវិស័យការងារ និងយោជន៍ក្រៅប្រព័ន្ធទូទាត់ប្រាក់ឈប់សម្រាកដោយផ្ទៃក្រហមទៅ៖ (i) ផ្តល់ប្រាក់ 100 ភាគរយនៃប្រាក់ឈ្នួលក្នុងអំឡុងពេលថ្ងៃទីមួយនៃការឈប់ដោយសារផ្ទៃក្រហម (ii) ផ្តល់ប្រាក់ 60 ភាគរយនៃប្រាក់ឈ្នួលក្នុងអំឡុងពេលថ្ងៃទីពីរនិងទីបី និង (iii) ការឈប់សម្រាកគ្មានប្រាក់ឈ្នួលចំពោះថ្ងៃទីបួនរហូតដល់ថ្ងៃទីប្រាំមួយ។ និយោជកត្រូវផ្តល់ឱ្យបុគ្គលិកដែលសម្រាកក្នុងចំនួន 90 ថ្ងៃ (3 ខែ) នៃការសំរាកមាតុភាព។ និយោជកត្រូវទូទាត់ប្រាក់ឱ្យបុគ្គលិកដែលយ៉ាងហោចណាស់មានអតិបរមាភាពការងាររយៈពេលមួយឆ្នាំចំនួនពាក់កណ្តាលប្រាក់ឈ្នួល និងអត្ថប្រយោជន៍របស់ពួកគេ ក្នុងអំឡុងពេលឈប់សំរាកមាតុភាពចំនួន 90 ថ្ងៃ។ សូមមើល. See <http://betterwork.org/cambodia/wp-content/uploads/2013/05/Cambodian-Labour-Law-Guide-English-2013.pdf>

ការរស់នៅក្នុងទីក្រុងធំៗដែលមានរោងចក្រកាត់ដេរហាក់ដូចជាត្រូវចំណាយខ្ពស់។ ខណៈដែលប្រាក់ឈ្នួលកំពុងកើនឡើង កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរភាគច្រើន នៅតែមិនអាចមានលទ្ធភាពឲ្យកូនរស់នៅជាមួយពួកគេឡើយ ដោយសារត្រូវចំណាយខ្ពស់លើការស្នាក់នៅ និងលើការថែទាំកុមារ។ ជាញឹកញយកុមារត្រូវបានបង្ខំឱ្យទៅរស់នៅជាមួយជីដូនជីតានៅក្នុងភូមិកំណើតរបស់ពួកគេ។ កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរដែលមានកូន តាមធម្មតាចំណាយ ប្រមាណជា 50 ភាគរយច្រើនជាងកម្មករនៅលីវ គឺចំណាយលើការរស់នៅ និងចំណាយអប់រំ³⁹។

ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ 2002 បេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គមបានគាំទ្រដល់កម្មករកាត់ដេរនិងសមាជិករបស់ខ្លួន⁴⁰។ បច្ចុប្បន្ននេះគម្រោងសំខាន់ពីរ ធានារ៉ាប់រងហានិភ័យការងារ និងការធានារ៉ាប់រងវេជ្ជសាស្ត្រ កំពុងដំណើរការដែលមានសមាជិកចូលរួមជាងមួយលាននាក់ ក្នុងនោះសមាជិកដែលធ្វើការក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងឧស្សាហកម្មដែលទាក់ទងនឹងកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់មានចំនួនជិតមួយលាននាក់។ ចំពោះគម្រោងធានារ៉ាប់រងហានិភ័យការងារនិយោជកត្រូវបានតម្រូវឲ្យរួមចំណែក 0,8 ភាគរយនៃប្រាក់ឈ្នួលប្រចាំខែមធ្យមរបស់កម្មករ ចំណែកឯគម្រោងធានារ៉ាប់រងវេជ្ជសាស្ត្រទទួលបានការរួមចំណែកស្មើគ្នា 1,3 ភាគរយ នៃប្រាក់ឈ្នួលមធ្យមប្រចាំខែរបស់កម្មករពីកម្មករ និងពីនិយោជក។

III. ការរួមចំណែកចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ច

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំដែលមានស្ថិរភាពជាមធ្យម 7,6 ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្សរ៍នឹងមិនអាចសម្រេចបានដោយគ្មានការចូលរួមចំណែកយ៉ាងច្រើនពីវិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ ដែលជាក្បាលម៉ាស៊ីនមួយក្នុងចំណោមក្បាលម៉ាស៊ីនចម្បងៗនៃកំណើន។ ជាពិសេស វិស័យកាត់ដេរ (និងស្បែកជើង) បានរួមចំណែកជាមធ្យមជាង 2 ភាគរយចំពោះអត្រាកំណើនពិតប្រចាំឆ្នាំក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 1995-2015 (រូបលេខ 7)។ វិស័យនេះមានចំនួនប្រហែល 12 ភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបរបស់ប្រទេស និងបង្កើតបានចំណូល 6.2 \$ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកពីការនាំចេញ (76 ភាគរយនៃការនាំចេញសរុបនៅក្នុងឆ្នាំ 2015) មានចំណែកធំបំផុតនៃប្រាក់ចំណូលរូបិយប័ណ្ណបរទេសរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ដើម្បីរកឱ្យឃើញនូវទំហំនៃការរួមចំណែកពីវិស័យកាត់ដេរនេះ (ក៏ដូចជាពីវិស័យឧស្សាហកម្ម) ចំពោះកំណើនលទ្ធផល និងកំណើនការងារ ការបំបែកនេះប្រព្រឹត្តទៅដូចខាងក្រោម។

1. ការបំបែកកំណើនលទ្ធផលនិងកំណើនការងារ⁴¹

ដោយប្រើអង្កេតសេដ្ឋកិច្ចសង្គមកិច្ចកម្ពុជា គណនីជាតិ និងទិន្នន័យការងារផ្នែកសម្លៀកបំពាក់ និងស្បែកជើង ការបំបែកកំណើនតម្លៃបន្ថែម និងការងារតាមវិស័យត្រូវបានអនុវត្តក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 1995-2015។ បន្ទាប់មកបែងចែកជាបី អនុដំណាក់កាល 1995-2000, 2000-09 និង 2009-15 ដើម្បីពិនិត្យមើលឲ្យបានច្បាស់ទៅលើការវិវត្តន៍នៃការផ្លាស់ប្តូរដែលមានលក្ខណៈជារចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងអនុដំណាក់កាលនីមួយៗ។ ដោយសារចំណាត់ថ្នាក់ដែលមានស្រាប់នៅក្នុងគណនីជាតិមិនអនុញ្ញាតឱ្យបំបែកវិស័យកាត់ដេរនិងស្បែកជើងបាន ផ្នែកទាំងពីរនេះត្រូវបានវិភាគជាវិស័យតែមួយ⁴²។

³⁹ ផ្អែកលើកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយកម្មករនិងសហជីពកាត់ដេរ។
⁴⁰ បសស ដំណើរការដោយគណៈអភិបាលដឹកនាំដោយគណៈមកពីក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈដែលមានការចូលរួមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងសុខាភិបាល និងកម្មករខ្លួនឯង។ សូមមើល <http://www.nssf.gov.kh> for more details
⁴¹ ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើល <http://globalpractices.worldbank.org/mfm/Pages/SitePages/Growth%20Analysis%20Tools.aspx>
⁴² វិស័យផលិតស្បែកជើងមានទំហំតូច មានទឹកប្រាក់នាំចេញសរុបតិចជាង 100 លានដុល្លារអាមេរិក មុនដល់ឆ្នាំ 2010 ខណៈដែលទឹកប្រាក់នាំចេញសម្លៀកបំពាក់សរុបបានកើនឡើងដល់ សហរដ្ឋ 2,5 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ 2010។ ចោះយ៉ាងណាក្តី ទឹកប្រាក់នាំចេញនៃវិស័យស្បែកជើង បានកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ឡើង ដល់ 660 លានដុល្លារអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ 2015។
⁴³ អំឡុងពេលទុសភាបតិចៈ 1996-2013 សម្រាប់រៀបចំការងារ និង 1996-2010 សម្រាប់ឡាវ ដោយសារត្រូវបានទិន្នន័យរបស់ប្រទេសទាំងពីរនៅក្នុង WDI

ក. អំឡុងពេលសិក្សាទាំងមូលពីឆ្នាំ1995-2015

វិស័យកាត់ដេរ (និងស្បែកជើង) បានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ដល់កំណើនពិត ដែលមានចំនួនប្រហែល 30 ភាគរយនៃកំណើនពិតក្នុងអំឡុង 20 ឆ្នាំកន្លងមក។ វិស័យនេះបានរួមចំណែក 2,2 ភាគរយនៃអត្រាកំណើនពិត 7,7 ភាគរយ (រូប S6) ខណៈដែលការរួមចំណែកនៃវិស័យឧស្សាហកម្មទាំងមូលមានចំនួន 2,8 ភាគរយ⁴³ ។

ចំពោះកំណើនការងារវិញ ការរួមចំណែករបស់វិស័យកាត់ដេរ (និងស្បែកជើង) មានតិចតួចស្មើនឹង 0,7 ភាគរយ (រូប S7) ។ អត្រានេះស្មើនឹងមួយភាគបួននៃកំណើនការងារសរុបក្នុងអំឡុងពេលនេះ ដែលមានកំរិតខ្ពស់បង្អស់ក្នុងកម្រិត 2,7 ភាគរយ ចំណែកវិស័យឧស្សាហកម្មនេះទាំងមូលបានរួមចំណែកស្មើ 1,9 ភាគរយ។

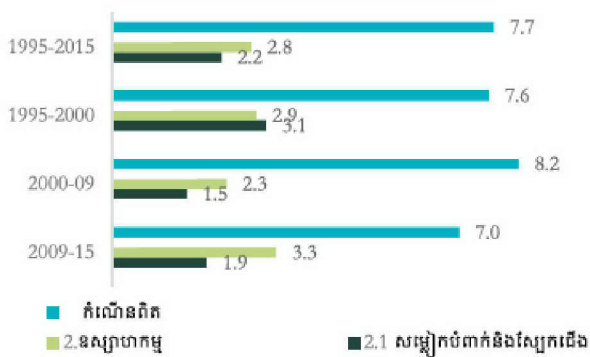
ខ. អនុដំណាក់កាល

លទ្ធផលអនុវត្តបានក្នុងអនុដំណាក់កាល 1995-2000៖ **ការរួមចំណែកដោយវិស័យកាត់ដេរចំពោះកំណើនពិតមានទំហំធំជាងគេបំផុតក្នុងចំណោមអនុដំណាក់កាលទាំងបី។** ចំណុចនេះឆ្លុះបញ្ចាំងពីការរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ ទោះបីជាពីកម្រិតយ៉ាងទាប មានកំណើនជាមធ្យម 84 ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំក្តី។ ក្នុងអំឡុងពេលនេះវិស័យកាត់ដេរមានចំនួន 3,1 ភាគរយ នៃកំណើនពិត 7,6 ភាគរយ។ តួលេខនេះជាការរួមចំណែកលើសការរួមចំណែកនៃវិស័យឧស្សាហកម្មទាំងមូលដែលមានចំនួនតែ 2,9 ភាគរយប៉ុណ្ណោះ។ **ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការរួមចំណែកក្នុងវិស័យកាត់ដេរចំពោះកំណើនការងារអំឡុងអនុដំណាក់កាលនេះនៅតែមានកម្រិតទាបត្រឹមតែ 0,8 ភាគរយប៉ុណ្ណោះ** (ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងអំឡុងពេលសិក្សាទាំងមូល) នៃកំណើនការងារសរុប ក្នុងអំឡុងអនុដំណាក់កាលនេះ ដែលមានកម្រិតខ្ពស់បំផុតស្មើនឹង 3,7 ភាគរយ។

ការធ្លាក់ចុះនៅក្នុងអនុដំណាក់កាល-2000-09៖ វិស័យកាត់ដេរនិងស្បែកជើងបានរួមចំណែកតិចបំផុតដោយសារការធ្លាក់ចុះមួយផ្នែកធំនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ក្រោយពេលមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក 2008-09 ត្រឹម 1,5 ភាគរយ ចំពោះកំណើនពិត ខណៈក្នុងអនុដំណាក់កាលនេះ កំណើនពិតកើនឡើងលឿនបំផុតដល់ 8,2 ភាគរយ។ **វិស័យកាត់ដេរបានរួមចំណែកយ៉ាងតិច 0,2 ភាគរយនៃកំណើនការងារសរុប 2,6 ភាគរយ។**

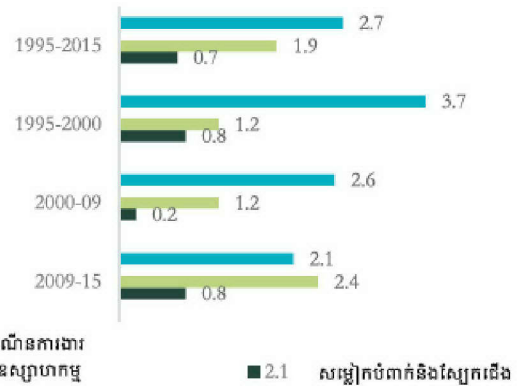
ការងើបឡើងវិញនៅក្នុងអនុដំណាក់កាល-2009-15៖ **វិស័យកាត់ដេរនិងស្បែកជើងបានរួមចំណែកច្រើនគួរឲ្យកត់សម្គាល់ស្មើនឹង 1,9 ភាគរយចំពោះកំណើនពិតស្មើនឹង 7,6 ភាគរយ។** វិស័យឧស្សាហកម្មនេះទាំងមូល ទោះជាយ៉ាងណាក្តី បានរួមចំណែកធំបំផុតស្មើនឹង 3,3 ភាគរយ ដែលបង្ហាញឲ្យឃើញវិស័យថ្មីកំពុងរីកចម្រើន ដូចជា សំណង់ និងវិស័យកម្មន្តសាលផ្សេងទៀតដែលដែលរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងអំឡុងអនុដំណាក់កាលនេះ។ **ចំពោះកំណើនការងារវិញ វិស័យកាត់ដេរមានចំនួន 0,8 ភាគរយនៃកំណើនការងារសរុបនៅក្នុងអំឡុងអនុដំណាក់កាលនេះ ដែលស្មើនឹង 2,1 ភាគរយ។**

រូប S6: ការបំបែកកំណើនពិតទៅជាតម្លៃបន្ថែម (ភាគរយ)

ប្រភព: គួរលេខប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

រូប S7: ការបំបែកកំណើនពិតទៅជាការងារ (ភាគរយ)

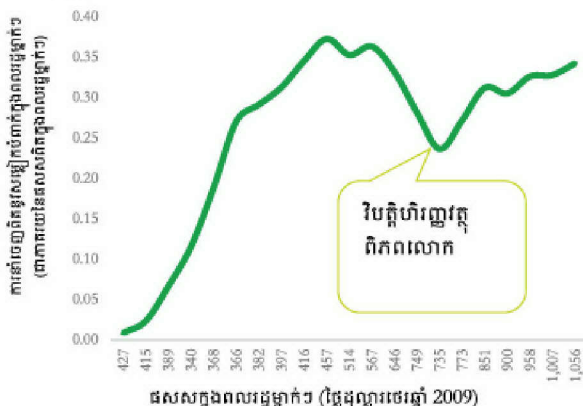
ប្រភព: គួរលេខប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

ដូចដែលបានពិភាក្សាខាងលើ ច្បាស់ណាស់ថាខណៈដែលវិស័យកាត់ដេររួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ដល់កំណើនពិត វិស័យនេះនាំមកនូវកំណើនការងារតិចតួចប៉ុណ្ណោះ។ លើសពីនេះទៅទៀត សំខាន់ត្រូវកត់សំគាល់ថាការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធនៃសេដ្ឋកិច្ចបាននាំឱ្យធ្លាក់ចុះកំណើនការងារសរុបជាលំដាប់ ដែលធ្លាក់ចុះពី 3,7 ភាគរយ ក្នុងអំឡុង អនុដំណាក់កាល 1995-2000 ទៅ 2,6 ភាគរយ ក្នុងអនុដំណាក់កាល 2000-09 និង 2,1 ភាគរយ ក្នុងអនុដំណាក់កាល 2009-15 ខណៈដែលចំនួនប្រជាជនដែលមានអាយុធ្វើការ(15-64 ឆ្នាំ) របស់ប្រទេសកម្ពុជា បានកើនឡើងក្នុងអត្រាជាមធ្យម 2,6 ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2009-14 កើនឡើងពី 8,8 លាននាក់នៅឆ្នាំ 2009⁴⁴ ដល់ 10 លាននាក់នៅឆ្នាំ 2014។

2. ការវិវត្តន៍វិស័យកាត់ដេរ-ភស្តុតាងអន្តរជាតិ

ការពង្រីកវិស័យកាត់ដេររបស់ប្រទេសកម្ពុជាបន្ថែមទៀតអាចនៅមានលទ្ធភាពមួយចំនួន។ នៅឆ្នាំ 2015 ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិតរបស់កម្ពុជាក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ (តាមថ្លៃដុល្លារអាមេរិកថេរឆ្នាំ 2009) មានចំនួនត្រឹមតែ 1.055 ដុល្លារអាមេរិកប៉ុណ្ណោះ ដែលហាក់ដូចជាទាបជាងកម្រិត “គោល” នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ បន្ទាប់មក

រូប S8: ប្រាក់ចំណូលក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ និង “ការនាំចេញសង្ខេបបំពាក់ក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់”នៅមានកម្រិតទាបជាង “កម្រិតគោល”ចន្លោះ 1,150 ដល់ 2,000 ដុល្លារអាមេរិក

ប្រភព: គួរលេខប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

ការនាំចេញសង្ខេបបំពាក់ក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ៗចាប់ផ្តើមធ្លាក់ចុះ (រូប S8)។ ភស្តុតាងពីបណ្តាប្រទេសនាំចេញសង្ខេបបំពាក់ហាក់ដូចជាចង្អុលទៅកម្រិត “គោល” ចន្លោះពី 1,150 ដុល្លារអាមេរិក និង 2,000 ដុល្លារអាមេរិក ក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិតក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ៗ។ ឧទាហរណ៍ ការនាំចេញពិតនៃសង្ខេបបំពាក់ក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ៗ នៅប្រទេសថៃ បានកើនឡើងដល់ “កម្រិតគោល” នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ៗប្រមាណជា 2,000 ដុល្លារអាមេរិក (ថ្លៃថេរនៃដុល្លារអាមេរិកឆ្នាំ 2000) និងប្រហែល 1,150 ដុល្លារអាមេរិកនៅប្រទេសស្រីលង្កា។ មុនពេលឈានដល់កម្រិតគោលនេះ កញ្ចប់នាំចេញរបស់ប្រទេសមួយ ត្រូវបានពិនិត្យឃើញថាមានលាយចម្រុះ នូវសង្ខេបបំពាក់ដែលមានតម្លៃទាប និងតម្លៃខ្ពស់។ ជាមួយនឹងផលសក្តានុពលក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ៗស្មើនឹង 1,055

⁴⁴ សម្រាប់ការពិភាក្សាលម្អិតបន្ថែម សូមមើល Employment, Income and Consumption section (page 11) of April 2016 Cambodia Economic Update

ដុល្លារអាមេរិក (ថ្លៃដុល្លារអាមេរិកឆ្នាំ២០០៩) ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងខិតជិតកម្រិតគោលនោះ ហើយការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជាបន្តកើនឡើង ជាមធ្យមនៅប្រហែល 15 ភាគរយក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2010-15។

កម្ពុជាកំពុងប្រឈមនឹងការវិវត្តស្រដៀងគ្នាទៅនឹងប្រទេសថៃ ប្រទេសស្រីលង្កា និងប្រទេសហ្វីលីពីន នៅពេលដែលការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់ពួកគេ ត្រូវបានធ្វើពិពិធកម្ម មុនពេលដែលការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ៗរបស់ពួកគេបានចាប់ផ្តើមធ្លាក់ចុះ និងការធ្លាក់ចុះជាបន្តបន្ទាប់នៃវិស័យកាត់ដេរ។ វិស័យកាត់ដេររបស់ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងតម្លើងប្រាក់ឈ្នួល ធ្វើឲ្យបាត់បង់ភាពប្រកួតប្រជែងចំពោះសម្លៀកបំពាក់មូលដ្ឋាន និងកើនឡើងជាបណ្តើរៗលើខ្សែសង្វាក់តម្លៃ ជាមួយសក្តិភាពនៃការកើនឡើងនូវថ្លៃនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជាជាមធ្យម។

3. ចំណែកទីផ្សារនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជាក្នុងទីផ្សារពិភពលោក

ចំណែកនៃទីផ្សារនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជានៅលើទីផ្សារសម្លៀកបំពាក់ពិភពលោក បានកើនឡើងជាលំដាប់ គឺកើនឡើងដល់ 2,02 ភាគរយនៅក្នុងឆ្នាំ 2015 ពី 0,9 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2011 (តារាង S8) ។ ស្រដៀងគ្នានេះចំណែករបស់ប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងទីផ្សារអឺរ៉ុបនិងទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក បានកើនឡើងពី 2,16 ភាគរយ និង 0.93 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ

តារាង S8: ចំណែកទីផ្សាររបស់កម្ពុជាក្នុងទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប ទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក និងទីផ្សារពិភពលោកកំពុងកើនឡើង

ចំណែកទីផ្សាររបស់កម្ពុជា(%)នៅក្នុង	2011	2012	2013	2014	2015
ទីផ្សារសម្លៀកបំពាក់ពិភពលោក	0.90	1.02	1.14	1.14	2.02
ទីផ្សារសម្លៀកបំពាក់សហភាពអឺរ៉ុប	0.95	1.25	1.52	1.81	2.23
ទីផ្សារសម្លៀកបំពាក់សហរដ្ឋអាមេរិក	0.93	0.82	2.75	2.61	2.50

ប្រភព: UN COMTRADE

2011 ដល់ 5,07 ភាគរយ និង 2,5 ភាគរយនៅឆ្នាំ 2015 រៀងគ្នា។ ដោយសារ ផសសរបស់កម្ពុជាក្នុងពលរដ្ឋម្នាក់ៗ នៅតែស្ថិតក្រោមកម្រិតគោល កំណើននាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជា អាចនឹងមាននិរន្តរភាពយ៉ាងលោចណាស់ ក្នុងរយៈពេលខ្លី។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង ការកើនឡើងនូវការប្រកួតប្រជែង ពីបណ្តា

ប្រទេសដែលមានប្រាក់ឈ្នួលទាបនៅក្នុងតំបន់ ដូចជា មីយ៉ាន់ម៉ា និងវៀតណាម នឹងធ្វើឲ្យកម្ពុជាជួបការលំបាកក្នុងការផ្គូផ្គងជាមួយ។ ជាមួយនឹងកិច្ចព្រមព្រៀង TPP និង EVFTA មានហានិភ័យយ៉ាងច្រើនក្នុងការបង្វែរការវិនិយោគ និងការបង្វែរការនាំចេញពីប្រទេសកម្ពុជា រៀបរយឧបសគ្គសំខាន់ៗ ដូចជា ថ្លៃថាមពលខ្ពស់ ឧបសគ្គផ្លូវច្បាប់ក្នុងការធ្វើអាជីវកម្ម និងឧបសគ្គផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ត្រូវបានដោះស្រាយដោយជោគជ័យ។

IV. កាលានុវត្តភាព និងបញ្ហាប្រឈម

1. កាលានុវត្តភាព

ប្រទេសកម្ពុជាជាគោលដៅវិនិយោគដែលមានការទាក់ទាញ អាស្រ័យដោយទីតាំងដែលមានលក្ខណៈជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ខ្លួននៅចំកណ្តាលសមាគមអាស៊ាន បង្កើតជាឱកាសយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់ការធ្វើសមាហរណកម្មចូលទៅក្នុង សង្វាក់តម្លៃក្នុងតំបន់និងសកល⁴⁵។ វិនិយោគិនបរទេស ជាពិសេសអ្នកដែលវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យកាត់ដេរ នៅ ប្រទេសកម្ពុជាបន្តស្វែងរកស្ថិរភាពនយោបាយ ស្វែងរកកម្លាំងពលកម្មថោក មានវ័យក្មេង និងមានកំណើនកម្លាំង ពលកម្មមានគោលនយោបាយវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្មសេរី និងមានសក្តានុពលទទួលបានការអនុគ្រោះពន្ធក្រោមគម្រោង EBA

⁴⁵ ឯកសាររបស់ធនាគារពិភពលោក The Investment Climate Assessment 2014 Creating Opportunity for Firms in Cambodia (ការវាយតម្លៃបរិយាកាសវិនិយោគឆ្នាំ 2014 ការបង្កើតកាលានុវត្តភាពសម្រាប់ក្រុមហ៊ុននៅប្រទេសកម្ពុជា)

GSP ទៅកាន់ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប ដោយសារលក្ខខណ្ឌអនុគ្រោះដែលទាក់ទាញការវិនិយោគរបស់ពួកគេ⁴⁶។ មានលទ្ធភាពដែលថាប្រទេសកម្ពុជានឹងបន្តមានសិទ្ធិទទួលបាន EBA ដែលអនុគ្រោះយ៉ាងហោចណាស់ 11 ឆ្នាំទៀត⁴⁷។

យន្តការកំណត់ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាដែលមានប្រសិទ្ធភាពមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង។ គណៈកម្មាធិការប្រឹក្សាការងារត្រីភាគីមួយដែលមានតំណាងមកពីក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ សមាគមនិយោជក និងសហជីពកន្លងមកទទួលបានជោគជ័យក្នុងការដោះស្រាយការចរចាប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាប្រចាំឆ្នាំ ដែលចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2014 មក⁴⁸។ ការធ្វើបែបនេះ ជួយរក្សាបាននូវទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្ម បន្ទាប់ពីមានភាពចលាចលការងារ ដែលរីករាលដាលនៅឆ្នាំ 2013 និងឆ្នាំ 2014 បានបង្ហាត់ស្វ័យភាពដេរ និងមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានលើទំនុកចិត្តរបស់វិនិយោគិន។ ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ពោលគឺកម្មករកាត់ដេរ សហជីព និងម្ចាស់រោងចក្រ ទំនងជាបានបង្កើតការយល់ដឹងប្រសើរជាងមុនអំពីសារៈសំខាន់នៃវិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមកក៏ដូចជាបញ្ហាប្រឈម និងឧបសគ្គដែលឧស្សាហកម្មនេះជួបប្រទះ ហើយជាលទ្ធផល ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ឥឡូវនេះធ្វើការកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពជាមួយគ្នាដើម្បីជំនះបញ្ហាប្រឈម និងឧបសគ្គទាំងនោះ។

តារាង ៩១: ថ្លៃអគ្គិសនីនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសនៅអាស៊ាន(សេដ្ឋកិច្ចអាមេរិក/គីឡូវ៉ាត់ម៉ែង 1/ប្រទេស)

ប្រទេស	ថ្លៃកាត់កម្ម	ថ្លៃឧស្សាហកម្ម
ប្រ៊ុយណេ	3.82-15.29	3.82
កម្ពុជា	11.71-15.85	11.71-14.63
ឥណ្ឌូនេស៊ី	5.93-12.19	5.38-10.14
ឡាវ	8.80-10.36	6.23-7.34
ម៉ាឡេស៊ី	9.67-11.10	7.83-10.88
មីយ៉ាន់ម៉ា	6.17	6.17
សិង្ហបុរី	10.95-18.05	10.95-18.05
ថៃ	5.55-5.75	8.67-9.43
វៀតណាម	4.38-15.49	2.30-8.32

ប្រភព: ASEAN Center for Energy (2011)
 Poch, K. and S. Tuy (2012), 'Cambodia's Electricity Sector in the Context of Regional Electricity Market Integration' in Wu, Y., X. Shi, and F. Kimura (eds.), *Energy Market Integration in East Asia: Theories, Electricity Sector and Subsidies*, ERIA Research Project Report 2011-17, Jakarta: ERIA, pp.141-172.

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលកាត់ដេរកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើង⁴⁹។ វិទ្យាស្ថាននេះនឹងជួយបណ្តុះបណ្តាលកម្មករកាត់ដេរកម្ពុជា ដើម្បីលុបបំបាត់គម្លាតធនធានមនុស្សបច្ចុប្បន្ន នៅកម្រិតគ្រប់គ្រងថ្នាក់កណ្តាល នៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ខ្លួន⁵⁰។ មានកម្លាំងពលកម្មជំនាញមិនគ្រប់គ្រាន់ បណ្តាលឱ្យមុខតំណែងបច្ចេកទេស និងមុខតំណែងគ្រប់គ្រងថ្នាក់កណ្តាលជាច្រើន ត្រូវបានបំពេញដោយជនបរទេស។ វិទ្យាស្ថាននេះមានទីតាំងស្ថិតក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសភ្នំពេញ ដែលមានបច្ចេកវិទ្យាមិនខ្ពស់បំផុត ត្រូវបានប្រើនៅក្នុង

ឧស្សាហកម្មនេះ នឹងធ្វើការបណ្តុះបណ្តាលកម្មករកាត់ដេរគ្មានជំនាញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងប្រជាជនកម្ពុជាដទៃទៀតឲ្យធ្វើការងារកម្រិតខ្ពស់នៅក្នុងរោងចក្រកាត់ដេរ។ ការបណ្តុះបណ្តាលរយៈពេលវែង (12 ខែ សិក្សាកាមចំនួន 240 ក្នុងមួយឆ្នាំ) គឺជាការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស និងគ្រប់គ្រងដែលបានរៀបចំឡើងសម្រាប់អ្នកដែលទើបតែបាន

⁴⁶ ថ្មីៗនេះ បង់ក្លាដែលកម្ពុជា ឡាវ និងមីយ៉ាន់ម៉ា ជាបណ្តាប្រទេសក្នុងចំណោមប្រទេសទទួលបានផលចំនួន 49។ សូមមើល See Everything But Arms (EBA) – Who benefits (និរណាទទួលផល)។ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/april/tradoc_150983.pdf

⁴⁷ សិទ្ធិទទួលបានរបស់កម្ពុជានៅក្រោម EBA ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តរហូតដល់ពេលដែលលែងត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ដោយអង្គការសហប្រជាជាតិថាជា “ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចបំផុត” បច្ចុប្បន្នកម្ពុជាត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ថាជា “ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចបំផុត” ដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ។ កម្រិតគោល (ឆ្នាំ 2015 ការពិនិត្យឡើងវិញពីឆ្នាំ) (i) GNI ក្នុងពេលរដ្ឋប្បវេណី: 1.242 ដុល្លារ; (ii) សន្ទស្សន៍សម្បត្តិមនុស្ស (HAI): 66 និងខ្ពស់ជាង; និង (iii) សន្ទស្សន៍ភាពងាយរងគ្រោះផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច (EVI): 32 និងទាបជាង។ (ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានក្រុមធនាគារពិភពលោកចាត់ថ្នាក់ជាប្រទេសដែលសេដ្ឋកិច្ចមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប។ GNI របស់កម្ពុជាក្នុងពេលរដ្ឋប្បវេណី (វិធីសាស្ត្រ Atlas) សម្រាប់ឆ្នាំ 2015 ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថាមានចំនួន 1.070 ដុល្លារ លើសកម្រិតគោល សម្រាប់ចំណូលទាប ដែលត្រូវបានកំណត់ត្រឹម 1.025 ដុល្លារសម្រាប់ឆ្នាំសារពើពន្ធឆ្នាំ 2017 របស់ធនាគារពិភពលោក)។ សិទ្ធិទទួលបានរបស់កម្ពុជាសម្រាប់ការសម្រេចបានឋានៈជាប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតទាបត្រូវសម្រេចឲ្យបានឆាប់រហ័សក្នុងការពិនិត្យមើលពីឆ្នាំបញ្ជាក់រាល់ឆ្នាំ (2 + 3) ហើយការបញ្ចប់ឋានៈចាស់ចូលឋានៈថ្មីនឹងក្លាយជាធរមានរយៈពេលពីឆ្នាំ (3) បន្ទាប់ពីការសម្រេចចិត្តរបស់មហាសន្និបាត។ នៅពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានបញ្ចប់ឋានៈជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ សហភាពអឺរ៉ុបនឹងផ្តល់រយៈពេលអត្រាកាសពីឆ្នាំ (3) ក្នុងអំឡុងពេលនោះគម្រោងអនុគ្រោះ EBA នឹងបន្តអនុវត្ត។ សូមមើល http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/april/tradoc_150983.pdf និង http://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/cdp_idcs_countryfacts.shtml

⁴⁸ ក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងលេខ 209 ចុះថ្ងៃទី 6 ខែសីហាឆ្នាំ 2013 ដោយក្រសួងសង្គមកិច្ចអតីតយុទ្ធជននិងយុវនីតិសម្បទា រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានិងមជ្ឈមណ្ឌលស្តីពីការតម្កើងប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាសម្រាប់កម្មករទាំងអស់នៅឆ្នាំ 2014 តាមរយៈយន្តការត្រីភាគីនេះ។ សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែមទៀត សូមមើល <http://www.arbitrationcouncil.org/en/post/6/Minimum-wage-determination-in-Cambodia>

⁴⁹ CGIT ត្រូវបានបង្កើតឡើងនិងគ្រប់គ្រង (ក្រោមគម្រោងបណ្តុះបណ្តាលមួយ) ដោយសមាគមរោងចក្រកាត់ដេរកម្ពុជា (GMAC)

⁵⁰ ព្រឹត្តិបត្រ GMAC 2015។ សូមមើល <http://www.gmac-cambodia.org/bulletin/2015.pdf>

បញ្ចប់ការសិក្សាមធ្យមសិក្សា និងបានប្រវែងចូលរៀននៅសាកលវិទ្យាល័យ។ សិក្ខាកាមនឹងក្លាយជាជំនួយការក្នុងគោលបំណងបំពេញការងារជំនាញ ដែលបច្ចុប្បន្នភាគច្រើនកាន់កាប់ដោយជនបរទេស។ វិទ្យាស្ថាននេះផ្ដោតជាសំខាន់លើគុណវុឌ្ឍិចំនួនបួន៖ (i) អ្នកជំនាញការសាងសង់រោងចក្រកាត់ដេរ (ការកសាងគំរូនិងលំនាំ); (ii) វិស្វករផលិតសម្លៀកបំពាក់ (ដំណើរការរោងចក្រផលិត); (iii) អ្នកផ្សព្វផ្សាយសម្លៀកបំពាក់ (អ្នកច្នៃម៉ូត); និង (iv) អ្នកឯកទេសផ្នែកធានាគុណភាព (អ្នកត្រួតពិនិត្យគុណភាព) ។ **វគ្គសិក្សារយៈពេលខ្លី** (តិចជាង 3 ខែ សិក្ខាកាមចំនួន 1,600 នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ) - ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស និងជំនាញគ្រប់គ្រងផងធ្វើការផង គឺជាការបណ្តុះបណ្តាលរៀនផងធ្វើផងនៅពេលល្ងាចសម្រាប់កម្មករដែលបង់ប្រាក់ដោយក្រុមហ៊ុនរបស់ពួកគេ។ វគ្គគុណវុឌ្ឍិចំនួនបីត្រូវបានកំណត់៖ (i) ជំនាញគ្រប់គ្រងរៀនបណ្តុះបណ្តាលធ្វើបណ្តើរ; (ii) ជំនាញឯកទេសលើ ទីផ្សារលំនាំ ការចនា និងការផ្សព្វផ្សាយ; និង (iii) ជំនាញបច្ចេកទេស៖ អ្នកកាត់ អ្នកកាន់ម៉ាស៊ីនដេរ អ្នកសង្កត់ពុម្ព ជាងភ្លើង និងជាងមេកានិកសម្រាប់ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ។

2. បញ្ហាប្រឈម

តារាង S10: ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមារបស់កម្ពុជា និងការប្រៀបធៀបក្នុងតំបន់

ប្រទេស	ដុល្លារអាមេរិក/ខែ
កម្ពុជា	140.0
បង់ក្លាដែស	65.8
មីយ៉ាន់ម៉ា	89.4
ឡាវ	107.5
វៀតណាម ^១	156.0
ម៉ុងហ្គោលី	96.1
ប៉ាគីស្ថាន	103.2
ហ្វីលីពីន	203.0
ថៃ	251.4
ចិន	201.2

ដោយ៖ ក្រសួងការងារកម្ពុជា ក្រសួងការងារហ្វីលីពីន សភាពាណិជ្ជកម្មអាមេរិកវិជ្ជាជន្ន
^១/តំបន់ I មានប្រាក់ឈ្នួលខ្ពស់បំផុត

ថ្លៃអគ្គិសនីខ្ពស់ ហាក់នៅតែធ្វើឲ្យការអភិវឌ្ឍដំណើរការការផលិតស្ថាពរកាន់តែលំបាក ដែលធ្វើឲ្យខកខានដល់ការធ្វើពិពិធកម្ម។ ផ្អែកលើលទ្ធផលនៃអង្កេតសហគ្រាសរបស់ធនាគារពិភពលោកឆ្នាំ 2016⁵¹ អគ្គិសនីនៅតែជាឧបសគ្គមួយធ្ងន់ធ្ងរបំផុត ក្នុងចំណោមឧបសគ្គធំបំផុតទាំងដប់។ របាយការណ៍មួយដែលបានបោះផ្សាយក្នុងឆ្នាំ 2012 បានរកឃើញថាថ្លៃអគ្គិសនីមានកម្រិតខ្ពស់បំផុត ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសនៅអាស៊ាន (តារាង S9)⁵² ។ ព័ត៌មានពីវិនិយោគិននានាបង្ហាញថា ការផលិតផលិតផល ដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ តម្រូវឱ្យបោះបង់ដំណើរការតម្លើងដែលមានលក្ខណៈសាមញ្ញ ទៅកាន់ដំណើរការផលិតដែលត្រូវការថាមពលច្រើន⁵³។ លើសពីនេះទៀត មានការលើកឡើងអំពីការយកថ្លៃក្រៅផ្លូវការដែលធ្វើឲ្យថ្លៃចំណាយលើការដឹកជញ្ជូនខ្ពស់ និងការងារឡើយស្មុំដំណើរការមិនបានពេញលេញ⁵⁴។

ដូច្នេះ កម្ពុជាត្រូវធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ខ្លួន តាមរយៈការលើកកម្ពស់ការតភ្ជាប់របស់ខ្លួន ទៅកាន់ប្រទេសជិតខាង តាមរយៈឡើយស្មុំ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្មប្រសើរ និងតាមរយៈការទាញផល

ជាអតិបរមាពីលំហគោលនយោបាយជុំវិញពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគដើម្បីទាក់ទាញវិនិយោគិនថ្មី និងរក្សាពួកគេ ក៏ដូចជាកសាងចង្កោមឧស្សាហកម្មថ្មីៗផងដែរ។

⁵¹ សូមមើល <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploreeconomies/2016/cambodia>
⁵² Poch, K. and S. Tuy (2012), 'Cambodia's Electricity Sector in the Context of Regional Electricity Market Integration' in Wu, Y., X. Shi and F. Kimura (eds.), *Energy Market Integration in East Asia: Theories, Electricity Sector and Subsidies*, ERIA Research Project Report 2011-17, Jakarta: ERIA, pp.141-172. សូមមើល <http://www.eria.org/Chapter/%207-Cambodia's%20Electricity%20Sector%20in%20the%20Context%20of%20Regional%20Electricity%20Market%20Integration.pdf>
⁵³ កិច្ច សម្ភាសន៍ជាមួយវិនិយោគិននៅ ភ្នំពេញមានហាតើតាន់ និងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសតែសេង
⁵⁴ ការវាយតម្លៃបរិយាកាសវិនិយោគឆ្នាំ 2014 ការបង្កើតកាណាឌីស្ត្រាតសម្រាប់ក្រុមហ៊ុននៅកម្ពុជា ឯកសារធនាគារពិភពលោក

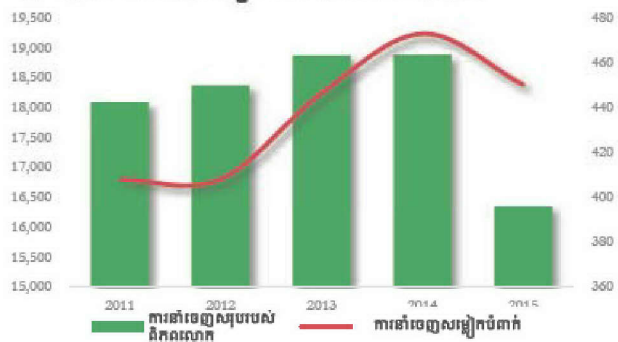
តារាង S11: ថ្ងៃឈប់សម្រាកនៅប្រទេសមួយចំនួនក្នុងតំបន់

ប្រទេស	ចំនួនថ្ងៃឈប់សម្រាក (2016)
កម្ពុជា	28
មីយ៉ាន់ម៉ា	25
បង់ក្លាដែស	25
ថៃ	17
វៀតណាម	16
ឡាវ	12
China	11

ប្រភព: <http://www.officeholidays.com/>

ប្រទេសកម្ពុជាហាក់ដូចជាស្រដៀងគ្នាជាមួយនឹងប្រទេសភូមា និងបង់ក្លាដែស តែតិចជាងនៅប្រទេសវៀតណាម ឡាវ ថៃ និងប្រទេសចិន (តារាង S11) ដោយសារតែកម្ពុជាមានចំនួនថ្ងៃឈប់សម្រាកសាធារណៈច្រើនជាង⁵⁵។

រូប S9: ពាណិជ្ជកម្មសកលបាននិងកំពុងធ្លាក់ចុះទន្ទឹមជាមួយការធ្លាក់ចុះការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ (តាន់លានដុល្លារ)

ប្រភព: UN COMTRADE

ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ ស្ថិតនៅក្រោមសម្ពាធពីការកើនឡើងប្រាក់ឈ្នួល។ ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមារបស់ប្រទេសកម្ពុជាឥឡូវនេះមានកម្រិតប្រហាក់ប្រហែលនឹងប្រទេសវៀតណាម ប៉ុន្តែនៅតែទាបជាងប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមានៅប្រទេសចិន ប្រទេសហ្វីលីពីន និងប្រទេសថៃ។ ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបច្ចុប្បន្នមានកម្រិតខ្ពស់ជាង ប្រទេសមួយចំនួនក្នុងតំបន់ ដូចជា ប្រទេសបង់ក្លាដែស មីយ៉ាន់ម៉ា និងប្រទេសឡាវ (តារាង S10)។ ខណៈដែលមានការពិបាកក្នុងការប្រៀបធៀបឲ្យបានត្រឹមត្រូវ នូវផលិតភាពរបស់កម្មករនៅប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយផលិតភាពកម្មកររបស់បណ្តាប្រទេសផ្សេងទៀត ដោយសារគ្មានទិន្នន័យ ចំនួនថ្ងៃធ្វើការនៅក្នុង

សំខាន់ត្រូវកត់សំគាល់ផងដែរថា ពាណិជ្ជកម្មសកលបាន និងកំពុងធ្លាក់ចុះចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2014 (រូប S9)។ ខណៈដែលលទ្ធផលអនុវត្តន៍របស់ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ បានបន្តប្រសើរឡើង ទោះជាមានការកាត់បន្ថយពាណិជ្ជកម្មសម្លៀកបំពាក់នៅលើពិភពលោកក៏ដោយ មិនប្រាកដទេថា តើរយៈពេលនេះនឹងស្ថិតនៅយូរប៉ុណ្ណា។ ភាពមិនប្រាកដប្រជាជុំវិញពាណិជ្ជកម្មសម្លៀកបំពាក់នៅលើពិភពលោក មិនមែនជាសញ្ញាណសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់នោះទេ។

ក. កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុបនិងវៀតណាម

កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុបនិងវៀតណាម (EVFTA) នឹងផ្តល់ឱ្យប្រទេសវៀតណាមនូវ "ទីលានស្មើភាព" ក្នុងការប្រកួតប្រជែងយកទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុបជាមួយនឹងប្រទេសកម្ពុជាដែលបច្ចុប្បន្នកំពុងទទួលបានគម្រោងអនុគ្រោះ EBA របស់សហភាពអឺរ៉ុប ជាមួយរួចចន្លោះ និងមិនជាប់កូតាសម្រាប់កូតាសម្រាប់គ្រប់ផលិតផល។ បច្ចុប្បន្ននេះវៀតណាម ភាគច្រើនប្រឈមមុខនឹងពន្ធគយចំនួន 12 ភាគរយសំរាប់ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់ដូចគ្នាដែលកម្ពុជាភាគច្រើននាំចេញទៅសហភាពអឺរ៉ុបដោយរួចចន្លោះ។ វៀតណាមនៅតែរក្សាបានចំណែកទីផ្សារដដែល ដូចគ្នានឹងចំណែកទីផ្សាររបស់កម្ពុជានៅក្នុងទីផ្សារអឺរ៉ុប (សូមមើលអប់ទី 1) ។ ខណៈដែលច្បាប់នៃវិធានប្រភពដើមនៅតែតម្រូវឲ្យមាន នៅពេលដែលចូលជាធរមាន តាមទ្រឹស្តី EVFTA នឹងលុបបំបាត់ជាបន្ទាន់នូវបន្ទាត់ពន្ធគយភាគច្រើនបំផុតចំពោះសម្លៀកបំពាក់ក្រោមលេខកូដ 6104 និង 6204 នៃប្រព័ន្ធសុខដុមនីយកម្ម (HS) (តារាង S4) (បច្ចុប្បន្នត្រូវបានចាត់ថ្នាក់នៅក្រោមប្រភេទ A នៃកម្មវិធីពន្ធគយរបស់សហភាពអឺរ៉ុប) ដែលមានចំនួនប្រមាណជាមួយភាគបួន ឬ 700 លានដុល្លារអាមេរិកនៃ

⁵⁵ សន្ទុកថាប្រទេសទាំងនេះធ្វើការ ៨ ម៉ោងក្នុងមួយថ្ងៃ និង ៤ ថ្ងៃក្នុងមួយសប្តាហ៍ ហើយមានការឈប់សម្រាកប្រចាំឆ្នាំដូចគ្នា

ការនាំចេញសរុបរបស់កម្ពុជា^{៥៦} ទៅសហភាពអឺរ៉ុប^{៥៧}។ សូមសន្មតថាការនាំចូលដោយរួចរាល់របស់វៀតណាមទៅកាន់ ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុបលើការផ្តល់សច្ចាប័នកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA អាចធ្វើឲ្យកម្ពុជាបាត់បង់ចំណែកទីផ្សារនៅសហភាព អឺរ៉ុបចំនួន 12 ភាគរយ ឬបាត់បង់ចំណែកទីផ្សារស្មើនឹង 350 លានដុល្លារអាមេរិក (ឬស្មើនឹងពាក់កណ្តាលនៃទឹកប្រាក់ នាំចេញចំពោះផលិតផលដែលរងផលប៉ះពាល់) នៃការនាំចេញរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប^{៥៨}។ ក្នុងករណី នេះ កំណើនពិតអាចនឹងធ្លាក់ចុះរហូតដល់ទៅ 1,5 ភាគរយ^{៥៩} ។

ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែលអាចកើតមានចំពោះការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់ប្រទេសកម្ពុជាអាច នឹងមិនកើតឡើងពេញទំហឹងភ្លាមៗបន្ទាប់ពីកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA ចូលជាធរមានឡើយ។ ប្រការនេះអាចបណ្តាលមកពី កត្តាមួយចំនួន ដែលរួមទាំងភាពយឺតយ៉ាវក្នុងការឆ្លើយតបការផ្គត់ផ្គង់សម្លៀកបំពាក់ពីសំណាក់ប្រទេសវៀតណាម ខណៈដែលកម្ពុជាបានដំណើរការរួចទៅហើយនៅក្នុងខ្សែសង្វាក់តម្លៃជាសកល។ កត្តាមួយទៀតគឺវិធានប្រភពដើម ដែលច្រើនតែពិបាកក្នុងការបង្ហាញថាមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ (កត់សំគាល់ថាការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជាទៅ កាន់សហភាពអឺរ៉ុបបានកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្រោយឆ្នាំ 2011 នៅពេលដែលសហភាពអឺរ៉ុបបានបន្តបន្ថយកិច្ចតម្រូវឲ្យ មានវិធានប្រភពដើមនៃគម្រោង EBA)^{៦០}។ ជាមួយគ្នានេះក៏អាស្រ័យផងដែរថាតើវិស័យកាត់ដេររបស់កម្ពុជានឹងមាន លក្ខណៈប្រកួតប្រជែងយ៉ាងដូចម្តេចនៅពេលដែលកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA ចូលជាធរមាន ខណៈដែលបញ្ហាកង្វះជំនាញ អាចនឹងត្រូវបានដោះស្រាយ ដោយការបង្កើតវិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលការកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់នៅកម្ពុជា កាលពី ពេលថ្មីៗកន្លងទៅ។

ការលុបបំបាត់ពន្ធដែលផ្តល់ដោយកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA ចំពោះផលិតផលប្រកួតប្រជែងផ្សេងទៀតដូចជាផលិតផល នៅក្រោមលេខកូដ HS 6110, 6109, និង 6203 (បច្ចុប្បន្នត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ក្រោមប្រភេទ BS នៃកម្មវិធីពន្ធសហភាពអឺរ៉ុប) ដែលគ្របដណ្តប់ប្រហែលបីភាគបួននៃការនាំចេញរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប នឹងត្រូវលុបចេញក្នុងរយៈ ពេលប្រាំពីរឆ្នាំបន្ទាប់ពីកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីចូលជាធរមាន^{៦១}។ យោងតាមកម្មវិធីពន្ធ របស់សហភាពអឺរ៉ុប បច្ចុប្បន្នការកាត់បន្ថយពន្ធចំពោះផលិតផលទាំងនេះនឹងត្រូវបានអនុវត្តក្នុងប្រាំមួយដំណាក់កាលប្រចាំឆ្នាំស្មើគ្នា^{៦២}។ ការណ៍ នេះទំនងជានឹងអនុញ្ញាតឱ្យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតែតម្រូវទៅតាមនោះ^{៦៣}។

^{៥៦} ការនាំចេញសរុបរបស់កម្ពុជាត្រូវបានគេស្មានថាស្មើនឹងមាន 6,9 ពាន់លានដុល្លារនៅក្នុងឆ្នាំ 2016 ។ ទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប និងទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិកមានចំនួន 40 ភាគរយ (ឬ 2,8 ពាន់លានដុល្លារអា មេរិក) និង 30 ភាគរយ (ឬ 2,0 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក) រៀងគ្នា

^{៥៧} ផលិតផលត្រូវបានចាត់ទុកថាមានប្រភពក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះប្រសិនបើផលិតផលទាំងនោះឆ្លើយតបនឹងលក្ខខណ្ឌមួយនៃលក្ខខណ្ឌដូចតទៅ៖ ១) បានទទួលទាំងស្រុងនៅប្រទេសវៀតណាម; ឬ ២) ផលិតផលដែលបានផលិតនៅក្នុងប្រទេសវៀតណាមរួមបញ្ចូលវត្ថុធាតុដែលមិនបានទទួលបានទាំងស្រុងនៅទីនោះ ដរាបណាវត្ថុធាតុទាំងនោះបានឆ្លងកាត់ដំណើរការ ឬការកែច្នៃគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុង ប្រទេសវៀតណាម។ សូមមើល <http://www.vietnam-briefing.com/news/en-vietnam-fta-understanding-rules-of-origin.html/>

^{៥៨} កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុបនិងវៀតណាម អត្ថបទដែលបានព្រមព្រៀងកាលពីខែមករាឆ្នាំ 2016 សូមមើល<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1437>

^{៥៩} សន្មតតាមដំណើរការថាមានតែពាក់កណ្តាលនៃទឹកប្រាក់នាំចេញនៃផលិតផលដែលរងផលប៉ះពាល់ទាំងនោះអាចនឹងធ្លាក់ចុះដោយសារវៀតណាមអាចនាំចូលទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុបដោយរួចរាល់នៅ ពេលផ្តល់សច្ចាប័នលើកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី។ អ្វីត្រូវយ៉ាងផ្សេងទៀតនៅដដែល ការណ៍នេះនឹងកាត់បន្ថយកំណើនពិត 1.5-1.8 ភាគរយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី សភាពការណ៍នេះប្រហែល ជាមិនអាចកើតឡើងក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំឡើយ ដោយសារតែការបញ្ជាទិញនិងការផ្គត់ផ្គង់តាមការពេលវេលា (ទោះបីជាបន្ទាត់ពន្ធទាំងនោះនឹងត្រូវស្មើស្មូនភ្លាមៗក្តី) ។

^{៦០} សូមមើល Box I.B.2. Cambodia's Garment Sector, October 2016 East Asia and Pacific Economic Update, the World Bank Group

^{៦១} សហភាពអឺរ៉ុបកំពុងលុបចោលពន្ធដោយរយៈពេលដែលមានដំណាក់កាលប្រាំ (រហូតដល់ទៅ 7 ឆ្នាំ) សម្រាប់ផលិតផលដទៃមួយចំនួន ជាពិសេសនៅវិស័យសម្លៀកបំពាក់កាយនិងស៊ីវិល ល្បែកដើម។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការលុបបំបាត់ពន្ធ នឹងមិនមែនជាទ្វារបើកចំហសម្រាប់ផលិតផលរបស់ចិនក្នុងការធ្វើឲ្យទីផ្សារអឺរ៉ុបផងលិចឡើយ ដើម្បីទទួលបានប្រយោជន៍ពីការទទួលបានការ អនុគ្រោះ វិធានប្រភពដើមគឺជាសម្រាប់សម្លៀកបំពាក់និងគម្រោងប្រើកំណត់ផលិតនៅប្រទេសវៀតណាម លើកលែងតែកំណត់ផលិតនៅប្រទេសកូរ៉េនិងតៃវ៉ាន់ ដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មសេរីមួយ ផ្សេងទៀតនៃសហភាពអឺរ៉ុបប៉ុណ្ណោះ។ សូមមើល http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5468_en.htm

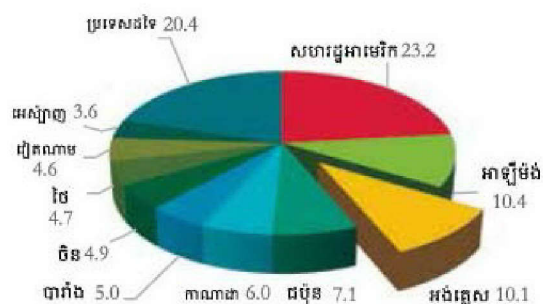
^{៦២} ចំពោះកម្មវិធីពន្ធសម្រាប់សហភាពអឺរ៉ុប សូមមើល http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/february/tradoc_154200.pdf

^{៦៣} កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុបនិងវៀតណាមត្រូវបានគេរាយការណ៍ថាកំពុងត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញដោយស្របច្បាប់មុនពេលផ្តល់សច្ចាប័ន និងមុនពេលចូលជាធរមាននៃកិច្ច ព្រមព្រៀងនេះ នៅឆ្នាំ 2018។ សូមមើល http://www.ambhanoi.esteri.it/ambasciata_hanoi/ea/ambasciata/news/dall_ambasciata/2016/06/accordo-di-libero-scambio-en-vietnam.html

ខ. ប្រិចស៊ីត(Brexit-ការចាកចេញរបស់អង់គ្លេស)

ខណៈដែល ចក្រភពអង់គ្លេសជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មទីបីធំបំផុតរបស់កម្ពុជានៅលើពិភពលោកបន្ទាប់ពីអាមេរិក និង អាស៊ីម៉ង់ ចក្រភពអង់គ្លេសស្របយកការនាំចេញរបស់កម្ពុជាត្រឹមតែ 10 ភាគរយ (ឬ 800 លានដុល្លារអាមេរិក) ប៉ុណ្ណោះ (រូប S10)។⁶⁴ ដូច្នេះទីផ្សារចក្រភពអង់គ្លេសមានចំនួនប្រហែល 28

រូប S10: ការនាំចេញទំនិញរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសដៃគូធំបំផុតចំនួន 10 (គិតជាភាគរយ)

ប្រភព: UN COMTRADE

សហភាពអឺរ៉ុប) មានលទ្ធភាពដែលថាផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមកលើការនាំចេញស្បែកកំប៉ា (និងស្បែកជើង) របស់ប្រទេសកម្ពុជា ទំនងជាមានទ្រង់ទ្រាយមិនធំ។ សូមសន្មតថាប្រសិនបើគ្មានការរួចរាល់ក្នុងការចូលទៅកាន់ទីផ្សារចក្រភពអង់គ្លេស ការនាំចេញសំលៀកបំពាក់របស់កម្ពុជាទៅចក្រភពអង់គ្លេសអាចធ្លាក់ចុះ 12 ភាគរយ ឬធ្លាក់ចុះ 70 លានដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក។ ក្នុងករណីនេះ កំណើនពិតអាចនឹងធ្លាក់ចុះប្រហែល 0,3 ពិន្ទុភាគរយ (ឬប្រហែល 0,4 ភាគរយប្រសិនបើរួមបញ្ចូលផលអវិជ្ជមានលើការនាំចេញស្បែកជើងផងដែរ)។ បន្ថែមពីលើនេះ គោលការណ៍ប្រជាជាតិដែលទទួលបានសិទ្ធិអនុគ្រោះបំផុត(MFN) របស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (WTO) តម្រូវឱ្យមានប្រព្រឹត្តិកម្មស្មើគ្នា ហើយជាធម្មតា ប្រទេសមិនអាចរើសអើងដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួនឡើយ (ប៉ុន្តែអនុញ្ញាតឱ្យមានការលើកលែងមួយចំនួនឧទាហរណ៍ បណ្តាប្រទេសនានាអាចបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី ដែលអនុវត្តបានតែចំពោះទំនិញជួញដូរនៅក្នុងក្រុមអាចរើសអើងទំនិញមកពីខាងក្រៅបាន⁶⁵)។ បង់ក្លាដែស កម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា និងវៀតណាម សុទ្ធសឹងជាសមាជិកនៃអង្គការ WTO ហើយប្រទេសទាំងអស់ លើកលែងតែវៀតណាមគឺជាអ្នកទទួលបានផលនៃគម្រោងអនុគ្រោះ EBA⁶⁷។ ប្រសិនបើគ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីណាមួយជាមួយចក្រភពអង់គ្លេសទេនោះ ប្រទេសទាំងនេះនឹងត្រូវតែប្រកួតប្រជែងជាមួយគ្នាដោយស្មើភាពដើម្បីចូលក្នុងទីផ្សារចក្រភពអង់គ្លេស។ ក្នុងករណីនេះ ផលចំណេញពីសក្តានុពលនាំចេញរបស់វៀតណាមស្ថិតក្រោមគម្រោង EVFTA ក៏មុខជាធ្លាក់ចុះផងដែរ។

គ. ភាពជាដៃគូអន្តរជាតិស៊ីហ្វិក

ភាពជាដៃគូអន្តរជាតិស៊ីហ្វិក (TPP) នឹងធ្វើឱ្យប្រទេសកម្ពុជាចាញ់ប្រៀបប្រទេសវៀតណាម ប្រសិនបើផ្តល់សច្ចាប័ន។ កិច្ចព្រមព្រៀង TPP នឹងអនុញ្ញាតឱ្យប្រទេសវៀតណាមទទួលបានការអនុគ្រោះសម្រាប់ការនាំចេញរបស់ខ្លួនទៅកាន់សមាជិក TPP ជាពិសេសទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក (និងកាណាដា) ដែលមានចំនួនប្រហែល 2,0 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក

⁶⁴ 800 លានដុល្លារអាមេរិកផ្អែកលើទិន្នន័យជញ្ជីងទូទាត់

⁶⁵ ចំណែកភាគរយអនុវត្តតាមស្ថិតិ UN COMTRADE ចំណែកទិន្នន័យពាណិជ្ជកម្មដាក់ស្បែកនៃទំនិញបានមកពីធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (ដោយសារស្ថិតិរបស់ UN COMTRADE ផ្តល់ទិន្នន័យពាណិជ្ជកម្មដាក់ស្បែក)។

⁶⁶ Principles of the trading system(គោលការនៃប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្ម), WTO។ សូមមើល https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

⁶⁷ សូមមើល https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

(ឬ 30 ភាគរយនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់សរុប) ដែលបច្ចុប្បន្នជាទីផ្សារធំជាងគេទីពីរសម្រាប់ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជាបន្ទាប់ពីទីផ្សារអឺរ៉ុប^{៦៨}។ ខណៈដែលវិធានប្រភពដើម និងការការពារនៅតែត្រូវបានអនុវត្ត^{៦៩} កម្មវិធីពន្ធរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកអនុញ្ញាតឱ្យមានការលុបបំបាត់ភ្លាមនូវបន្ទាត់ពន្ធភាគច្រើន ចាប់ពី 0,9 ភាគរយ ដល់ 28,2 ភាគរយសម្រាប់លេខកូដ HS ដែលតំណាងឱ្យផលិតផលសម្លៀកបំពាក់កំពូលទាំងដប់របស់កម្ពុជានៅក្នុងតារាង S570 ។ មិនដូចនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA ដែលមានតែប្រហែល 700 លានដុល្លារអាមេរិកនៃបរិមាណទឹកប្រាក់នាំចេញសម្លៀកបំពាក់ប៉ុណ្ណោះដែលនឹងត្រូវប៉ះពាល់ភ្លាម កិច្ចព្រមព្រៀង TPP នឹងប៉ះពាល់ដល់ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ស្ទើរតែទាំងអស់របស់កម្ពុជាទៅកាន់ទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងពេលតែមួយ នៅពេលដែលកិច្ចព្រមព្រៀង TPP ចូលជាធរមាន។ ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែលមានសក្តានុពល នឹងមានទំហំកាន់តែធំ ប្រសិនបើរួមបញ្ចូលទាំងទីផ្សារកាណាដាផងដែរ។ ហេតុនេះ កិច្ចព្រមព្រៀង TPP មានការគំរាមកំហែងកាន់តែខ្លាំងចំពោះឧស្សាហកម្មកាត់ដេរកម្ពុជា (និងកំណើន) ជាងកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA។

ជាថ្មីម្តងទៀត ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែលអាចមានមកលើការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់ប្រទេសកម្ពុជាអាចនឹងមិនកើតឡើងទាំងស្រុងភ្លាមៗបន្ទាប់ពីកិច្ចព្រមព្រៀង TPP ចូលជាធរមាននោះទេដោយសារតែកត្តាស្រដៀងគ្នា បានពិភាក្សាព្រួយបារម្ភនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA ខាងលើ។ កត្តាបន្ថែមមួយសម្រាប់ទីផ្សារអាមេរិក គឺការការពារដែលអាចជួយគាំពារទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក តបនឹងការកើនឡើងភ្លាមៗក្នុងការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ពីប្រទេសវៀតណាម។ ហេតុនេះការការពារនេះអាចផ្តល់ពេលវេលាសម្រាប់ឲ្យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរនៅកម្ពុជាបត់បែនទៅតាមនោះ។

V. សន្និដ្ឋាន

ជាមួយនឹងលក្ខណៈ “ងាយរុះរើ” នៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេររបស់ខ្លួន រួមជាមួយនឹងរចនាសម្ព័ន្ធកម្មសិទ្ធិបច្ចុប្បន្នមានតែវិនិយោគិនមួយចំនួនតូចដែលជាវិនិយោគិនក្នុងស្រុកប៉ុណ្ណោះ រោងចក្រកាត់ដេរក្នុងស្រុកអាចនឹងត្រូវបានប្តូរទីតាំងយ៉ាងឆាប់រហ័សពីកម្ពុជាទៅកាន់បណ្តាប្រទេស ដែលមានលក្ខណៈទាក់ទាញជាង ប្រសិនបើពួកគេពិបាករកប្រាក់ចំណេញដោយសារធាតុចូលឡើងថ្លៃ ពន្ធឡើងថ្លៃ ការអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្មមិនសូវអំណោយផល ឬការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងទីផ្សារនាំចេញសំខាន់ៗ។ ហេតុនេះការលើកកម្ពស់ការចូលរួមក្នុងស្រុកក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរនឹងមានសារៈសំខាន់រួមមានការជំរុញ ឲ្យមានឧស្សាហកម្មគាំទ្របន្ថែមទៀតចំពោះវិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់មកពីវិស័យសហគ្រាសធុនតូចនិងមធ្យមក្នុងស្រុក។ លើកកម្ពស់ការវិនិយោគរួមគ្នា និងលើកកម្ពស់ភាពជាដៃគូរវាងវិនិយោគិនក្នុងស្រុក និងវិនិយោគិនបរទេសក៏អាចជាមធ្យោបាយមួយឆ្ពោះទៅអនាគតផងដែរ។

មានហានិភ័យជាច្រើនចំពោះការបង្វែរទិសដៅវិនិយោគ និងការបង្វែរការនាំចេញពីកម្ពុជាលុះត្រាតែឧបសគ្គចម្បងៗដូចជាថ្លៃចំណាយលើថាមពលខ្ពស់ និងថ្លៃដឹកជញ្ជូនខ្ពស់ និងឧបសគ្គហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ត្រូវបានដោះស្រាយដោយជោគជ័យ។ ការណ៍នេះទាមទារឱ្យមាន ការយកចិត្តទុកដាក់ និងការសម្របសម្រួលបន្ថែមទៀតពីវិស័យសាធារណៈ^{៧១}។ ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរប្រឈមមុខជាមួយការកើនឡើងនូវការប្រកួតប្រជែងពីប្រទេសវៀតណាម ដែលបានអភិវឌ្ឍផងដែរនៅដំណាក់កាលក្នុងវិស័យនេះ រួមជាមួយនឹងការលេចឡើងនូវប្រកួតប្រជែងពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ាដែលកំពុងលើកចំហទទួលការវិនិយោគពីបរទេស។

ខណៈដែលអាចមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានច្រើននៃកិច្ចព្រមព្រៀង EVFTA និងផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរនៃកិច្ចព្រមព្រៀង TPP លើការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់របស់ប្រទេសកម្ពុជា សំខាន់ត្រូវមានផែនការច្បាស់លាស់ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និង

^{៦៨} ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពី TPP សូមអាន <https://ustr.gov/tpp/>

^{៦៩} ចំពោះវិធានប្រភពដើមលម្អិត សូមមើល <https://medium.com/the-trans-pacific-partnership/textiles-and-apparel-9612f6bd809e#.r2mb5jx5s>

^{៧០} <https://ustr.gov/sites/default/files/TPP-Final-Text-US-Tariff-Elimination-Schedule.pdf>

^{៧១} សមាគមរោងចក្រកាត់ដេរបានរៀបចំផែនការវិនិយោគបន្ថែមទៀត មានន័យថាការវិនិយោគបន្ថែមបានថយចុះ

ធ្វើពិពិធកម្មវិស័យនាំចេញ។ កំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធធ្វើឱ្យវិស័យពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជាកាន់តែមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង គឺជាស្នូលក្នុងការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ច។ ការវិនិយោគបច្ចុប្បន្នដែលប្រមូលផ្តុំយ៉ាងខ្លាំងក្នុងវិស័យមិនមែនពាណិជ្ជកម្ម ពោលគឺវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ អាចមិនមែនជាសញ្ញាសម្រាប់ទទួលបានភាពជោគជ័យផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចក្នុងពេលអនាគតរបស់កម្ពុជា និងការគាំទ្រគោលនយោបាយ អាចលើកទឹកចិត្ត វិស័យពាណិជ្ជកម្ម ឲ្យមានការពង្រឹងបន្ថែមទៀតកាន់តែមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង។

ដូច្នេះជម្រើសគោលនយោបាយមួយបន្តទៀត អាចត្រូវបានគម្រង់ឆ្ពោះទៅរកការបង្កើនផលិតផលសម្លៀកបំពាក់ដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ដោយលើកទឹកចិត្តឱ្យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរនៃមតិម្លៃជាបណ្តើរៗចំពោះផលិតផលរបស់ខ្លួន និងឱ្យធ្វើសមាហរណកម្មបញ្ឈូរទៅតាមវិសាលភាពដែលអាចធ្វើបាន។ ការណ៍នេះក៏អាចនាំឱ្យទៅរកការធ្វើពិពិធកម្មក្រៅពីសម្លៀកបំពាក់ដូចមានចែងនៅក្នុងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម 2015-25 ។ សំខាន់ត្រូវពង្រឹងបន្ថែមទៀត និងបង្កើនការពិភាក្សាកាន់តែស៊ីជម្រៅ និងការពិគ្រោះយោបល់នៅក្នុងវេទិកាវិស័យសាធារណៈនិងឯកជនដើម្បីបន្តជំរុញវិស័យនេះ។

ខណៈដែលវិស័យកាត់ដេរបានចូលរួមចំណែកយ៉ាងច្រើនដល់កំណើនពិត វិស័យនេះគ្រាន់តែបង្កើតការងារបានតិចតួចប៉ុណ្ណោះ។ គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចមួយដែលសំខាន់ មានគោលបំណងបង្កើតការងារដើម្បីស្រូបយកចំនួនកើនឡើងនៃអ្នកចូលរួមក្នុងកម្លាំងពលកម្មប្រមាណជា 160.000 នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ ចាំបាច់ត្រូវផ្ដោតលើវិស័យដទៃទៀតផងដែរ ជាពិសេស វិស័យកសិកម្ម ដោយសារប្រជាជនភាគច្រើន (70 ភាគរយ) រស់នៅតំបន់ជនបទ។ នៅពេលដែលកំណើនពិតនៅតែរឹងមាំ ការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធភាពពីពេលថ្មីៗនេះធ្វើឲ្យថយចុះជាលំដាប់នូវកំណើនការងារ ដែលបានធ្លាក់ចុះពី 3,7 ភាគរយក្នុងអំឡុងពេល 1995-2000 ដល់ 2,1 ភាគរយ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2009-15 ខណៈដែលចំនួនប្រជាជនក្នុងវ័យធ្វើការងាររបស់ប្រទេសកម្ពុជា (15-64 ឆ្នាំ) បន្តកើនឡើង កើនជាមធ្យមក្នុងកម្រិត 2,6 ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2009-14។

សំខាន់ត្រូវរក្សាបាននូវ ទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្មល្អ ហើយជៀសវាងការអាក់ខានក្នុងការផលិតនិងការនាំចេញ។ បទពិសោធន៍កន្លងមកបានបង្ហាញថាការចំណាយ និងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមកលើទំនុកចិត្តរបស់វិនិយោគិនដោយ ទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្មមិនល្អ ហើយភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ពេលគឺ កម្មករកាត់ដេរ សហជីព និងម្ចាស់រោងចក្រទំនងជាមានការយល់ដឹងកាន់តែប្រសើរឡើងអំពីសារៈសំខាន់នៃវិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមកក៏ដូចជាយល់អំពីបញ្ហាប្រឈម និងឧបសគ្គនានាដែលឧស្សាហកម្មនេះប្រឈមមុខ ហើយឥឡូវកំពុងធ្វើការកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពជាមួយគ្នាដើម្បីជំនះបញ្ហាប្រឈម និងឧបសគ្គទាំងនោះ។ ការដោះស្រាយបញ្ហាពលកម្ម និងមូលហេតុទាំងនោះបានឆាប់រហ័សជាវិធីអនុវត្តន៍តទៅអនាគត។ កម្មវិធីអប់រំ និងយល់ដឹងអំពីប្រធានបទនានា ដូចជា ច្បាប់ការងារ ការទទួលខុសត្រូវក្នុងសង្គមរបស់ក្រុមហ៊ុន ស្ថានភាពម៉ាត្រូសេដ្ឋកិច្ច និងតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់សហជីព និងកម្មករ អាចជួយក្នុងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងកាន់តែប្រសើរ និងធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្មតទៅអនាគតបានប្រសើរឡើង។

កម្ពុជា: សូចនាករសំខាន់ៗ

	2012	2013	2014	2015	2016e	2017p	2018f
លទ្ធផល តម្រូវការក្នុងស្រុក និងថ្លៃ							
ផលស ពិត (% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	7.3	7.4	7.1	7.0	7.0	6.9	6.9
តម្រូវការក្នុងស្រុក(%ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	9.9	11.3	10.1	8.5	9.1	10.5	10.0
សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ (%ប្រែប្រួលមធ្យមប្រចាំឆ្នាំធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	1.4	2.2	1.7	1.3	3.2	3.4	3.5
វិស័យសាធារណៈ (%នៃផលស)							
ចំណូលរដ្ឋាភិបាល (% នៃផលស)	15.7	15.1	18.1	18.5	17.7	18.2	18.4
ចំណាយរដ្ឋាភិបាល(% នៃផលស)	21.6	21.5	21.6	19.3	22.7	23.2	23.5
កុល្យការរដ្ឋាភិបាលមិនគិតជំនួយឥតសំណង a/	-6.1	-6.6	-3.8	-0.8	-4.9	-5.0	-5.0
កុល្យការរដ្ឋាភិបាលគិតទាំងជំនួយឥតសំណង a/	-3.4	-2.7	-1.4	1.1	-3.0	-3.4	-3.6
ពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស ជញ្ជីងទូទាត់ និងបំណុលក្រៅប្រទេស							
ជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្ម (លានដុល្លារអាមេរិក)	-2,130.7	-2,354.7	-2,232.6	-2,242.4	-2,432.0	-2,622.6	-2,758.0
នាំចេញទំនិញ (លានដុល្លារអាមេរិក)	5,633.8	6,532.9	7,407.9	8,208.8	9,017.7	9,936.7	10,877.2
(% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	7.9	16.0	13.4	10.8	9.9	10.2	9.5
ការនាំចេញសំខាន់ៗ (% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)1/	7.0	17.6	11.7	14.5	12.0	11.5	10.8
ការនាំចូលទំនិញ (លានដុល្លារអាមេរិក)	7,764.4	8,887.6	9,640.4	10,451.1	11,449.6	12,559.3	13,635.2
(% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	20.6	14.5	8.5	8.4	9.6	9.7	8.6
សមតុល្យគណនីចរន្ត (លានដុល្លារអាមេរិក) 2/	-2,130.7	-2,354.7	-2,232.6	-2,242.4	-2,432.0	-2,622.6	-2,758.0
(% នៃផលស)	-7.6	-10.6	-11.2	-10.6	-10.2	-10.1	-10.1
វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (លានដុល្លារអាមេរិក)	1,698.0	1,826.2	1,676.6	1,654.4	1,700.8	1,799.1	1,697.1
បំណុលបរទេស (លានដុល្លារអាមេរិក)	4,547.4	4,925.8	5,363.1	5,715.4	6,306.7	6,993.3	7,764.0
(% នៃផលស)	32.4	31.9	32.0	31.6	31.6	31.7	31.9
អនុបាតសេវាបំណុល (% ការនាំចេញទំនិញនិងសេវា)	1.0	1.2	1.4	1.5	1.6	1.9	2.1
ទុនបំរុងផ្សេងៗបណ្តាលមកពីបរទេស(លានដុល្លារអាមេរិក)	3,463.0	3,642.5	4,657.9	5,672.1	6,778.2	7,557.6	8,203.8
(ចំនួននៃការនាំចូលទំនិញនិងសេវា)	4.3	4.1	4.9	5.4	5.3	5.6	5.7
ទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ							
ឥណទានក្នុងស្រុក (% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	29.6	28.6	28.4	27.0	25.8	23.0	20.0
អត្រាការប្រាក់រយៈពេលខ្លី (%ក្នុងមួយឆ្នាំ)	11.6	11.3	11.5	11.7	12.0	11.8	11.5
អត្រាប្តូរប្រាក់(រៀល/ដុល្លារអាមេរិក មធ្យមប្រចាំឆ្នាំ))	4,033.0	4,027.0	4,038.0	4,060.0	4,058.0	4,062.0	4,067.0
អត្រាប្តូរប្រាក់នៃឥណទាន(ឆ្នាំ2010=100)	105.4	109.9	113.1	119.8	121.8	124.3	127.4
(%ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	0.5	4.3	2.0	1.3	1.7	2.0	2.5
ចំណាំ៖ ផលសជាក់ស្តែង (លានដុល្លារអាមេរិក)	14,038	15,451	16,776	18,084.4	19,971.2	22,042.9	24,360.0

ប្រភព:ប្រភពទិន្នន័យជាតិ អង្គការមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

f = ព្យាករណ៍.

p = ចំណេញ

1/សម្លៀកបំពាក់

2/មិនគិតបង្វែរផ្លូវការ

ធនាគារពិភពលោក

ការិយាល័យប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា

លេខ 113 មហាវិថីនរោត្តម

ភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា

ទូរស័ព្ទ: (855-23) 861 300

ទូរសារ: (855-23) 861 301/302

គេហទំព័រ: www.worldbank.org/cambodia